

ГАРЧИГ

НЭГ. ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ	3
1.1. Үйлдвэрийн товч танилцуулга.....	3
1.2. Үйлдвэрд ашиглаж буй тоног төхөөрөмж	4
1.3. Үйлдвэрийн технологи	5
1.4. Үйлдвэрийн БО-ны төлөв байдал.....	7
ХОЁР. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	10
2.1. Байгаль орчны менежментийн 2024 оны төлөвлөгөөний тухай.....	10
2.2. Агаар орчны бохирдлыг бууруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлт	10
2.3. Хөрсний бохирдол, эвдрэлийг бууруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлт	12
2.4. Усан орчны бохирдлыг бууруулах чиглэлээр авч авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлт.	14
2.5. Ургамлан бүрхэвчийн бохирдол бууруулах чиглэлээр авч авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлт.	15
2.6. Оршин суугчид, ажиллагсадын эрүүл ахуй, хөдөлмөр хамгаалалын сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлт.....	16
2.7. Удирдлага зохион байгуулалтын талаар авах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	19
ГУРАВ. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	21
ДӨРӨВ. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	23
ТАВ. ХИМИЙН БОДИСЫН ЭРСДЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	23
ЗУРГАА. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	23
ДОЛОО. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР	27
7.1. Агаар орчин	27
7.2. Хөрсний бохирдол, элэгдэл	33
7.3. Усан орчны бохирдол.	36
7.4. Ургамлан бүрхэвчийн бохирдол.....	37
7.5. Цементийн үйлдвэрийн орчин дахь амьтан.....	38
7.6. Нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнасан хувиарь	38
НАЙМ. ТӨСӨВ	39
ХАВСРАЛТ МАТЕРИАЛУУД	40

НЭГ. ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ.

Энэхүү хөтөлбөрийг “Теем смайл” ХХК-ийн 2023 онд гүйцэтгэсэн БОНБНУ-ний тайлангийн нэмэлт тодотгол болон Байгаль Орчин, Аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10-р сарын 29-ны өдрийн А/618 тоот тушаалаар батлагдсан иргэн, аж ахуйн нэгжийн тухайн жилд хэрэгжүүлэх “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”- ыг үндэслэн боловсруулав.

1.1. Үйлдвэрийн товч танилцуулга

Үйлдвэрийн нэр: "Цемент, шохойн үйлдвэр"

Үйлдвэрийн зорилго: Монгол Улсын MNS974:2008 стандартын шаардлага хангасан OPC42.5ба PPC32.5 ангийн портланд цементийг 2008 оноос, MNS347-2002 стандартын шаардлага хангасан шохойг 2024 оноос үйлдвэрлэж, барилгын салбарт өсөн нэмэгдэж буй цемент, шохойны хэрэгцээний тодорхой хэсгийг хангах зорилготой.

Үйлдвэр: "Налгар түшиг" ХХК
Улсын бүртгэлийн дугаар: 9019015028
Регистрийн дугаар: 5045924

Үйлдвэрийн байршил: Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн 4-р хороо, Зэвсэгт хүчний 337-р ангийн нефтийн агуулахын баруун талд 13.5 га талбайг хамарна.

Газарзүйн солбицол:

№	Өргөрөг	Уртгаг	Д.Т.Д
1	47°46'37.5"	107°18'42.4"	1419 м
2	47°46'30.3"	107°18'51.6"	1409 м
3	47°46'22.2"	107°18'37.7"	1411 м
4	47°46'27.9"	107°18'29.7"	1419 м

Дэд бүтэц: Налайх дүүрэг нь УБ хоттой хатуу хучилттай авто замаар холбогдсон. Тус үйлдвэр нь дэд бүтэц сайн хөгжсөн Налайх дүүргийн 110/35/10 кВт-ын “Налайх дэд станцаас” агаарын 3 км шугам татаж, 1000 кВа, 800 кВа-ын 2 трансформатер бүхий ХТП суурилуулж цахилгааны эх үүсвэрээр хангадаг. Хөдөлгөөнт болон суурин утас, интернет гэх мэт харилцаа холбоо сайн хөгжсөн.

Хүчин чадал: Цементийн үйлдвэр нь жилд 100.0 мян.тн OPC42.5 ба PPC32.5 ангийн портланд цемент ба 50,000 тн шохой үйлдвэрлэх хүчин чадалтай. Цементийн үйлдвэрийн үндсэн тоног төхөөрөмж нь түүхий эд материалын бутлах хацарт бутлуур, циклон дулаан солилцуулагч бүхий эргэх зуух, түүхий хольц эсвэл шохой, цементийн тээрэм зэрэг болно.

Ажиллах хүч: Үйлдвэрт байнгын 70 гаруу хүн ажилладаг.

Ажиллах хугацаа: 2008 оноос эхлэн тогтвортой үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааг явуулж эхэлсэн ба цаашид тогтмол ажиллана.

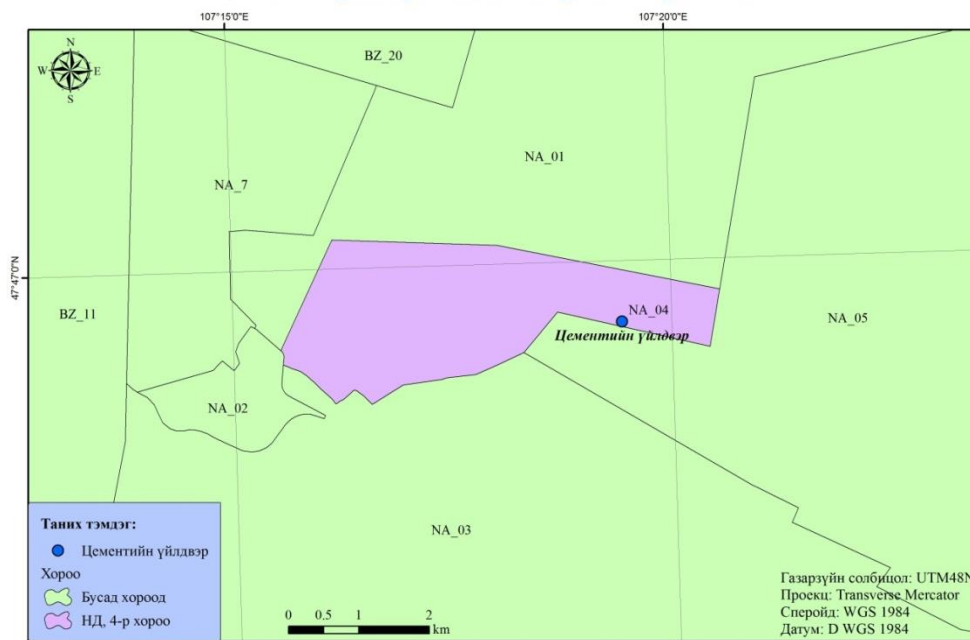
Үр ашиг: Тухайн үйлдвэр нь харьяалагдах засаг захиргааны нэгжийн нийгэм, эдийн засагт орон нутгийн иргэдийг ажлын байраар хангах, холбогдох татваруудыг төлөх, ажилчдыг үнэ төлбөргүй орон сууцаар хангах зэргээр үр ашигтай ажиллаж байна.

Эцсийн бүтээгдэхүүн: Монгол Улсын MNS974:2008 стандартад нийцсэн цемент, MNS347-2002 стандартанд нийцсэн шохой байна.

Зураг-1. “Налайх” цемент, шохойн үйлдвэрийн ерөнхий байдал

Цементийн үйлдвэрийн засаг захиргааны харьяалал

Зураг-2. Үйлдвэрийн байршил

1.2. Үйлдвэрт ашиглаж буй тоног төхөөрөмж:

Цемент, шохойн үйлдвэр нь жилд 100.0 мян.тн OPC42.5 ба PPC32.5 ангийн портландцемент үйлдвэрлэх эсвэл тухайн тоног төхөөрөмжөөр жилд 50,000 тн шохой үйлдвэрлэх хүчин чадалтай. Цемент, шохойн үйлдвэрийн үндсэн тоног төхөөрөмжид дараахи тоног төхөөрөмжүүд ордог болно. Үүнд:

Хүснэгт-1. Цементийн үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжүүд

Д/Д	Тоног төхөөрөмжийн нэр	Тоног төхөөрөмжийн марк	Тоног төхөөрөмжийн хүчин чадал
1	Хацарт бутлуур	PE400x600	17-40 тн/цаг
2	Булт бутлуур	YGP: 700	18-20 тн/цаг
3	Түүхий эдийн тээрэм	Ø=2.2*6.5 м	11-15 тн/цаг
4	Туузан дамжуулагч	L500x40	45 тн/цаг
5	Тоос шүүх филтэр	Ø =2*14 м	200м ³
6	Цахилгаан филтэр	W-113	200м ³
7	Скруббер	No15.5	700 м ³ /цаг
8	Тоос шүүх цахилгаан филтэр	W-113	200м ³
9	Эргэх зуух	W-2835	7.0 тн/цаг
10	Хөргөгч	L 2225	9.0 тн/цаг
11	Нүүрсний тээрэм	1835	5-10 тн/цаг
12	Цементийн тээрэм	Ø=2.2*9 м	10-15 тн/цаг
13	Савлах машин	BGLW	30 тн/цаг

1.3. Үйлдвэрийн технологи:

Цементийн клинкер үйлдвэрлэх үндсэн 4 арга байдаг байна. Үүнд:

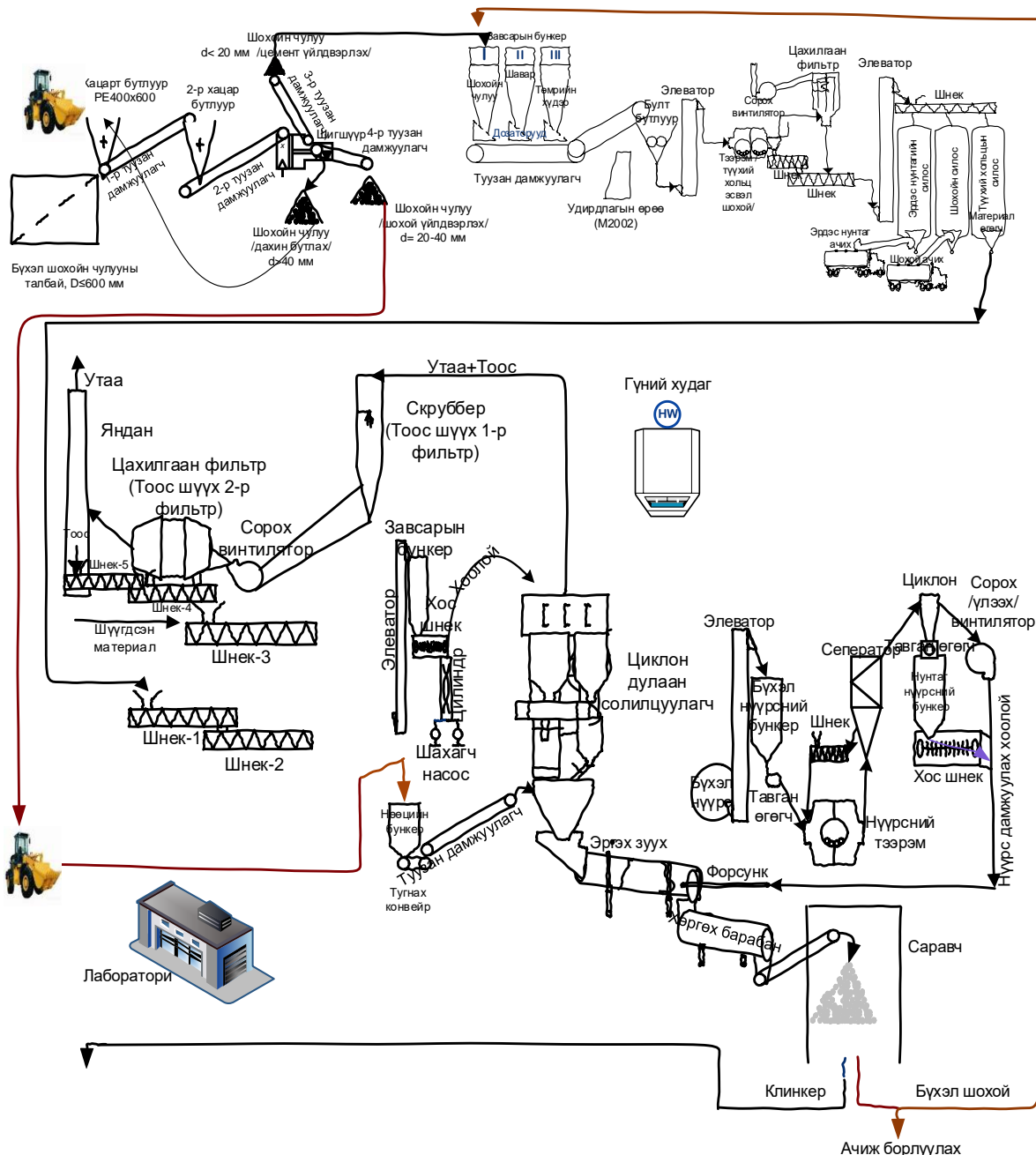
- 1. Нойтон арга:** Өндөр нам титртэй зутанг тодорхой найрлагатай бөгөөд 36-45% устай холиж хутгана. Нойтон аргын үед урт зуух хэрэглэнэ. 150-200 м-ийн урттай, 4-7 м орчим диаметртэй, хүчин чадал нь 1000-3000 тн чулуунцар хоногт үйлдвэрлэх хүчин чадалтай. Зуухыг 3-4⁰ налуу байрлуулдаг, түлшээр нүүрс, газ, мазут хэрэглэнэ. Зууханд нэг талаас зутан нөгөө талаас халуун хий ирнэ. Зутан зууханд дээрээс доошлох тусам хөдлөх явцад зутан халж, хатаж, задарч, хамгийн халуун хэсэгт 1450⁰C хүрч чулуунцар үүсэх процесс төгсөнө. Зуухнаас гарсан чулуунцар хөргөгчөөр дамжин гарч агуулахад сайтар хөрнө. Чулуунцарыг, гөлтгөнө, нэмэлтийн тээрэмдэн гаргаж авна.
- 2. Хагас хуурай арга:** Түүхий эдийн хольцыг хуурай аргын адил бэлдэнэ. Түүхий эдийн нунтаг хольцыг барабан болон тавган үрэлжүүлэгчид үрэлжүүлнэ. Үрлийн хэмжээ 10-20 мм, чийглэг 11-16% байна. Үрэлжсэн түүхий эдийн хольцыг конвейрийн кальцинаторт орно. Кальцинатор нь хөдөлгөөнгүй төмөр арьсанд байрлах хөдөлгөөнт төмөр колосникуудаас бүрдэнэ. Колосникуудын хурд 25-50 м/ц. Зуухнаас гарч байгаа халуун хий колосник дээр байгаа үрүүлдийг халааж, хатааж 20-30 хувийг декарбоназацид оруулна. Түүхий хольц энд 900⁰C хүртэл хална. Ингэж бэлтгэгдсэн үрлүүд эргэх зууханд орж чулуунцар үүсэлтийн процесс бүрэн явагдаж дуусана. Бусад процессууд нойтон, хуурай аргатай адил байна.
- 3. Хосолмол арга:** Нойтон аргаар зутан бэлтгэж вакуум филтэрт оруулан 16-20% чийгтэй брекитийг зуухны буцах тоостой холин хагас хуурай аргын зууханд шатааж чулуунцар гарган авна. Бусад процесс адил.
- 4. Хуурай арга:** Шохойн чулуу шаварыг урьдчилан бутлаж 1% чийгтэй болтоол хатаана. Шохойн чулуу шавар хоёрыг тусад нь хатаана. 1970-1980-аад оны үеэс түүхий хольцийг нунтаглан хатаах процессийг хамтад нь хийдэг сеператор тээрмүүд гарсан юм. Энэ аргыг одоо өргөн хэрэглэж байна. Түүхий эдийг тодорхой жигд химийн найрлагатай болгохын тулд хутгаж, дараа нь тохируулах силосд хийнэ. Нэг силост өндөр нам титртэй бэлтгээд

дээрээс нь тохируулах хольцийг нэмнэ. Тохируулсан түүхий эдийн хольцийг циклон дулаан солилцуулагчид шахна. Циклон дулаан солилцуулагч нь голдуу 4 шаттай байдаг. Хоорондоо болон зуухтай труба, хоолойгоор холбогдсон байна. Хуурай аргын зуух нь 40-70 м урттай байна. Бүх циклонуудыг дамжиж гарахдаа түүхий хольц 700-800⁰С хүртэл халдаг ба чийгээ бүрэн алдаж 20-25% нь декарбонизид ордог. Циклоноос материал эргэх зууханд орж чулуунцар үүсэх процесс явагдаж дуусна. Зуухнаас чулуунцар хөргөгчид орж хөрнө. Дараа нь чулуунцарын складанд нөөцлөгдөнө. Бусад технологийн горим нь нойтон аргын зуухтай адил байна.

"Налгар түшиг" ХХК нь цемент үйлдвэрлэх дээрх аргуудаас хамгийн сүүлийн үеийн технологи болох хуурай аргыг нь сонгосон. Хуурай арга нь нойтон аргатай харьцуулахад эдийн засгийн хувьд ашигтай бөгөөд байгаль орчинд бага нөлөөтэй байдаг. Хуурай аргын дутагдалтай тал нь нунтаглах үеийн тоосжилт ихтэй байдаг. Цементийн үйлдвэр нь доорх үе шаттайгаар явагдана. Үүнд:

- ✓ Уурхайгаас түүхий эдийг олборлох, тээвэрлэх
- ✓ Түүхий эдийг бутлах, хатаах
- ✓ Тохиромжтой найрлагатай түүхий хольцыг бэлтгэн тээрэмд нунтаглах
- ✓ Эргэдэг зууханд түлшээр боловсруулалт хийж, хагас боловсруулсан бүтээгдэхүүн буюу клинкер үйлдвэрлэх
- ✓ Клинкерийг хөргөх
- ✓ Клинкерийг гөлтгөнө болон бусад нэмэлтүүдтэй хольж тээрэмдэн нунтаглаж бэлэн бүтээгдэхүүн буюу цемент гарган авах
- ✓ Цементийг хадгалах, савлах

Цементийн үйлдвэрийн технологийн схемийг дараах зурагт харууллаа. “Налгар түшиг” ХХК нь цементийн үйлдвэрийг зөвхөн дулааны улиралд ажиллуулахаар төлөвлөсөн байна.

Зураг-3. Үйлдвэрийн технологийн схем

1.4. Үйлдвэрийн байгаль орчны төлөв байдал

Газарзүйн бүсчлэл:

Газарзүйн байршлын хувьд Зүүн Монголын төв хэсэг, Хангай-Хэнтийн уулархаг муж, Бага Хэнтийн нурууны өмнөд салбар уулсын хотгорт оршино.

Цаг уур, уур амьсгал:

Эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай, тэсгэм хүйтэн өвөл, халуун зун, агаарын хэмийн хэлбэлзэл ихтэй, хур тунадас багатай. Баруун, баруун хойд зүгээс зонхилох салхитай. Жилийн дундаж агаарын хэм -8°C , нийлбэр хур тунадас 238 мм байна.

Усан сүлжээ:

Налайхын хотгорын нийт талбайн хэмжээнд голын сүлжээний нягтшил багатай. Уурхайн талбайн хойгуур 8-10 км зайд Туул гол урсан өнгөрдөг. Гидрогеологийн хувьд уст түвшин 11,2-27,5 м, худгийн ундарга 0,5-10,8 л/с хүрдэг.

Хөрс:

Хөрсний M1:100000 масштабтай байрзүйн зураг болон хээрийн судалгааг үндэслэн Налайх дүүрэг орчим уулын ойн ширхэгт бараан, уулын хар шороон, уулын хар хүрэн, нимгэн хар хүрэн, нугын цэвдэгт, нугын хужир мараалаг, аллювыннугын давсархаг хөрс тархсан болохыг тогтоосон. Үйлдвэр, уурхай нь хээрийн хар хүрэн хөрсний дэд бүсэд орших тул сайр чулуурхаг байдал, ялзмагт үеийн зузаанаараа ялгаатай хар хүрэн хөрсний төрлүүд тархсан.

Ургамлан бүрхэвч:

Судлаачдын дүгнэлтээс харвал ургамлан нөмрөг ихээхэн талхлагдсан, одоогоор хөл газрын ургамал болох алаг өвс-шарилж, улалж гэх мэт нь алаг цоог ургасан.

Амьтны аймаг:

Сахалт багваахай, дагуур огодой, урс сүүлт зурам, орог зусаг, үлийн цагаан оготно, хярс, өмхий хүрэн зэрэг нь нутаглана. Техноген системийг даган амьдардаг шувуудаас тагтаа, сохор элээ, шаазгай, хэрээ, улаан хошуут, бор шувуу зэрэг нь элбэг тохиолдоно.

Геологийн тогтоц:

Налайхын хотгорын хүрээлэн буй уулсууд нь девон, карбоны настай хурдас чулуулгаас, хотгор нь цэрдийн тунамал чулуулгаас тогтож, түүний дээр неогений болон дөрөвдөгчийн сэвсгэр хурдас тархсан.

Үйлдвэрийн гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Тус үйлдвэрийн үйл ажиллагааны улмаас хүрээлэн буй орчинд учрах болзошгүй нөлөөллийг тогтоохдоо байгаль орчны суурь нөхцөл, дүгнэлт, урьд өмнө хийгдсэн байгаль, нийгэм, эдийн засгийн холбогдолтой судалгааны материалууд, судалгаа явуулсан мэргэжлийн экспертүүдийн дүгнэлтүүдийг үндэслэн тодорхойлов. Тус үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас сөрөг нөлөөлөлд өртөгдөх байгалийн үндсэн тусгагдахуун нь агаар, хөрс, газрын гадарга, ургамал, амьтан юм.

Цементийн үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчны төлөв байдалд үзүүлж болзошгүй болон гол сөрөг нөлөөллийг тогтоох зорилгоор шинжээчдийн хэсэг газар дээр нь очиж, үйлдвэрийн хэрэгжилтийн байдал болон орчны байдалтай танилцаж холбогдох судалгааг хийсэн болно.

Гол сөрөг нөлөөлөл:

үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас үүсэх сөрөг нөлөөллүүдээс агаар орчны бохирдол, хүний эрүүл мэнд нь гол сөрөг нөлөөлөлд өртөгч объект болох нь судалгаагаар тогтоогдож байна. Голлох нөлөөллийг тодруулахад дараах зүйлүүдийг тодорхойлох шаардлагатай. Үүнд:

- ✓ Үйл ажиллагааны (бохирдлын) түвшинг тодорхойлох
- ✓ үйлдвэрийн альтернатив хувилбаруудыг зааж өгөх
- ✓ Нөлөөллийн үр дагаврыг бууруулах арга замыг тодорхойлох

үйлдвэрийн үйл ажиллагааны гол сөрөг нөлөөллийн хэмжээ, тархалт, үр дагавар нь харилцан адилгүй байна.

Үйлдвэрийн шийдэлтэй холбоотой болзошгүй нөлөөлөл:

Цементийн үйлдвэрийн үйл ажиллагааны үед үйлдвэрийн байршил, үйлдвэрийн техник технологийн шийдэл болон төсөл хэрэгжих үеийн байгаль орчны асуудлыг тусад нь авч үзэн магадлан жагсаах аргыг хэрэглэн түүний нөлөөллийн үр дагаврыг “бага”, “дунд”, “их” гэсэн утгуудын аль тохирохыг “х” гэж бөглөв.

Хүснэгт-2: Үйлдвэрийн шийдэл, төлөвлөлтийн болзошгүй нөлөөлөл

Байгаль орчны асуудал	Нөлөөлөл байхгүй	Гол үрдагавар		
		Бага	Дунд	Их
1. Үйлдвэрийн байршилтай холбоотой байгаль орчны асуудал				
Голын голдрилыг эвдэж, өөрчлөх	х			
Хүн амыг нүүлгэн шилжүүлэх	х			
Үерийн аюулд өртөх	х			
Түүх, соёлын дурсгалт газар, археологи-палентологийн олдворыг эвдэх	х			
Усан хангамжийн асуудлаар өөр байгууллагатай зөрчилдөх	х			
Булаг шандын усны горимд өөрчлөлт орох	х			
2. Үйлдвэрийн шийдэл, төлөвлөгөөтэй холбоотой байгаль орчны асуудал				
Үйл ажиллагаа нь тухайн орон нутагт нийцтэй эсэх		х		
Бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэхэд сонгосон технологи орчны бохирдолтод хэр нөлөөлөх		х		
Үйлдвэрлэлийн процесс нь ажилчдын эрүүл мэндэд хэр нөлөөлөх, түүнийг саармагжуулах арга хэмжээг авсан эсэх		х		
Цемент үйлдвэрлэх үед болон тоос, хорт бодисоос хамгаалах асуудал хир нийцтэй тусгагдсан			х	
Агаарын чанарыг хамгаалах, хянах асуудал			х	
Газрын доорхи усны чанарыг хамгаалах, хянах асуудал		х		
Тусгай анхаарал тавих шаардлагатай хорт хий хэрэглэдэг эсэх		х		
Дуу чимээг багасгах талаар төсөлд тусгагдсан эсэх		х		
3. Барилга байгууламж барих үеийн байгаль орчны асуудал				
Барилга байгууламж барих үед усны нөөц бохирдох байдал	х			
Барилга байгууламж барих үеийн болон барьсны дараах хөрсний элэгдэл			х	
Үйлдвэрлэлийн осол аваар, хортой нөхцөл үүсэх, халдварт өвчин гарах нөхцөл		х		
4. Үйлдвэр ажиллах үеийн байгаль орчны асуудал				
Үйлдвэрийн үйл ажиллагааны болон ашиглалтын талаарх төлөвлөгөө, санхүүжилт хир зэрэг бодитой, шаардлага хангасан эсэх				х
Мэргэжлээс шалтгаалах өвчин болон аюулгүй ажиллагааны төлөвлөгөө, санхүүжилт бодитой эсэх			х	
Хөрсний эвдрэл элэгдлийг бууруулах, орчныг тохижуулах асуудал төлөвлөгөөнд хэрхэн тусгагдсан (хөрсжүүлэх, ургамал тарих, зүлэгжүүлэх, талбайн усалгаа)				х
Үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас шалтгаалж хөрсөнд ус нэвчих, гүний ус бохирдох, улмаар хөрсний усны горимд эсрэгээр нөлөөлөх		х		
Хөрш зэргэлдээх газрын ашиглалтад хохирол учруулахгүй байх зэрэг асуудал төсөлд тусгагдсан эсэх	х			
Цементээс гадна өөр бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх боломжийг авч үзсэн эсэх	х			
Төслийг хэрэгжүүлэх үеийн инженерийн болон санхүүгийн боломжийн талаарх асуудал				х
5. Үйлдвэрийг ерөнхийд нь хянаж үзэх шалгуурууд (бодлогын чанартай асуудлууд)				
Байгалийн бусад нөөц баялгийг ашиглах боломжийг ашиглахгүй орхигдуулах	х			
Үйлдвэрийн техник технологийн шийдлийг техник, эдийн засгийн хувьд олон хувилбараас авч үзэн аль болох оновчтой аргыг сонгосон эсэх			х	

ХОЁР. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

2.1. Байгаль орчны менежментийн 2024 оны төлөвлөгөөний тухай

Байгаль орчны менежментийн 2024 оны төлөвлөгөө нь байгаль орчин хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг “Налгар түшиг”ХХК нь байгаль орчинд ээлтэй эерэг талаас нь боловсруулсан ба шаардлагатай хөрөнгө мөнгө, зардлыг тухайн жилийн төсөвт тусган төлөвлөгөөг саадгүй хэрэгжүүлэн ажилласан.

Хууль зүйн үндэс:

Монгол Улсын “Байгаль орчныг хамгаалах тухай”, “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай”, “Галын аюулгүй байдлын тухай”, “Барилгын тухай”, “Ариун цэврийн тухай”, “Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай” хуулиуд болон Засгийн Газар, Байгаль орчны болон бусад холбогдох яамнаас гаргасан заавар журмыг мөрдлөгө болгон боловсруулсан.

Энэхүү төлөвлөгөөнд цементийн үйлдвэрийн байгаль орчныг хамгаалах талаар авч хэрэгжүүлсэн бүх арга хэмжээг тусгасан болно.

Байгаль орчин, техник технологийн асуудал:

Цементийн үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас гарах хаягдлыг хадгалах, зайлуулах, орчны бохирдлыг багасгах, гал түймэр гарах эрсдлийг бууруулах, цемент үйлдвэрлэх үйл явцад байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, бусад аюул осол, эрсдэлээс сэргийлэх арга технологийг нарийвчилсан үнэлгээний тайлангийн тусгасан бөгөөд түүний хүрээнд уг тайланг боловсруулсан.

Байгаль орчин-нийгэм эдийн засгийн асуудал:

Нийт 60 гаруй хүн ажлын байраар хангаж, тэдгээрийн нийгмийн асуудлыг цогцоор шийдэхийн зэрэгцээгээр дүүргийн төсөвт 1.5-1.6 тэрбум төгрөгийн татварыг жил бүр оруулж байна.

Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд тусгагдсаны дагуу үйлдвэрийн байршлын газрыг нөхөн сэргээх, байгаль орчныг хамгаалахтай холбоотой бүх зардлыг “Налгар Түшиг” ХХК өөрийнхөө үйл ажиллагааны зардалд оруулан гүйцэтгэсэн болно.

Байгаль орчин-удирдлага зохион байгуулалт:

Байгаль орчныг хамгаалах зохион байгуулалт, төлөвлөлт болон орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг “Налгар Түшиг” ХХК бүрэн хариуцан ажилласан. БОМТ, ОХШХ-ийг тайлант хугацаанаас өмнө урьд жилийн тайлангаа хүргүүлсэн. БОМТ-нд тусгагдсан асуудлыг хэрэгжүүлэх тусгай хөтөлбөр гарган ажиллахын зэрэгцээ төлөвлөгөөний биелэлтийг удирдлагын хүрээнд авч үзэж, хэлэлцэн шийдвэрлэдэг болно.

2.2. Агаар орчны бохирдлыг бууруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлт

1) Нөлөөллийн үүсэх шалтгаан:

Цементийн үйлдвэрийн технологийн процессуудын үед (бутлах, тээрэмдэх, шатаах, савлах г.м) агаарт тоос, утаа угаар хаягдаж агаарт бохирдол үүсгэнэ.

2) Нөлөөлөлд өртөх объект:

Үйлдвэрийн орчны агаар, түүгээр дамжин ойр орчмын хүн, амьтан, ургамал, хөрс

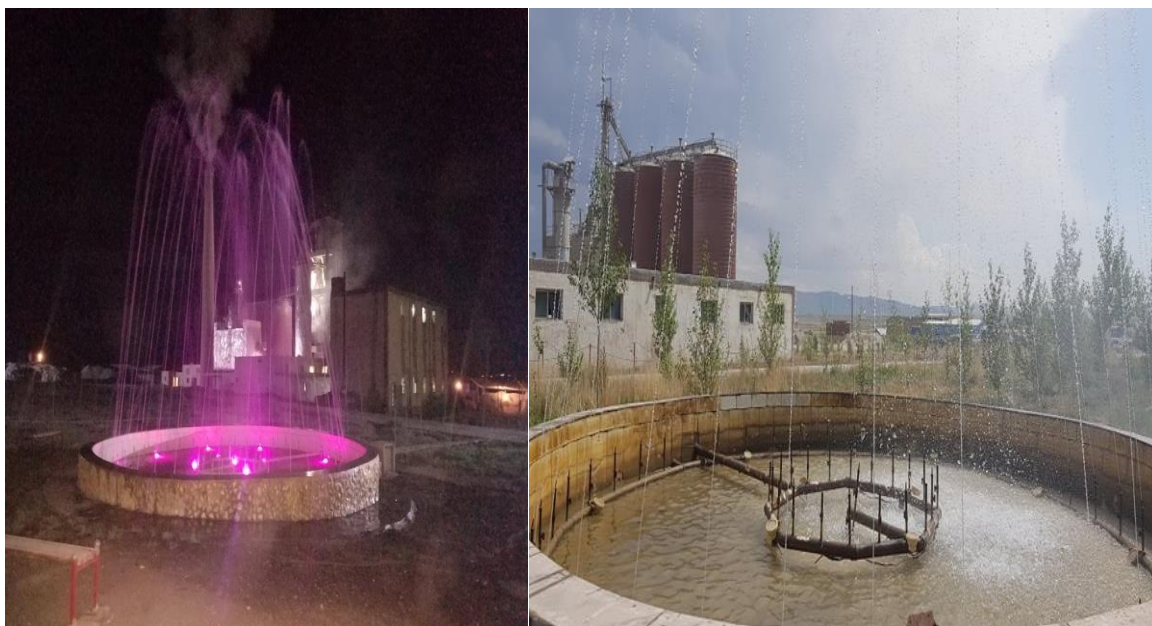
Зураг-4. Тоосны хэмжилт хийсэн цэгүүдийн байршил

3) Холбогдох стандарт норм:

- MNS ISO 4227:2002. Хүрээлэн буй орчны агаарын чанарын хяналтын төлөвлөгөө
- MNS 4585:2007. Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага
- MNS 5885:2008. Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ. Техникийн ерөнхий шаардлага
- MNS 6063:2010. Агаарын чанар, хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ
- MNS4990:2000. ХААЭА. Ажлын байрны орчин. Эрүүл ахуйн шаардлага

Хүснэгт-3. Нөлөөллийг бууруулах, арилгах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ

№	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хугацаа	Зардал, мян.төг	Хариуцагч
1	Гадна болон дотор агаарын тоосжилт болон агаарын тоосны агууламж (PM10, PM2.5), SO ₂ , NO ₂ , дуу чимээг 8 цэгт хөндлөнгийн байгууллагаар шинжилгээ хийлгэсэн.	2024	350,0	Мэргэжлийн байгууллага
2	Тоос шүүх системүүдийн үйл ажиллагаанд их засвар хийж, хуримтлагдсан тоосыг байнгын эргүүлэн ашигладаг болгосон.	2024	1,750,0	Үйлдвэр
3	Тоосжилт ихтэй үйлдвэрийн төв цэгт усан оргилуур болон хаягдал усыг ашиглан автомат тоос дарагч төхөөрөмж сууриулсан ба хэвийн ажиллагааг хангаж ажилласан.	2024	Дотоод зардал	Үйлдвэр
4	Тээврийн хэрэгслийн тохиргоо үйлчилгээг байнга хийж, утааны яндангаас гарах хорт хийн хэмжээг стандарт хэмжээнээс хэтрүүлэхгүй байх арга хэмжээг авч ажилласан	2024	Дотоод зардал	Үйлдвэр
Дүн			2,000,0	

Зураг-5. Үйлдвэрийн усан оргилуурын байдал

4) Ажиглалт хяналт явуулсан байдал:

- Мэргэжлийн байгууллагуудаар 1 удаа агаарын сорьц, дээж авахуулах, шинжилгээ хийлгэх, зөвлөгөө авах гэсэн шаардлагыг биелүүлсэн.

5) Хөрөнгө, санхүүгийн эх үүсвэр:

2024 оны төсөвтөө байгаль хамгаалах зардал төлөвлөж зарцуулсан.

2.3. Хөрсний бохирдол, эвдрэлийг бууруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлт

1) Нөлөөлөл үүсэх шалтгаан:

Үйлдвэрийн байгууламжийн үйл ажиллагааны улмаас газрын хэлбэр, төрхөд өөрчлөлт орох, газрын хэвлий эвдрэх, ухагдана. Мөн түүний эргэн тойрны тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн ихсэлттэй холбоотойгоор хөрсөн бүрхэвч элэгдэн, доройтох, талхлагдах, ургамлан нөмрөг устгах, бүрхэц нь багасахын зэрэгцээ тоос, үйлдвэрийн болон ахуйн хатуу, шингэн хог хаягдал, нефтийн бүтээгдэхүүнээр бохирдох нөлөөллүүд үүснэ.

2) Нөлөөлөлд өртөх объект:

Үйлдвэрийн орчны хөрс, газрын гадарга, түүгээр дамжин ойр орчмын хүн, амьтан, ургамал

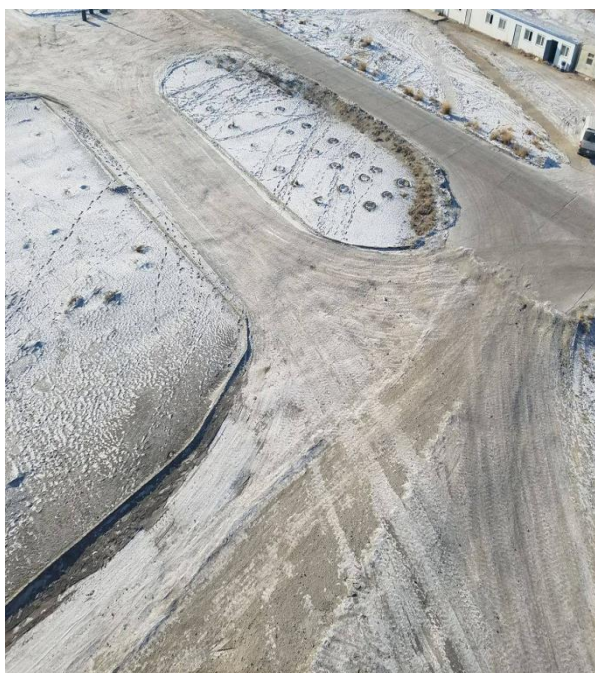
Зураг-6. Хөрсний мониторингийн цэгүүд

3) Холбогдох стандарт, норм:

- MNS3297:1991. Байгаль хамгаалал. Хөрс. Хот суурин газрын хөрсний ариун цэврийн үнэлгээний үзүүлэлтийн норм
- MNS5850:2008. Хөрсний чанар, хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ

Хүснэгт-4. Нөлөөллийг бууруулах, арилгах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ

№	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хугацаа	Зардал, мян.төг	Хариуцагч
1	Үйлдвэрийн объектууд хооронд явган хүний замыг сэргээн засварласан	2024	Дотоод зардал	Үйлдвэр
2	Автомашинны нэгдсэн зогсоолын хатуу хучилтыг сэргээн засварласан	2024	Дотоод зардал	Үйлдвэр
3	Автомашинны чиглэл маршрутын дагуу ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлж, зорчих замыг тодорхой болгон хатуу хучилтыг сэргээн засварлаж, зөвхөн тогтоосон маршрутаар явж хэвшсэн	2024	Дотоод зардал	Үйлдвэр
4	Орчны тоосжилт болон салхины хурд, дуу чимээг бууруулах болон элэгдсэн хөрсийг нөхөн сэргээх зорилгоор 200 ш мод бут тарьж, орчныг ургамалжуулсан. Байнгын арчилгаа, тордлого хийж байсан.	2024	1,500,0	Үйлдвэр
5	Үйлдвэрийн хаягдал усыг вакуум насос ашиглан, гүний ус руу хийж, 100% хаягдалгүй болгох системээ сайжруулсан. Зөвхөн ууршилтын ус зарцуулагдана. Цементийн тээрмийн усыг төмөр силос суурилуулан буцаан ашигладаг болсоныг сайжруулалт хийсэн.	2024	5,000	Үйлдвэр
6	Үйлдвэрийн яндан болон автомашинны ашиглалтаас хөрсний бохирдол үүсч буй эсэхийг хөндлөнгийн байгууллагаар хийлгүүлж, дүн шинжилгээ хийсэн	2024	200,0	Мэргэжлийн байгууллага
Дүн			6,700,0	

Зураг-7. Автомашинны зам, зогсоол болон шинээр тарьсан моднууд

4) Хяналт шинжилгээ явуулсан байдал:

Хөрсний бохирдлын түвшинг гадаад, дотоодын итгэмжлэгдсэн лабораториор шинжлүүлж, үйлдвэрийн хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тогтоосон сорьц авах цэгүүд дээр үргэлжлүүлэн, сорьцын шинжилгээний төрөл хэлбэрийг орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгагдсаны дагуу графикт хугацаанд нь хийлгэж дүгнэлт гаргуулан ажиллав.

5) Хөрөнгийн эх үүсвэр

2024 оны санхүүгийн төлөвлөгөөнд байгаль хамгаалах зардал төлөвлөж хэрэгжүүлсэн.

2.4. Усан орчны бохирдлыг бууруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлт

1) Нөлөөллийн үүсэх шалтгаан:

Газрын доорхи усан орчин бохирдсон тохиолдолд тэр нь хөрсөөр дамжин хүрээгээ тэлж хөрс, хүн, мал амьтан, ургамалд сөргөөр шууд нөлөөлнө. Мөн хүн, ургамал, мал амьтан, газрын доорхи усны хэрэглээг хэт нэмэгдүүлснээс газрын доорхи усны нөөц хомсдох, химийн бодис, урвалж агуулах боломжтой бохир ус хөрсөнд алдаж асгаснаас усан орчин бохирдох

2) Нөлөөлөлд өртөх объект

Үйлдвэрийн орчны хөрсны ус, газрын гадарга, түүгээр дамжин ойр орчмын амьтан, ургамал

3) Холбогдох стандарт, норм:

- Ус ашигласны төлбөр (Засгийн газрын 2005 оны 7-р тогтоол)
- MNS 4047:1988. Байгаль орчныг хамгаалах. Усан мандал. Гадаргын усны чанарыг хянах журам
- MNS 0899:1992. Унд, ахуйн зориулалттай усны төвлөрсөн хангамжийн эх булгийг сонгох журам, эрүүл ахуйн шаардлага
- MNS 4288:1995. Бохир ус цэвэрлэх байгууламжийн байршил цэвэрлэгээний технологийн түвшинд тавих үндсэн шаардлага
- Усны бохирдлоос хамгаалах журам (БО,ЭМ-ийн сайдын 1997 оны хамиарсан 143/352 дугаар тушаалын 1 дүгээр хавсралт)
- MNS 4586:1998. Усан орчны чанарын үзүүлэлт. Ерөнхий шаардлага
- MNS 4943:2000. Усны чанар, хаягдал ус. Техникийн ерөнхий шаардлага
- MNS 0900:2005. ХБО. Эрүүл мэндийг хамгаалах. Аюулгүй байдал. Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар аюулгүй байдлын үнэлгээ
- MNS 0900:2005. Ундны усны чанарын стандарт
- Ус ашигласны төлбөр (Засгийн газрын 2005 оны 7-р тогтоол)
- MNS 6148:2010. Усны чанар. Газрын доорхи усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ

Хүснэгт-5. Нөлөөллийг бууруулах, арилгах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ

№	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хугацаа	Зардал, мян.төг	Хариуцагч
1	Үйлдвэрийн болон ахуйн бохир ус дамжуулах шугам сүлжээний ашиглалтанд байнга хяналт тавьж, гэмтэж, эвдрэх, элэгдэх цоорохоос урьдчилан сэргийлж ажиллав.	2024	Дотоод зардал	Үйлдвэр
2	Усан хангамжийн худаг болон хаягдал усанд усны чанарын шинжилгээ хийлгэсэн.	2024	200,0	Мэргэжлийн байгууллага
3	Хур бороо, үерийн уснаас хамгаалах суваг, далан байгуулах замаар үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас үүсэж болзошгүй бохирдуулах нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээг авсан.	2024	Дотоод зардал	Үйлдвэр
4	Түр ашиглах шингэн хаягдлын цооног дотор хучилтыг сайжруулах, хаягдлыг анхан шатны ариутгал хийн, графикийн дагуу орон нутгаас зөвшөөрсөн цэгт зөөж зайлуулсан	2024	700,0	Үйлдвэр
5	Усны хэрэглээг тоолууржуулж, жилийн нийт хэрэглэсэн усны хэмжээгээр төлбөрийг төлсөн.	2024	Дотоод зардал	Үйлдвэр
6	Үйлдвэрийн хөргөлтөөс гарч буй усыг үйлдвэрийн технологийн процесст 100% эргүүлэн ашиглахын зэрэгцээ жил бүрийн физик, хими, бактериологийн шинжилгээний дүнд тулгуурлан ногоон байгууламж, нөхөн сэргээлтийн үйл ажиллагаанд усалгааны зориулалтаар ашиглаж, үйлдвэрийн төв цэгт усан оргилуур байгуулж, тоос бууруулагч автомат систем суурилуулав.	2024	Дотоод зардал	Мэргэжлийн байгууллага
Дүн			900.0	

2.5. Ургамлан нөмрөгт үзүүлж болзошгүй нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлт

1) Нөлөөллийн үүсэх шалтгаан:

Үйлдвэрийн талбайн ажиглалтаас харахад тухайн байгалийн унаган ургамал тодорхой хэмжээгээр алдарсан, дунд зэргийн доройтолд орсон байсан. Иймд үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл бага юм. Үйлдвэрийн үйл ажиллагаагаар 1.02 талбайг нэмж, 1.31 га болгон хүрээлсэн ногоон байгууламж барисан бөгөөд бөгөөд энэ нь тухайн орчны хөрс, ургамал, амьтны аймагт эерэгээр нөлөөлсөн. Авто тээврийн хэрэгсэл замгүй газраар зорчих, хүн амын хэт бөөгнөрөл үүсэхээс гадна шатах тослох материал, хог хаягдал, бохирын шингэн алдагдсанаас ургамлан бүрхэвч нөлөөлөлд өртөж болзошгүй нөлөөллийг арилгасан. Бохирдол, эвдрэлийн эх үүсвэр нь:

- Авто хөсгийн зам, зогсоолын талбай, түүний орчин
- Явган хүн ихээр холхидог сууц, үйлчилгээний барилга байгууламж орчны талбай
- Барилга байгууламжийн талбай
- Тоосжилт

2) Нөлөөлөлд өртөх объект

Үйлдвэрийн орчны ургамал, хөрс

3) Холбогдох стандарт, норм:

- MNS 5914-2008 - Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Тодорхойлолт

- MNS 5918-2008 - Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах. Техникийн шаардлага

Хүснэгт-6. Нөлөөллийг бууруулах, арилгах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ

№	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хугацаа	Зардал, мян.төг	Хариуцагч
1	Үйл ажиллагааны нөлөөлөлд өртөөгүй газруудад зөвшөөрөлгүй автомашин, машин механизмуудын хөдөлгөөнийг хориглосон газрыг байнгийн хяналтанд авч ажилласан.	2024	Дотоод зардал	Үйлдвэр
2	Талбайн хил хязгаарыг тойруулан үйлдвэрийн талбайд мал амьтан орохоос сэргийлэн бетон хийц бүхий хашлагыг сайжруулсан.	2024	Дотоод зардал	Үйлдвэр
3	Үйлдвэрийн нутаг дэвсгэр дэх нөлөөллийн талбайг нэмэгдүүлэхгүй байх, бусад нутаг дэвсгэрийг хамгаалах зорилгоор үйлдвэрийн барилга байгууламжуудын ойролцоо боломжтой газруудад ногоон байгууламж байгуулж, байнга арчилж тордож байсан.	2024	Дотоод зардал	Мэргэжлийн байгууллага
4	Ногоон байгууламжийн барьж байгуулах зөвлөгөө, зөвлөмжийг мэргэжлийн байгууллагаас авч, ногоон байгууламж хийж, түүнийг тойруулан хашилт хаалт хийсэн	2024	1500,0	Мэргэжлийн байгууллага
Дүн			1,500,0	

4) Хяналт шинжилгээ явуулсан байдал:

Нөхөн сэргээлтийг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэж, ургамлан нөмрөгийн мониторинг судалгааг үйлдвэрийн орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгагдсаны дагуу графикт хугацаанд нь хийлгэсэн.

5) Хөрөнгийн эх үүсвэр

Жил бүрийн санхүүгийн төлөвлөгөөнд байгаль хамгаалах зардал төлөвлөж хэрэгжүүлсэн.

2.6. Оршин суугчид, ажиллагсадын эрүүл ахуй, хөдөлмөр хамгаалалын чиглэлээр сөрөг нөлөөллийг бууруулахаар авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлт

1) Нөлөөлөл үүсэх шалтгаан:

Үйлдвэрийн бутлалт, тээрэмдэлт, шатаах системийн хэсэгт ажиллах ажилчид тоосжилт, дуу чимээ ихтэй, температурын эрс өөрчлөлттэй ерөнхийдөө хүрээлэн буй орчин болон үйлдвэрийн техник технологийн үйл ажиллагаанаас үүсэх физик бохирдолттой хөдөлмөрийн хүнд, хортой, халуун нөхцөлд ажиллах тул мэргэжлээс шалтгаалах өвчлөлд өртөж болзошгүй. Иймд хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, хөдөлмөр хамгааллын хувийн хэрэгсэл, зориулалтын ажлын нормт хувцасны хангалт, ашиглалтад анхааралтай хандаж, аюулгүй ажиллагааны хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх, аюулгүй ажиллагааны дүрэм, норм стандартыг хатуу мөрдөх шаардлагатай.

2) Нөлөөлөлд өртөх объект:

Үйлдвэрийн ажилчид, орон нутгийн иргэд

3) Холбогдох стандарт, норм:

- MNS4968:2000. ХААЭА. Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд тавих ерөнхий шаардлага
- MNS4995:2000. ХААЭА. Доргио хэмжихэд тавигдах ерөнхий шаардлага
- MNS5010:2001. ХААЭА. Ажлын байран дахь тоосны агуулгыг хэмжихэд тавигдах ерөнхий шаардлага”

- MNS5078:2001. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал. Үйлдвэрлэлийн эрүүл ахуй. Үйлдвэрийн барилгын салхивч, агааржуулалтын системд тавих ерөнхий шаардлага
- MNS5105:2001. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал. Үйлдвэрлэлийн эрүүл ахуй. Эрүүл ахуйн хамгаалалтын бүсийн хэмжээ, тавигдах шаардлага
- MNS ILO OSH1:2003. ХААЭА-н удирдлын тогтолцооны талаарх удирдамж
- MNS ILO OSH0:2003. ХААЭА. Шуугиан хэмжихэд тавигдах ерөнхий шаардлага
- MNS5002:2000. ХААЭА. Шуугианы норм, аюулгүй ажиллагааны ерөнхий шаардлага
- MNS5390:2004. ХААЭА. Цахилгааны галын аюулгүй байдал. Ерөнхий шаардлага
- MNS ISO13688:2000. ХААЭА. Хамгаалалтын хувцас. Ерөнхий шаардлага

Хүснэгт-7. Нөлөөллийг бууруулах, арилгах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ

№	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хугацаа	Зардал, мян.төг	Хариуцагч
<i>Орон нутгийн иргэдийн нийгэм-эдийн засгийн нөлөөллийг бууруулах</i>				
1	Орон нутгийн иргэдийн жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих, шаардлагатай бараа бүтээгдэхүүнийг орон нутгаас худалдан авсан.	2024	Дотоод зардал	Үйлдвэр
2	Ажиллах хүчийг орон нутгаас бүрдүүлэх, сургах зорилгыг жил бүр тогмол тавьж ажилладаг. Сургалт зохион байгуулж мэргэжилтэй ажилтан болгож бэлтгэв.	2024	Дотоод зардал	Үйлдвэр
3	Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд Налайх дүүргийн 4-р хорооны хүүхдийн баярт.	2024	2,000,0	Үйлдвэр
<i>Ажиллагсдын нийгмийн эрүүл ахуй, хөдөлмөр хамгаалал</i>				
3	Ажиллагсдыг хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр бүрэн хангав.	2024	ХАБЭА-н зардал	Үйлдвэр
4	Хөдөлмөр хамгаалал болон болзошгүй осол, аюулаас урьдчилан сэргийлэх, осол аваарын үед авах арга хэмжээний төлөвлөгөө гарган цаг үеийн байдалтай уялдуулан тодотгол хийж, ажиллагсдад сургалт явуулж байх арга хэмжээ авав.	2024	900,0	Үйлдвэр
5	Гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах, галын иж бүрэн багаж шинэчилсэн.	2024	500,0	Үйлдвэр
6	Анхны тусламжийн багаж хэрэгсэл, эмийн сан байршуулсан.	2024	Дотоод зардал	Үйлдвэр
Дүн			3,400,0	

4) Хяналт шинжилгээ явуулсан байдал:

Дотоод хяналт шалгалтын жилийн төлөвлөгөөнд тусган хэрэгжүүлсэн.

5) Хөрөнгийн эх үүсвэр:

2024 оны санхүүгийн төлөвлөгөөнд байгаль хамгаалах зардал төлөвлөж хэрэгжүүлсэн.

Зураг-8. Эвдэрсэн хөрс нөхөн сэргээгдсэн байдал.

Зураг-9. Нөхөн сэргээгдсэн талбайд ажилчидын наадам хийсэн байдал

2.7. Удирдлага, зохион байгуулалтын талаар авсан арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Байгаль орчныг хамгаалах зохион байгуулалт, төлөвлөлт болон орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг “Налгартүшиг” ХХК бүрэн хариусан ажилласан. БОМТ, ОХШХ-ийг 2024 оны биелэлтийн тайлан, 2024 оны төлөвлөгөө, хөтөлбөрийг 11-р сарын 01-нээс өмнө Байгаль орчин уур амьсгалын ямаар баталгаажуулахаар хүргүүлсэн болно. БОМТ-ын хүрээнд тусгагдсан асуудлыг хэрэгжүүлэх тусгай төлөвлөгөөг дотоод хяналт, шалгалтын жилийн төлөвлөгөөнд тусган ажиллахын зэрэгцээ төлөвлөгөөний биелэлтийг удирдлагын хүрээнд авч үзэж, биелэлтэд нь тогтмол хяналт тавьж ажиллалаа.

Үйлдвэрийн удирдлага дараах асуудлыг хариуцан ажиллав.

- Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон зардлыг жил бүрийн төсөвт тусган саадгүй төлж хэрэгжүүлсэн.
- Хөтөлбөр хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулж тухайн засаг захиргааны гаргасан шийдвэр, арга хэмжээг хэрэгжүүлэн ажилласан.
- Хяналт шинжилгээний үр дүнг сар, улирал, хагас жил, жилээр нэгтгэн гаргасан.

1) Нөлөөллийн үүсэх шалтгаан:

Төслийг хэрэгжүүлэх явцад хэрэгжүүлэгчийн зүгээс байгаль орчны удирдлага, зохион байгуулалтын арга хэмжээг авч хэрэгжүүлээгүй, буруу хэрэгжүүлсэн тохиолдолд үйлдвэрийн талбай болон түүний нөлөөллийн хүрээнд байгаль орчны доройтол бий болно.

2) Нөлөөлөлд өртөх объект:

Байгаль орчны бүх орчин, үйлдвэрийн ажилчид, орон нутгийн иргэд

Хүснэгт-8. Нөлөөллийг бууруулах, арилгах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ

№	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хугацаа	Зардал, мян.төг	Хариуцагч
1	Байгаль орчныг хамгаалах, гал түймэр, усны аюул мэтийн гэнэтийн ослоос урьдчилан сэргийлэх, осол гарсан тохиолдолд шуурхай хэрэгжүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах талаар 1 удаа сургалт, сурталчилгааны ажлыг Налайх дүүргийн ОБЕГ-тай хамтран хийж гүйцэтгэсэн.	2024	1,700,0	Мэргэжлийн байгууллага
2	Байгаль хамгаалах талаар хийсэн ажлын жил бүрийн тайланг Нийслэлийн БОГазар болон Налайх дүүргийн тамгийн газарт 2024.11.01-ны өдөр хүргүүлэв.	2024	Дотоод төлөвлөлт	Үйлдвэр
3	Байгаль хамгаалахад орон нутгийн иргэдийн оролцоог идэвхижүүлэх уулзалт зөвлөлгөөн зохион байгуулалж, тэдний санал зөвлөмжийг БОМТ-г хэрэгжүүлэх ажилд тусгасан.	2024	1,000,0	Үйлдвэр
4	Үйлдвэрийн хүрээнд байгаль орчны мэргэжилтэнүүд, компаниудтай нягт хамтран ажиллаж, тэдний заавар зөвлөгөөг тогтмол хэрэгжүүлэн ажилласан.	2024	500,0	Мэргэжлийн байгууллага
Дүн			3,200,0	

3) Хөрөнгийн эх үүсвэр

Жил бүрийн санхүүгийн төлөвлөгөөнд байгаль хамгаалах зардал төлөвлөж хэрэгжүүлсэн.

Зураг-10. Үйлдвэрийн ажилчидад болон НД-ын 4-р хорооны иргэдэд компанийн байгаль, орчны бодлого, хэрэгжилтийн талаарх тайлан сургалт

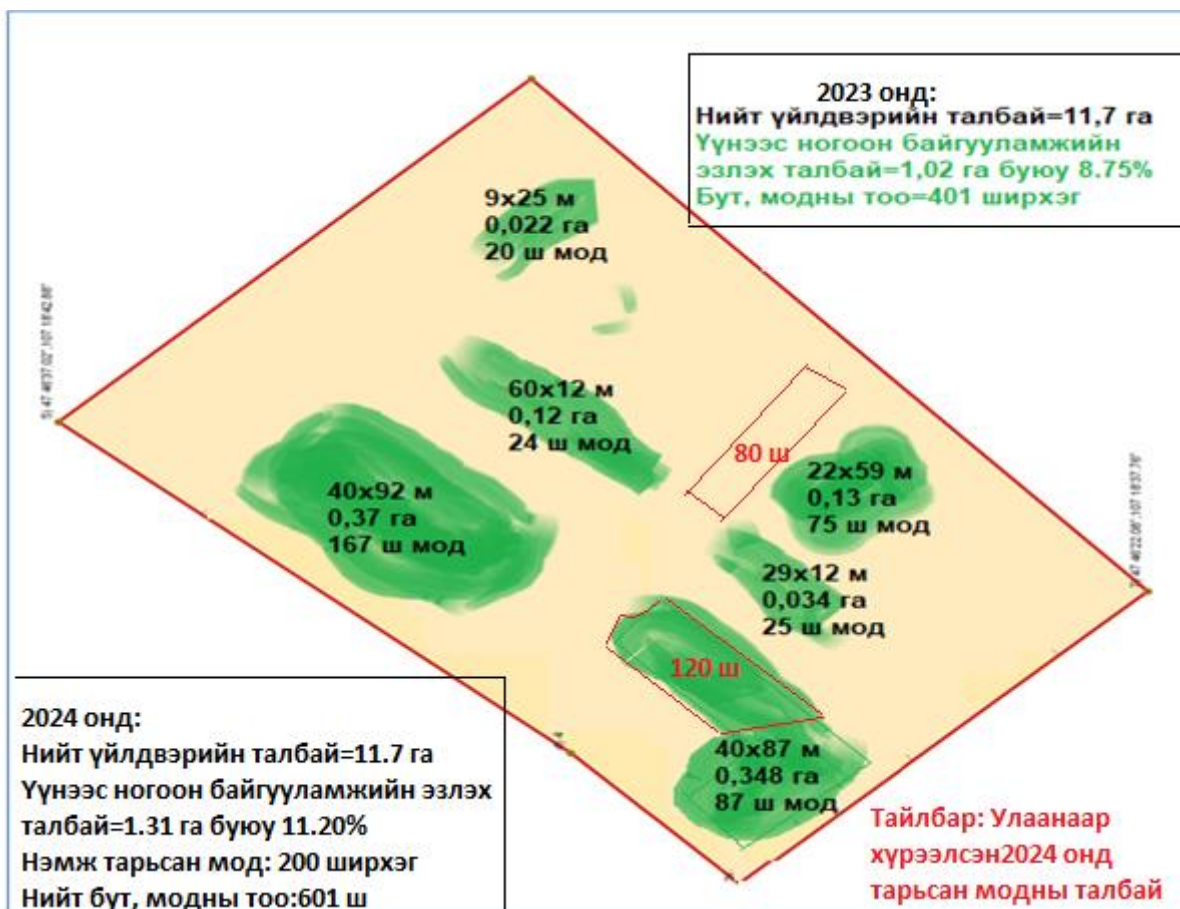
Зураг-11. Гамшигаас хамгаалах, галын аюулгүй байдал, гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр үйлдвэр дээрх сургалт зохион байгуулагдаж буй байдал

ГУРАВ. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Нөхөн сэргээлтийн гол зорилго нь үйлдвэрийн үйл ажиллагаа, зохион байгуулалтын сөрөг нөлөөллөөс үүссэн хөрсний элэгдэл, доройтлыг байгаль, цаг уурын онцлогт тохируулан үйлдвэрийн хашаан дотор ногоон байгууламжийг барьж байгуулах явдал юм. Энэ төслийг бодитойгоор хэрэгжих үндэс болсон цаг агаарын нөхцөл, хөрсний хэв шинжид зохицсон мод, сөөг, олон наст ургамал сонгосон ба эдгээр нь дасан зохицол сайтай, үр жимсээ амархан өгдөг, манай орны хээр, ойт хээр, хангайн бүс бүслүүрт ургах чадвартай. Түүнчлэн нөхөн сэргээлтэд сонгосон ургамлын зүйлүүд нь нийслэл хотын ногоон байгууламжид өргөнөөр ашиглагддаг бөгөөд үр дүн сайтай болох нь та бидэнд харагдаж байдаг.

Тус ногоон байгууламжыг амжилттай тариалснаар байгаль орчинд эерэгээр нөлөөлөхийн зэрэгцээ үйлдвэрлэлийн талбайн тодорхой хэмжээний хөрсийг хамгаалж элэгдэл эвдрэлд өртүүлэхгүй байх, хамгийн чухал нь үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг эрс бууруулах, цаашилбал байгаль орчны талаас компанид ирээдүйд учирч болох эдийн засгийн алдагдлаас сэргийлж, тухайн байгууллагын “**ногоон бодлогыг**” илтгэх ач холбогдолтой. Мөн уг ногоон байгууламжийг барьж байгуулсанаар үйлдвэрийн ажилчид амралтын хугацаагаа өнгөрүүлэх цэцэрлэгт талбай болж байгаа юм..

Үйлдвэрийн нөхөн сэргээлтийн үйл ажиллагаа нь төлөвлөгөөт он бүрт хаврын улиралаас хэрэгжиж эхэлсэн. Уг нөхөн сэргээлтийн төсөлд тусгагдсанаар үйлдвэрийн хашаан дотор нөхөн сэргээлт хийж болох 1,02 га талбайд нөхөн сэргээлт хийж мод, ургамал тарьж, бусад газруудад байнгын арчилгаа хийж байв.

Зураг-12. Үйлдвэрийн ногоон байгууламж байгуулсан талбай

Зураг-13. Үйлдвэрийн ногоон байгууламжийн байдал

Уг төлөвлөгөөний дагуу төлөвлөгөөт онд нөхөн сэргээлтийн үйл ажиллагааг сайжруулж, усалгаа, арчилгааг сайн хийж шаардлагатай хөрөнгийг компанийн дотоод зардлаар шийдвэрлэн гүйцэтгэсэн.

ДӨРӨВ. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Тус “Горхи-Тэрэлжийн үндэсний цогцолборт газар”-нь Налайх дүүргийн нутагт хамаарагдана. Налайх дүүргийн нутаг дэвсгэрт Туркийн Таньюкухийн хөшөө, мөн Зуун модны тулалдааны талбай зэрэг түүхийн дурсгалт газрууд бий. Цементийн үйлдвэрийн байршил, үйл ажиллагаа нь эдгээр түүх соёлын дурсгалт газруудад нөлөөлөхгүй юм. Гэвч үйлдвэрийн хэрэгжилтийн явцад ямарваа нэгэн түүх, соёлын дурсгалт зүйл олоход аваас холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу засаг захиргааны анхдагч нэгж болон холбогдох байгууллага болох ШУА-ын Түүхийн хүрээлэнд даруй мэдэгдэж, үйлдвэрийн үйл ажиллагааг түр хугацаагаар зогсоох шаардлагатай.

ТАВ. ХИМИЙН БОДИСЫН ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

2019 онд “Нью ларус” ХХК-аар тус цементийн үйлдвэрийн шинжилгээний лабораторидоо химийн бодисын нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ хийлгэж БОНХАЖЯ-аар батлуулсан байна. 2024 онд нэмэлт тодотголын “Флуорексон” ХХК-аар хийлгүүлж байгаа ба одоогоор Ерөнхий үнэлгээний дүгнэлт гарч, Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яаманд шүүмжинд өгөх шатанд явж байна.

ЗУРГАА. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хатуу хог хаягдал:

Цементийн үйлдвэрийн технологийн үйл ажиллагааны явцад эргэх зуухны наалдац жилд 20-30 тн гарахаар тооцсон боловч судалгаа шинжилгээний үндсэн дээрхи хаягдлыг 008 номерийн шигшүүр дээрхи үлдэгдэл 1% хүртэл нунтаглан цементийн нэмэлтээр 0.2% хүртэлхи нэмэхэд цементийн чанарт өөрчлөлт гарахгүй болохыг тогтоосон. Зуухны доторлогоог жилд 1 удаа солих бөгөөд 4-5 тн хаягдал гарна. Доторлогооны тоосгыг ногоон байгууламж хүрээлсэн хашилт хэлбэрээр ашиглах, орон нутгийн иргэд болон ажилчидад гэрийн зуухны доторлогоонд өгөх зэргээр ашиглаж байна. Цементийн үйлдвэрээс жилд дунджаар 25.0-35.0 тн хатуу хог хаягдал гарах бөгөөд хог хаягдлыг үйлдвэрээс 10 км зайд орших Налайх дүүргийн хогийн цэгт хаядаг.

Үйлдвэрийн түүхий эд шатаахад ашигласан нүүрсний үнс нь клинкертэй холилдон цементийн түүхий эд болох тул хаягдал болохгүй юм.

Цементийн үйлдвэрлэлийн явцад байгаль орчинд их хор нөлөө үзүүлдэг хүчин зүйл нь агаарт хаягддаг тоосонцор хаягдал юм. Мөн тоосонцор нь хүний эрүүл мэндэд маш муугаар нөлөөлнө. Тоосонцор хаягдлын ихэнхи хэсэг нь 10 микроноос бага хэмжээтэй байдаг. Зуухнаас гарч буй хий нь тоосонцорын гол эх үүсвэр болно. Гэхдээ тоосонцорыг шүүж, эргэх зууханд эргүүлэн хийх бололцоотой. Иймд тоос тоосонцорыг шүүх системийн найдвартай ажиллагааг хангаж тоосонцорын эх үүсвэрүүдэд үүсэх тоосны хэмжээг бууруулахад гол анхаарлаа тавьж ажиллах шаардлагатай.

Хатуу хог хаягдлын менежментийн үндсэн зарчим нь эх үүсвэрийг хязгаарлах, хаягдлыг тусгайлсан горимын дагуу байгаль орчин, хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөгүй хэлбэрээр цуглуулах, хог хаягдлыг богино хугацаанд зайлуулан, орчныг цэвэрлэх зэрэг арга хэмжээнд тулгуурлана. Хатуу хог хаягдал нь удаан задарч бодисын эргэлтэд аажмаар орох ба задрах хугацаа нь удаан байдаг учраас байгаль орчинд их хөнөөлтэй. Жишээлбэл, модон хаягдал 15 жилийн дараа бүрэн задарч дуусдаг бөгөөд будагтай бол задралд орох хугацаа нь бүр ч удааширдаг. Шил болон түүний хэмхдэс нь 400 гаруй жилийн хугацаанд

байгальд тогтвортой оршин, орчныг бохирдуулсаар байдаг. Хөнгөнцагаан сав болон металл лааз нь устаж үгүй болтлоо 10-100 жил зарцуулдаг бол ердийн цаас доод тал нь 3 сарын турш нар, усанд автаж байж задарч устдаг байна.

Үйлдвэрийн үйл ажиллагааны явцад гарах хатуу хог хаягдал:

Тус үйлдвэрт 110 хүн ажилладаг тул хоногт $110 * 0,3 \text{ кг} = 33 \text{ кг}$, сард 990 кг, жилд 9900 кг хатуу хог хаягдал гарах тооцоо гарна. Хатуу хог хаягдлын ихэнх нь цаас, хүнсний хог хаягдал, сав баглаа боодол эзлэнэ. Дээрхи тооцоо нь тухайн жилийн ажиллах хүчнээс хамаарч 1-5 тооны ажилчдын зөрүүнээс хамаарч бага зэрэг хэлбэлзэж болно.

Хүснэгт-9. Хатуу хог хаягдлын жилийн нэгдсэн тооцоо

Үйлдвэрийн үйл ажиллагааны явцад гарах ахуйн хатуу хог хаягдлын хэмжээ					
Хоногт, кг	Сард, кг	Жилд, кг	Сард тээвэрлэх хуваарь	Жилд тээвэрлэх хуваарь	Тээвэрлэлтийн нийт зардал, мян. төг
33	990	9900	1,5 удаа	10 удаа	1020,0
Үйлдвэрийн үйл ажиллагааны явцад гарах үйлдвэрийн хатуу хог хаягдлын хэмжээ					
Хоногт, кг	Сард, кг	Жилд, кг	Сард тээвэрлэх хуваарь	Жилд тээвэрлэх хуваарь	Тээвэрлэлтийн нийт зардал, мян. төг
-	3,75	30	1 удаа	8 удаа	680,0
Нийт			2,5 удаа	18 удаа	1700,0

Хог хаягдлыг зайлуулахдаа “Хог хаягдлын тухай ” Монгол улсын хуульд заасны дагуу Налайх дүүргийн ТҮК-тай “Хог хаягдал тээвэрлэн зайлуулах” гэрээ байгуулсаны үндсэн дээр шийдвэрлэсэн.

Шингэн хог хаягдал:

Үйлдвэрийн технологийн үйл ажиллагаанаас шингэн хаягдал гарахгүй. Дээрх хэрэглэсэн усны 70% нь ахуйн бохир ус байдлаар шингэн хаягдал болно. Бохир усаа үйлдвэрийн хашаанд байрласан бетонон доторлогоотой бохирын хоолойд хаяна. Бохир усны хэмжээ нь унд ахуйн ус хэрэглээнээс хамаарна. Бохир ус хальж орчныг бохирдуулахаас сэргийлэх, бохирын сангийн усны түвшинд хяналт тавьж ажилладаг.

Үйлдвэрлэлийн шингэн хаягдлын эх үүсвэр нь:

- ✓ Хоол бэлтгэлийн явцад гарсан бохир ус
- ✓ Цэвэрлэгэнд хэрэглэсэн бохир ус
- ✓ Ариун цэврийн өрөөнүүдээс гарах бохир ус зэрэг болно.

Хүснэгт-10. Шингэн хог хаягдлын жилийн нэгдсэн тооцоо

Үйлдвэрийн үйл ажиллагааны явцад гарах шингэн хог хаягдлын хэмжээ					
Хоногт, тн	Сард, м³	Жилд, м³	Сард тээвэрлэх хуваарь	Жилд тээвэрлэх хуваарь	Тээвэрлэлтийн нийт зардал мян. төг
1,31	39,3	314,4	4	32	1440,0

Жич: Тусгайлан гаргасан графикийн дагуу тухайн бүр нь тээвэрлэн хог хаягдлыг зайлуулдаг болно. Хог хаягдлыг зайлуулахдаа “Хог хаягдлын тухай ” Монгол улсын хуульд заасны дагуу Налайх дүүргийн ТҮК-тай “Хог хаягдал тээвэрлэн зайлуулах” гэрээ байгуулсаны үндсэн дээр шийдвэрлэдэг.

Бохир усыг зайлуулах нөхцөл:

Үйлдвэрийн ахуйн хэрэглээнээс гарах ахуйн бохир усыг газрын хөрсний доор, зохих түвшинд байрлалтай бохир ус түр агуулах санд хуримтлуулж, тусгай зөвшөөрөлтэй газарт Налайх дүүргийн тохижилт үйлчилгээний компанитай хийсэн гэрээний дагуу ТҮК-ийн машин, тоног төхөөрөмжөөр зайлуулна. Бохир ус түр агуулах сан нь дараах шаардлагыг хангасан байна.

- Ариун цэврийн өрөө болон ахуйн хэрэглээнээс гарч байгаа бохир шингэнийг хуримтлуулах 10-15 метрийн багтаамжтай бетонон доторлогоотой бохирын цооног байх
- Ахуйн бохир ус хуримтлуулах цооногийг барьж байгуулахдаа БО-ны Сайд, ЭМ-ийн Сайдын 1995 оны 169/171 тоот тушаалаар баталсан журмыг мөрдөж ажиллах ба цооногийг барьж дууссаны дараа Налайх дүүргийн байгаль орчны байцаагчид үзүүлэн шалгуулж, бохирын цооног ашиглах зөвшөөрөл авах
- Бохирын цооногт хуримтлагдсан бохирыг цооногийн ээлэхүүний 70-80%-иас хэтрүүлэхгүйгээр буюу дээр тооцоолсон хуваарийн дагуу зориулалтын бохирын машинаар соруулан зөвшөөрөгдсөн цэгт БО-ны байцаагчийн хяналтан дор хаяж зайлуулж байх
- Цооногийн амсарыг таг, сараалжтай болгохын зэрэгцээ хяналтын цонх (труба) суурилуулах
- Цооногт борооны ус шүүрч, нэвтрэхээс сэргийлэх зорилгоор тодорхой хэмжээний налуутайгаар тэгшлэн бохирын машины зогсоолын хамт хатуу хучилт хийх
- Бохирын цооногт хатуу хог хаягдал хаяхыг хориглохын зэрэгцээ жил бүр тогтоосон хугацаанд хортон, шавьжны устгалыг орчных нь хамт хийлгэж байх.
- Хаягдал бохир ус цэвэршүүлэх төхөөрөмжийг ашиглах

Хийн хог хаягдал:

Цементийн үйлдвэрийн эргэдэг зууханд чулуунцар хатаах ба шатаахад түлшний шаталтаас үүсэх утаа, хорт хий (SO_2 , NO_2) нь агаарт хаягдана. Энэ нь орчны агаарыг бохирдуулах эх үүсвэр болно. Үйлдвэрлэлийн явцад нүүрс шатаалтаас үүсэх химийн олон нэгдлүүд агаарт орчинд цацагдаж орчныг бохирдуулах бөгөөд эдгээрийн тархалтын орон зайг математик загварчлалаар гаргаж тооцсон үр дүнгээс үзэхэд яндангийн өндөр 30 м, амсарын диаметр 1 м байхад салхигүй тогтуун үед агаарт дахь бодисын хүлцэх агууламжтай харьцуулахад тархалтын радиус 5 км, 5 м/с салхитай үед 4 км байхаар тооцоо гарсан. Үйлдвэрийн байгаль орчинд үзүүлэх хамгийн гол сөрөг нөлөө нь агаар орчны бохирдол байна.

Химийн болон цацрагт идэвхит бодисын хаягдал:

Цементийн үйлдвэрийн технологийн үйл ажиллагаанаас цацраг идэвхит бодисын хаягдал гарахгүй бөгөөд химийн хорт бодис болох полихлорт дибензо-п-диоксинууд (ПХДД), полихлорт дибензофуранууд (ПХДФ), полихлорт бифенилүүд (ПХБ), гексахлорбензол (ГХБ) зэрэг нь ялгарна. Эдгээр хоруу чанар өндөртэй химийн бодисын асуудлыг манай улс нэгдэн орсон Стокгольмийн конвенциор зохицуулдаг.

Цементийн зуух нь клинкер үйлдвэрлэх үндсэн зориулалттай юм. Энэ зууханд ашигт малтмалын төрлийн түлш буюу минералыг орлуулан эрчим хүч гаргаж авах зорилгоор хаягдал шатааж болдог. Цемент үйлдвэрлэх процесст: кальцийн карбонатыг (CaCO_3) 900°C -д задлан кальцийн исэл гаргаж, дараа нь 1450°C -т эргэх зууханд түлшээр шатаан боловсруулалт хийж клинкер гарган авдаг. Цемент гаргаж авахын тулд үүссэн клинкерийг гөлтгөнө болон бусад нэмэлтүүдтэй хамт тээрэмдэн нунтагладаг.

Цементийн зуухыг аюултай хог хаягдал шатаах зорилгоор ашиглахад, зөв төлөвлөгдсөн үйлдвэрийн процесс, зохих ёсны үндсэн арга хэмжээ зэрэг нь цэвэр түлш хэрэглэх, зууханд хийх хаягдлын хэмжээг тохируулах, температурын горимыг сахих, тоос

зайлуулах зэргээс шалтгаалан, химийн бодис үүсэх, хаягдахыг хамгийн доод түвшинд хүргэж чадна. Энэ түвшин нь гарч байгаа хийнд ПХДД/ПХДФ-ны концентрац (хүчилтөрөгчийн агуулга 10% байхад) 0.1 нг I-TEQ/нм³ байх хэмжээ юм. ПХДД/ПХДФ цементийн зуухны тоостой, магадгүй, клинкертэй хамт хаягдаж байдаг.

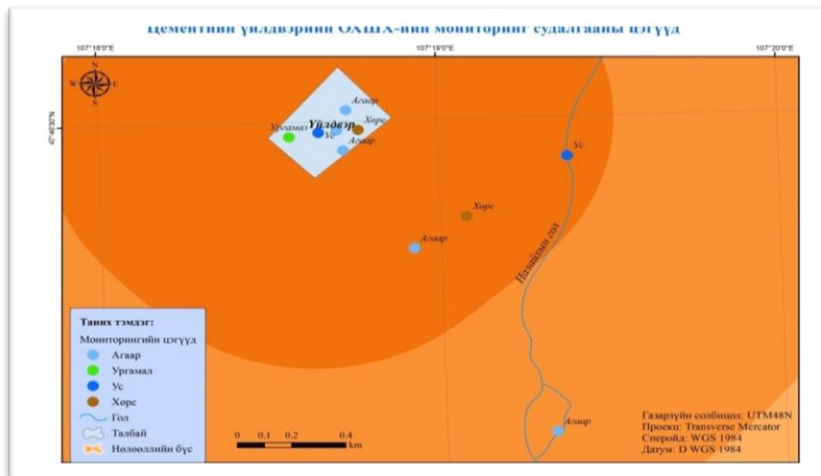
Шинж чанар

Эдгээр химийн бодисуудын хоруу чанар нь олон улсын хэмжээнд нотлогдож, баталгаажсан бөгөөд эдгээр бодис нь удаан задардаг, гадны нөлөөнд тэсвэртэй, биохуримтлал үүсгэдэг, хол зайд тархах чадвартай. Гадны нөлөөнд тэсвэртэй химийн бодисууд нь хүрээлэн байгаа орчинд хурдан задардаггүй. Биохуримтлалд ордог химийн бодисууд нь гол төлөв тосонд уусамтгай бодисууд байдаг бөгөөд хүн мэтийн дээд түвшингийн организмд хуримтлагддаг. Эдгээр бодисууд нь хагас дэгдэмтгий учраас хүрээлэн байгаа орчинд уурших, конденсацлагдах зэргээр тархах чадвартай.

Хүлцэх хэмжээ

Хоногийн хүлцэх тун (TDI) нь амьдралын туршид өдөр бүр авахад эрүүл мэндэд онцын хор нөлөө үзүүлэхгүй байх биеийн жингийн кг тутамд ноогдох тухайн бодисын тун хэмжээг хэлнэ. 1998 онд ДЭМБ-аас TEQ нь (хоруу чанарын эквивалент) тодорхойлсон химийн бодисын хувьд хортой нөлөө үзүүлэхгүй тунг TDI-г (хортой нөлөө үзүүлэхгүй хамгийн их тун, хэмжээ) өдөрт 1-4 пг/кг биеийн жинд байхаар тогтоосон. 2001 онд ДЭМБ, ХХААБ (Хүнс,хөдөө аж ахуйн байгууллага)-ын хүнсний нэмэлт бүтээгдэхүүний шинжээчдийн хамтарсан комиссоос хортой нөлөө үзүүлэхгүй сарын тун, хэмжээг 70 пг/кг-биеийн жинд гэж тогтоосон байгаа нь, өдөрт ойролцоогоор 2,3 пг/кг-биеийн жинд оногдож байгаа юм.

ДОЛОО. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Зураг-14. Үйлдвэрийн ОХШХ-н хяналтын цэгүүд

7.1. Агаар орчны бохирдол:

Орчны агаарын чанарын үзүүлэлтийг дараах стандартын дагуу хэмжин, шинжилгээ хийсэн:

- MNS 4048:1988, Агаар мандал. Тоосны хэмжээг тодорхойлох жингийн арга;
- MNS 5365:2004 Агаарын чанарын нийтлэг асуудал. Нарийн ширхэгтэй тоосыг тодорхойлох арга;
- Агаарын чанар техникийн ерөнхий шаардлага MNS 4585:2007 зэрэг стандарт түүнд заагдсан аргуудыг үндэслэн тооцоолсон.

Агаарын чанарын судалгаа:

Үйлдвэрийн талбайд өнөөгийн байдлаар цемент үйлдвэрлэх, борлуулах үйл ажиллагаа явагдаж байна. Тус үйлдвэрийн бүсэд үйлдвэрийн үндсэн үйл ажиллагаа болон тээврийн хөдөлгөөнтэй холбоотойгоор тоосжилт, дуу чимээ ихээхэн хэмжээтэй үүсэж, агаарын чанарт нөлөөлж байна. Иймд тус үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас гадаад болон дотоод агаарын чанарт нөлөөллийн хэмжээг үйлдвэрийн бүсийн хашааны дотор болон гадна зонхилох салхины чигийн дагуу 8 цэгт тодорхойлж, Монгол Улсын агаарын чанарын MNS 4585:2007 стандартын үзүүлэлтүүдтэй харьцуулж, агаарын чанарын индексээр илэрхийлэхийг зорьсон.

Агаарын чанарыг Байгаль орчин хэмжилзүйн төв лабораториор хэмжилт, судалгааг хийлгэсэн. Үйлдвэрийн талбайн хими, физик нөлөөллийг хэмжиж, агаарын чанарын индексээр тооцож дараах хүснэгтээр илэрхийлэв

Зураг-15. Тоосны хэмжилт хийсэн цэгүүдийн байршил

Хяналт шинжилгээ явуулсан үзүүлэлтүүд:

Хүснэгт-11. Үйлдвэрийн талбайн тоос болон дуу шуугианы үзүүлэлтүүд

№	Хэмжилтийн цэгийн нэр	Үзүүлэлтийн нэр	Хэмжилтийн дундаж хугацаа, мин	Хэмжих нэгж	Стандарт	Хэмжилтийн үр дүн	Агаарын чанарын индексийн тоон үзүүлэлт	Агаарын чанар болон өнгөний тэмдэглэгээ
1	Савлах цех, цементийн силосын хажууд	Нийт тоос /TSP/, мг/м ³	24 цаг	мг/м ³	0.500	0.32	64	Хэвийн
		SO ₂	20	мг/м ³	0.450	0.019	4	Цэвэр
		NO ₂	20	мг/м ³	0.200	0.024	12	Цэвэр
		Дуу шуугиан	8 цаг	дБА	60	66	110	Бага зэргийн бохирдолтой
2	Эргэх шатаах зуухны хажууд	Нийт тоос /TSP/, мг/м ³	24 цаг	мг/м ³	0.500	0.454	91	Хэвийн
		SO ₂	20	мг/м ³	0.450	0.013	3	Цэвэр
		NO ₂	20	мг/м ³	0.200	0.029	15	Цэвэр
		Дуу шуугиан	8 цаг	дБА	60	78	130	Бага зэргийн бохирдолтой
3	Үйлдвэрийн яндангийн дор буюу ТШБ-н хажууд	Нийт тоос /TSP/, мг/м ³	24 цаг	мг/м ³	0.500	0.39	78	Хэвийн
		SO ₂	20	мг/м ³	0.450	0.015	3	Цэвэр
		NO ₂	20	мг/м ³	0.200	0.026	13	Цэвэр
		Дуу шуугиан	8 цаг	дБА	60	65	108	Бага зэргийн бохирдолтой
4	Түүхий эдийн овоолгын хажууд	Нийт тоос /TSP/, мг/м ³	24 цаг	мг/м ³	0.500	0.18	36	Цэвэр
		SO ₂	20	мг/м ³	0.450	0.017	4	Цэвэр
		NO ₂	20	мг/м ³	0.200	0.032	16	Цэвэр
		Дуу шуугиан	8 цаг	дБА	60	65	108	Бага зэргийн бохирдолтой
5	Бутлуу-рын цехийн хажууд	Нийт тоос /TSP/, мг/м ³	24 цаг	мг/м ³	0.500	0.32	64	Хэвийн
		SO ₂	20	мг/м ³	0.450	0.018	4	Цэвэр
		NO ₂	20	мг/м ³	0.200	0.034	17	Цэвэр
		Дуу шуугиан	8 цаг	дБА	60	61	102	Бага зэргийн бохирдолтой
6	Гал тогоо, хувцас угаах байрны урд талаас	Нийт тоос /TSP/, мг/м ³	24 цаг	мг/м ³	0.500	0.16	32	Цэвэр
		SO ₂	20	мг/м ³	0.450	0.016	4	Цэвэр
		NO ₂	20	мг/м ³	0.200	0.032	16	Цэвэр
		Дуу шуугиан	8 цаг	дБА	60	48	80	Хэвийн

№	Хэмжилтийн цэгийн нэр	Үзүүлэлтийн нэр	Хэмжилтийн дундаж хугацаа, мин	Хэмжих нэгж	Стандарт	Хэмжилтийн үр дүн	Агаарын чанарын индексийн тоон үзүүлэлт	Агаарын чанар болон өнгөний тэмдэглэгээ
6	Гал тогоо, хувцас угаах байрны урд талаас	Нийт тоос /TSP/, мг/м ³	24 цаг	мг/м ³	0.500	0.16	32	Цэвэр
		SO ₂	20	мг/м ³	0.450	0.016	4	Цэвэр
		NO ₂	20	мг/м ³	0.200	0.032	16	Цэвэр
		Дуу шуугиан	8 цаг	дБА	60	48	80	Хэвийн
7	Авто засвар, авто зогсоолын хажууд	Нийт тоос /TSP/, мг/м ³	24 цаг	мг/м ³	0.500	0.24	48	Цэвэр
		SO ₂	20	мг/м ³	0.450	0.021	5	Цэвэр
		NO ₂	20	мг/м ³	0.200	0.038	19	Цэвэр
		Дуу шуугиан	8 цаг	дБА	60	62	103	Бага зэргийн бохирдолтой
8	Үйлдвэрийн хашааны урд яндангаас 200 м зайд	Нийт тоос /TSP/, мг/м ³	24 цаг	мг/м ³	0.500	0.37	74	Хэвийн
		SO ₂	20	мг/м ³	0.450	0.019	4	Цэвэр
		NO ₂	20	мг/м ³	0.200	0.037	19	Цэвэр
		Дуу шуугиан	8 цаг	дБА	60	46	77	Хэвийн

Хүснэгт-12. Агаарын чанарын индексийн тайлбар

Агаарын чанарын индекс	Агаарын чанарын ангилал	Тэмдэглэгээ (өнгөөр)	Эрүүл мэндэд үзүүлэх нөлөөлөл
0-50	Цэвэр	Ногоон	Хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй
51-100	Хэвийн	Шар	Агаарын чанарын шаардлага хангах боловч зарим бохирдуулах бодисын нөлөөлөлд хэт мэдрэг хүмүүс өртөж болно. Тухайлбал: озон, нарийн ширхэглэгт тоосонцор нөлөөллийн улмаас хэт мэдрэг хүмүүст амьсгалын замын өвчний шинж тэмдэг илрэх магадлалтай.
101-250	Бага зэргийн бохирдолтой	Улбар шар	Хэт мэдрэг хүмүүсийн эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөл илэрнэ. Зүрх судас, амьсгалын замын архаг өвчтэй ялангуяа гуурсан хоолойн багтраа өвчтэй хүмүүс нөлөөлөлд илүү өртөнө.
251-400	Дунд зэргийн бохирдолтой	Ягаан	Нийт хүн амын эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөл илэрч эхэлнэ. Хэт мэдрэг хүмүүсийн эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөл хүндээр илэрнэ.
401-500	Их бохирдолтой	Хүрэн	Удаан хугацаагаар гадаа байхад нийт хүн амын эрүүл мэндэд мэдэгдэхүйц сөрөг нөлөөлөл илэрнэ.
>500	Маш их бохирдолтой	Улаан	Удаан хугацаагаар гадаа байхад нийт хүн амын эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөл илэрнэ.

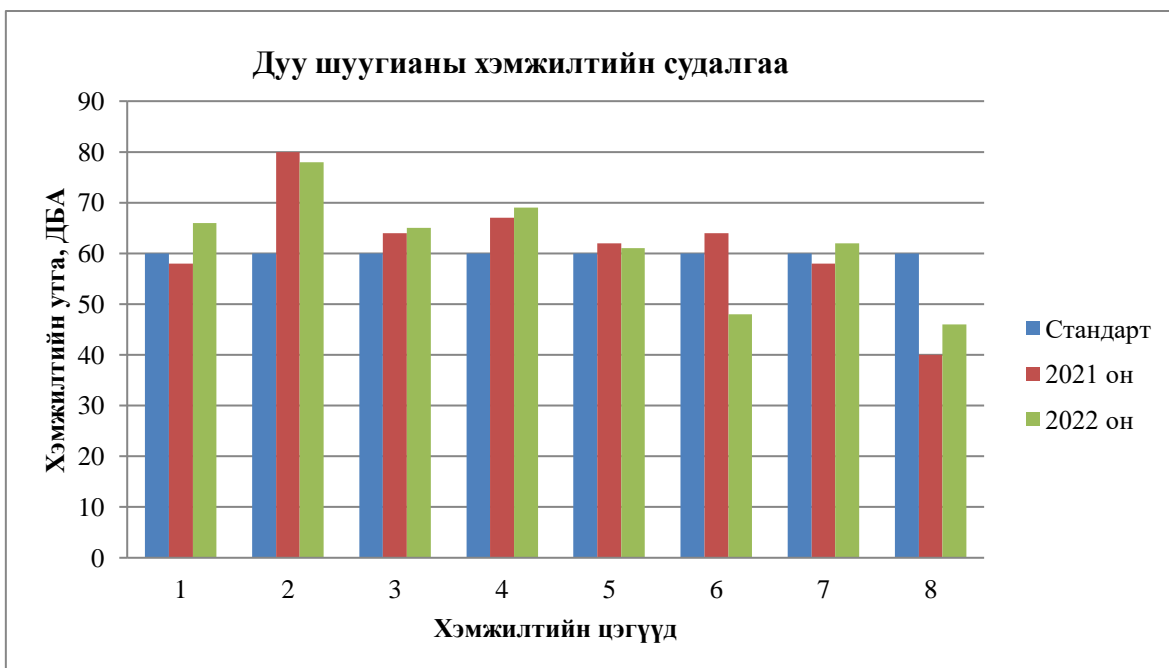
Зураг-16. Нийт тоосонцорын судалгаа

Зураг-17. Хүхэрлэг хийн (SO₂) агууламжийн судалгаа

Зураг-18. Азотын давхар ислийн (NO_2) хийн агууламжийн судалгаа

Зураг-19. Үйлдвэрийн цэгүүд дэхь дуу шуугианы хэмжилтийн судалгаа

- Тайлбар:**
- 1-Савлах цех, цементийн силосын хажууд
 - 2- Эргэх шатаах зуухны хажууд
 - 3-Үйлдвэрийн яндангийн дор буюу ТШБ-н хажууд
 - 4-Түүхий эдийн овоолгын хажууд
 - 5-Бутлуурын цехийн хажууд
 - 6-Гал тогоо, хувцас угаах байрны урд талаас
 - 7-Авто засвар, авто зогсоолын хажууд
 - 8-Үйлдвэрийн хашааны урд яндангаас 200 м зайд

Дүгнэлт:

Тус үйлдвэрийн талбай нь агаарын чанарын хувьд үйлдвэрийн хашаан дотор буюу гадаад агаарын чанарын 7 цэгт, үйлдвэрийн хашааны урд яндангаас зүүн урагш салхин доор 1 цэгт дуу шуугиан болон ерөнхий тоосны агууламж /TSP/, SO₂, NO₂ зэрэг үзүүлэлтүүдийг хэмжихэд нийт 32 үзүүлэлтээс 19 үзүүлэлт нь цэвэр, 7 үзүүлэлт нь хэвийн, 6 үзүүлэлт нь бага зэргийн бохирдолтой гэж гарсан. Хувир илэрхийлбэл 59% нь цэвэр, 22% нь хэвийн, 19% нь бага зэргийн бохирдолтой гэсэн үзүүлэлтээр дүгнэгдэж байна.

2023 он болон 2024 оны нийт тоосны агууламж стандартанд бүрэн нийцсэн байгааг зураг 16-аас харж болно. 2024 оны тоосжилтын үзүүлэлт 2023 оны үзүүлэлтээс ихэнхи нэгжүүдэд их гарсан боловч стандартанд нийцэж байна. Хэдий стандартанд нийцэж байгаа ч тоосонцорын хэмжээг бууруулах чиглэлээр арга хэмжээнүүдийг сайжруулах шаардлагатайг харуулж байна.

Хүхэрлэг хий болон азотын давхар ислийн хувьд бүх үзүүлэлт стандартад нийцэж байна.

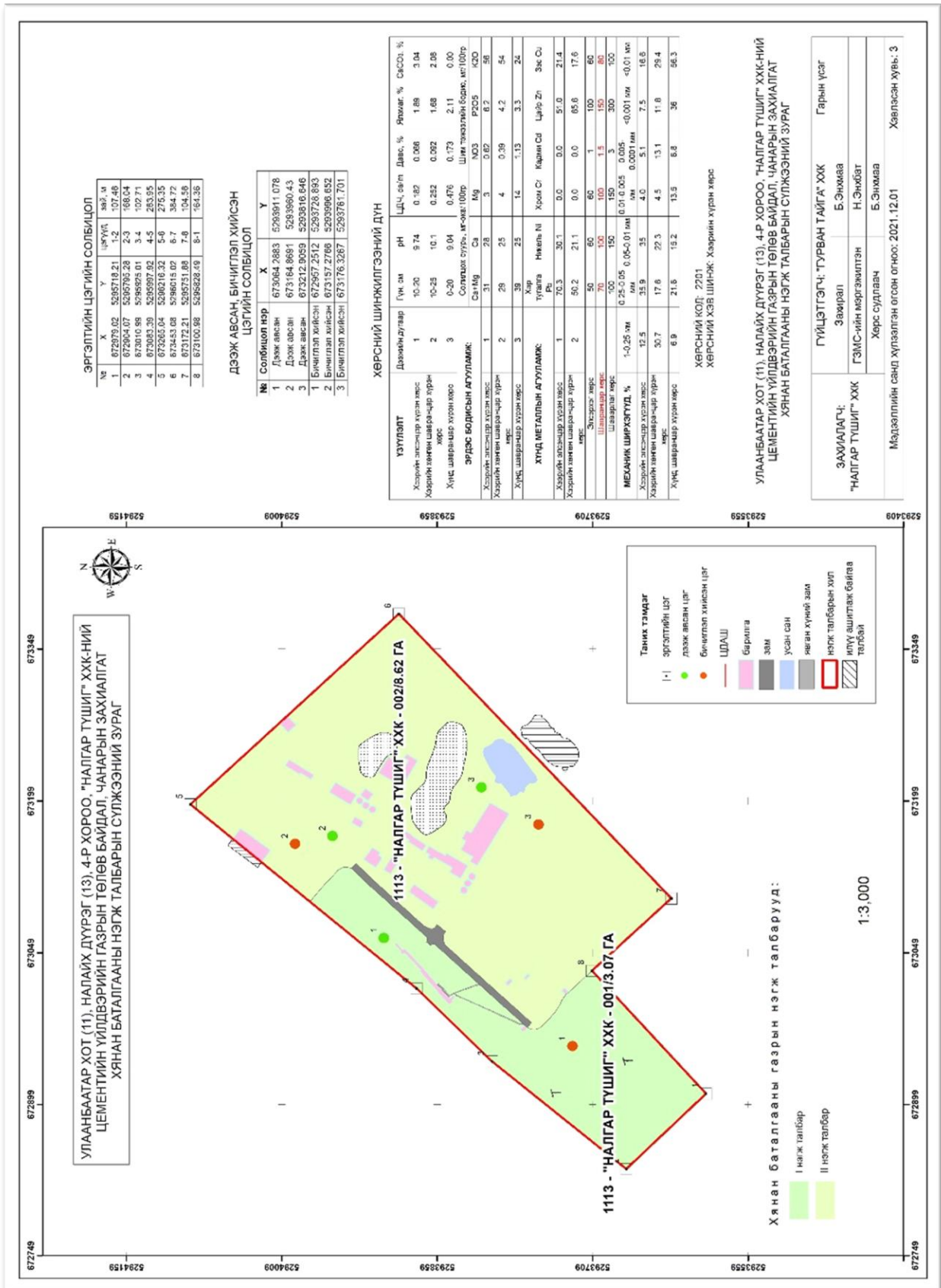
Дуу шуугианы хэмжилтын үр дүнгээс ажиглахад савлах цех, цементийн силиосын хажууд, эргэх шатаах зуухны хажууд, ТШБ-ын хажууд, бутлуурын цехийн хажууд, түүхий эдийн овоолгын хажууд, авто засвар, зогсоолын хажууд гэсэн 6 цэгт стандартаас өндөр буюу бага зэргийн бохирдолтой гэсэн үзүүлэлт гарсан. Энэ нь нэг талаас хэмжилтийн үеийн цаг агаарын байдал нөлөөлж болох ч цаашид 2025 оны төлөвлөгөөнд бууруулах шат дараалсан арга хэмжээ авахыг анхааруулж байна.

Агаарын чанарын индекс 100 ба түүнээс бага байвал агаарын чанар стандартын шаардлага хангаж байна, 101-ээс их байвал агаарын чанар стандартын шаардлага хангахгүй байна гэж үзнэ.

Хүснэгт болон графикаас ажиглахад үйлдвэрийн нийт цэгүүдэд агаарын чанарын стандартын шаардлагыг бүрэн хангаж байгаа нь харагдаж байна. 2024 оны тайланд тусгагдсанаар дуу шуугиан, тоосонцорыг бууруулах чиглэлээр ургамал, мод бут сөөг тарих, тоос бууруулах автомат систем суурилуулах зэрэг ажлууд нь үр өгөөжөө өгсөн нь тодорхой харагдаж байна.

7.2. Хөрсний бохирдол, элэгдэл

2022 онд “Гурван тайга” ХХК-аар Газрын хянан баталгааг хийлгүүлсэн.

Зураг-20. Үйлдвэрийн орчны хөрсний бүтэц

Үйлдвэрийн нэгж талбарт делювийн гарал үүсэлтэй хурдас дээр бий болсон, хүрэн хөрс элсэнцэр, хөнгөн, хүнд шавранцар механик бүрэлдэхүүнтэй тархсан байна. Үйлдвэрийн газрын эргэн тойрон ихэнхидээ нунтагширч, тоосорсон, сул шороотой хөрсний доройтолд орсон.

Хээрийн хүрэн хөрсний ялзмагийн хэмжээ 0-10 см-ийн гүнд 1.89%, хөрсний урвалын орчин рН 9.74 буюу шүлтлэг, нитратын азот 0.62%, хөдөлгөөнт фосфор 100 гр хөрсөнд 6.2 мг, кали 56.0 мг, харин 10-25 см-ийн гүнд В давхаргад ялзмагийн хэмжээ 1.68%, хөрсний урвалын орчин рН 10.1 буюу хүчтэй шүлтлэг, нитратын азот 0.39%, хөдөлгөөнт фосфор 100 гр хөрсөнд 4.2 мг, кали 54 мг, №3 дээжинд А давхаргын ялзмагийн хэмжээ 2.11%, хөрсний урвалын орчин рН 9.4 буюу шүлтлэг, нитратын азот 1.13%, хөдөлгөөнт фосфор 100 гр хөрсөнд 3.3 мг, кали 24 мг тус тус байна. Карбонат 1-р дээжний 0-10 см-ийн гүнд 3.04, 10-25 см-ийн гүнд 2.08, харин 3-р дээжинд илэрсэнгүй. Хөрсний уусмалын орчин шүлтлэгээс хүчтэй шүлтлэг байгаа нь ургамалд хоруу үйлчилгээ үзүүлэх сөрөг нөлөөтэй юм.

Хүснэгт-13. Хөрсний механик бүрэлдэхүүн, %

Хөрсний хэв шинж	Зүсэлтийн дугаар	Гүн, см	1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01
Хүрэн хөрс	1	0-10	12.5	35.9	35.0	4.0	5.1	7.5	16.6
	2	10-25	30.7	17.6	22.3	4.5	13.1	11.8	29.4
	3	0-20	6.9	21.6	15.2	13.5	6.8	36.0	56.3

Хүснэгт-14. Хөрсний химийн үндсэн шинжийн үзүүлэлтүүд

№	Гүн, см	рН	Давс	ЦДЧ ds/m	Ялзмаг %	CaCO ₃ , %	NO ₃ , %	Ca ⁺²	Mg ⁺²	P ₂ O ₅ , мг/100г	K ₂ O, мг/100г
1	0-10	9.7	0.066	0.182	1.89	3.04	0.62	28	3	6.2	56
2	10-25	10.1	0.092	0.252	1.68	2.08	0.39	25	4	4.2	54
3	0-20	9.04	0.173	0.476	2.11	0.0	1.13	25	14	3.3	24

Солилцох сууриудын нийлбэрт Ca⁺² ион давамгайлах бөгөөд 29-39 мг-экв хооронд гарчээ.

Хүснэгт-15. Мониторингийн цэгүүд дэхь хэмжилтийн үр дүн-2023 он

№	Сорьц авсан цэг	Cd	Pb	Hg	Cr	Zn	Cu	Co	Sr
		мг/кг							
1	Үйлдвэрийн яндангаас баруун тийш салхин дээд талын эталон цэг 47°46' 60"107°18'31.30"	илр	27.2	илр	илр	274.4	27.8	32.7	378
2	Үйлдвэрийн яндангаас зүүн урагш 250 м зайд 47°46'60"107°18'31.30"	илр	27.0	илр	илр	109.2	27.6	32.2	217.9
3	Үйлдвэрийн яндангаас зүүн урагш 500 м зайд 47°46'60"107°18'31.31"	илр	12.5	илр	илр	9.6	29.0	6.6	525.4
4	Авто машины зогсоол, засвар үйлчилгээний цэг 47°46'60"107°18'31.32"	илр	26.7	илр	илр	247.6	19.1	8.0	372.8
MNS5850:2008 /ЗДХ/		3	100	2	150	300	100	50	800

Хүснэгт-16. Мониторингийн цэгүүд дэхь хэмжилтийн үр дүн-2024 он

№	Сорьц авсан цэг	Cd	Pb	Hg	Cr	Zn	Cu	Co	Sr
		мг/кг							
1	Үйлдвэрийн яндангаас баруун тийш салхин дээд талын эталон цэг 4746601071831.30	<0.005	33.9	<0.005	<0.005	32.9	30.1	22.0	270.3
2	Үйлдвэрийн яндангаас зүүн урагш 250 м зайд 4746601071831.30	0.1	40.9	<0.005	<0.005	109.3	29.6	26.3	294.9
3	Үйлдвэрийн яндангаас зүүн урагш 500 м зайд 4746601071831.31	<0.005	92.2	<0.005	<0.005	130.4	29.3	7.5	310.5
4	Авто машины зогсоол, засвар үйлчилгээний цэг 4746601071831.32	<0.005	42.2	<0.005	<0.005	62.0	29.3	9.8	279.3
MNS5850:2008 /ЗДХ/		3	100	2	150	300	100	50	800

Тайлбар: илр-илрээгүй

Дүгнэлт: Хүснэгтээс харахад хүнд металлын агуулга ЗДХ-ээс 3-30 дахин бага байна. Цемент үйлдвэрлэхэд хэрэглэдэг нүүрсний шатаалтаас хүнд металл үүсч, салхиар дамжин хөрс бохирдуулах магадлалтай гэж сонгон авсан 250, 500 м-ийн алслалтай зайнд хүнд металлын агуулга нэмэгдсэн зүй тогтол ажиглагдаагүй тул яндангаас гарсан утаанд хүнд металлын агуулга багатай буюу байхгүй, хөрс бохирдуулаагүй байна гэж дүгнэж байна.

7.3. Усны бохирдол:

Хяналт шинжилгээ явуулсан үзүүлэлтүүд:

Хүснэгт 17. Усан орчны хяналт шинжилгээ явуулсан үзүүлэлтүүд

№	Үзүүлэлтийн нэр	Зөвшөөрөгдөх стандарт хэмжээ	Зардлын хэмжээ мян.төг
1	Ундны усны физик шинж чанар, химийн найрлага, шим бохирдуулагчийн үзүүлэлтүүдийг хянах	MNS 900:2005	Дотоод зардал
2	Үйлдвэрийн хаягдал усны физик шинж чанар, ерөнхий хими ба хүнд металлын үзүүлэлтүүдийг хянах	MNS 4943:2011	100,0

Шинжилгээний байршил (нийт үзүүлэлтээр):

ОХШХ-ийн хяналтын цэгүүдийн байршлийг илтгэсэн зурагт үзүүлсний дагуу

- Гүний худгийн ус
- Гадаргын ус буюу эргэлтийн усан сангийн ус
- Ундны зөөврийн ус

Хяналтын хугацаа, давтамж (бүх байршилд):

- 2022 оны 10-р сар

Хэрэглэгдсэн тоног төхөөрөмж:

- Байгаль орчин хэмжилзүйн төв лаборатори

Баримтласан стандарт, аргачлал:

- Ундны усны эрүүл ахуйн шаардлага, түүнд тавих хяналт УСТ 900-92
- Унд, ахуйн хэрэгцээний болон үйлдвэрийн ус хангамжийн зориулалттай ус, химийн шинжилгээний арга MNS 3934-86
- Ундны ус. Амт, үнэр булингарыг тодорхойлох арга MNS 3900-86
- Ундны ус. Эрүүл ахуйн бактери судлалын шинжилгээний аргууд MNS 1066-85

Үр дүнгийн бүртгэл, тайлан:

1. Ундны зөөврийн ус: Налайх дүүргийн “Чандмань налайх”ХХК-тай гэрээний дагуу үйлдвэрийн усан сангийн стандартын шаардлага хангасан ёмкоьст 2 өдрийн хугацаатай нөөцлөн хэрэглэж байна. Ундны зөөврийн ус нь стандартын шаардлага хангаж байна.

2. Гүний ус ба эргэлтийн ус

Гүний усыг зөвшөөрөл бүхий худгаас авч хэрэглэн технологийн хэрэгцээг хангаж байна. Усны зарцуулалтыг багасгах зорилгоор далан байгуулж эргэлтэнд оруулан ашигладаг.

Хүснэгт 18. Гүний болон хөргөлтнөөс гарч /эргэлт/ усны Химийн анализын харьцуулсан судалгаа

Нэр	pH	ES µS/cm	SO ₄ мг/л	Cl мг/л	Ca мг/л	Mg мг/л	Na+K мг/л	HCO ₃ мг/л	Эрд мг/л	Хат мг- экв/л
Гүний ус	7.4	1970	513	88.2	252	62.6	62	427	1409	17.7
Эргэлтийн ус	7.50	1968	627	86.7	227	92.6	106	470	1609	18.95
Стандарт (MNS900:2018)	6.5- 8.5	1000	100	30	-	500	350	-	-	7.0

Тайлбар: ES-цахилгаан дамжуулах чанар, Хат-хатуулаг, Эрд-эрдэжилт

Хүснэгт 19. Гүний болон хөргөлтнөөс гарч буй /эргэлтийн/ усны Исэлдүүлэгч бодисуудын харьцуулсан судалгаа

Нэр	Ж/б мг/л	ПИЧ мг/л	NH ₄ мг/л	NO ₂ мг/л	NO ₃ мг/л	PO ₄ мг/л	Fe мг/л	F мг/л
Гүний ус	19.6	1.8	1.81	0.095	1.46	илр	0.25	0.81
Эргэлтийн ус	15	0.8	1.87	0.144	1.33	0,002	0.39	0.91
Стандарт	-	-	1.5	1.0	50	3.5	0.3	0.7-1.5

Тайлбар: Ж/б-жинлэгдэгч бодис, ПИЧ-Перманганатын Исэлдэх чанар, илр-илрээгүй

Дүгнэлт:

Шинжилгээнүүдийн үр дүнгээс ажиглахад үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийн хөргөлтөнд ашиглаад буцааж, гүний худаг руу хийж буй эргэлтийн ус нь химийн болон бусад бохирдуулагчаар бохирдоогүй байгаа нь хөрсний нэвчилт, байгальд алдах зэрэгт хүрээлэн буй орчин хүний эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлөхгүй нь харагдаж байна.

Хяналт шинжилгээний бүртгэл, тайланг эрх бүхий байгууллагаас гаргасан маягтаар гаргаж, зөвшөөрөгдөх хэмжээтэй харьцуулсан. Судалгааны үр дүнг байгаль хамгаалах ажлын жилийн тайланд хавсаргаж, мэргэжлийн хяналтын байгууллага болон орон нутгийн захиргаанд хүргэсэн.

7.4. Ургамалан бүрхэвчийн бохирдол:

Ургамлын нөмрөгийн төрх байдал, доройтлын зэрэглэл: Үйлдвэрийн газрын хашаан дотор баруун урд, баруун дунд хэсэгт харьцангуй өвс ургамалтай бөгөөд шарилж-алаг өвс-дэрст бүлгэмдлийн ургамалжилттай. Нөхөн сэргээлт хийж, тохижуулсан газарт үетэн, олон наст, дэрс 30-45 см-ийн өндөртэй ургасан байна. Энд үйлдвэрлэлийн онцлог, үйл ажиллагааны нөлөөгөөр өвс ургамлан нөмрөг салхины нөлөөнд цементний нунтаг тоосонд дарагдах байдалтай байна. Үет ургамлын хооронд зай завсраар шарилж-улалжит (*Carex duriuscula*, *Artemisia adamsii*, *Artemisia frigida*) бүлэг эвшил зонхилжээ. Ургамалтай хэсгийн 1м² талбайд 5-7 ширхэг үетэн, улалж, хиаг тохиолдох бөгөөд 3-6 ш хог ургамал ургасан. Гадарга нь бага зэрэг чулуурхаг, нунтагширч тоосорсон байна.

Хүснэгт-20. Ургамлан нөмрөгийн төлөв байдал

Цэгийн дугаар	Үзүүлэлт				Талхлагдлын заагуур	Халцгай газар, %	Хад чулуу, %	Урга ц, ц
	Ургамлын бүрхэц, %		Зүйлийн бүрэлдэхүүний тоо					
	1 м ² талбайд	100 м ² талбайд	1 м ² талбайд	100 м ² талбайд				
1	20	35	5-7	10-15	шарилж, бага хургалж	55	-	37

Зураг-21. Үйлдвэрийн дотор судалгааны 4 цэгийн байдал

Дүгнэлт:

Хүснэгт болон зургаас ажиглахад 2022 оны үйлдвэрийн газрын ургамалжилтын судалгааны үр дүнгээс алаг өвс-шарилжит, дээд бүлгэмдлийн ургамлын эзлэх хувь 64.14%-иас 65.14% болж өссөн буюу 1.0%-иар өссөн байна. Мөн шарилжит болон халцарсан, ургамалгүй, барилга, байгууламж, овоолгын доорх талбайн хэмжээ 2.4%-иар буурсан үр дүн гарсан байна.

Мөн хөнгөн шавранцаг хүрэн хөрсний хэмжээ 1.42 га-аар нэмэгдсэн үзүүлэлтэй байна.

7.5. Цементийн үйлдвэрийн орчин дахь амьтан

“Налгар түшиг” ХХК- ний цементийн үйлдвэр болон түүнтэй адил үйл ажиллагаа явуулдаг үйлдвэрүүдийн нягтрал бөөгнөрөлтэй холбоотойгоор ойр орчинд амьтан байхгүй.

Үйлдвэрийн хашаанаас гарахад түгээмэл тархалттай жижиг мэрэгч болох үлий цагаан, шар чичүүл зарим төрлийн шувууд болох тал хээрийн зүйлүүдэд хамаарах шилийн сар, начин шонхор, өвөгт тогоруу, шоорон алаг болжмор, адууч чогчоохой, сохор элээ, цагаан элэгт, шунгаач харцгай, явлаг сар, тус тус бүртгэгдсэн.

Үйлдвэрийн хашаан доторх усан санд зарим нэг нүүдлийн шувууд дайран өнгөрч ажиглгдсан. Хашаан доторх орчин ургамалан бүрхэвч нэмэгдсэнтэй холбоотойгоор зарим төрлийн шавьж, шувууд нэмэгдэж байсан.

Хүснэгт 21. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт зарцуулсан төсөв

№	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Жилд	Нэгжийн зардал мян.төгрөг	Нийт зардал мян.төгрөг
1	Агаарын шинжилгээ хийлгэх	1 удаа	252,0	252,0
2	Усны шинжилгээ хийлгэх	2 удаа	53,45	106,9
3	Хөрсний шинжилгээ хийлгэх	1 удаа	144,0	144,0
Дүн				502.9

7.1. Нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнасан хуваарь

Хүснэгт-22. БОМТ-ний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнасан байдал

№	Нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид ба оролцогч талууд	Тайлагнасан хугацаа
1	Тухайн орон нутгийн ИТХ	2024 оны 4-р улиралд
2	Орон нутгийн засаг дарга	2024 оны 4-р улиралд
3	Нөлөөллийн бүс дэх оршин суугчдад хэвлэмэл хэлбэрээр хүргэх	2024 оны 4-р улиралд
4	БОУАӨЯ болон орон нутгийн БО-ны мэргэжилтэн	2024 оны 4-р улиралд

НАЙМ. ТӨСӨВ

Хүснэгт-23. БОМТ, ОХШХ-н үйл ажиллагаанд зарцуулсан зардал

№	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг
1	Агаарын чанарт үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	2,000,0
2	Хөрсний бохирдол, эвдрэлийг бууруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлт	6,700,0
3	Усны чанар, нөөцөд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	900,0
4	Ургамлын аймагт үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	1,500,0
5	Оршин суугчид, ажиллагсадын эрүүл ахуй, хөдөлмөр хамгаалалын сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлт	3,400,0
6	Удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээнд	3,200,0
Бүгд		17,700,0

Зарцуулсан нийт зардал: 17,700,000 /арван долоон сая долоон зуун мянган төгрөг/

/Энэ зардалд байгууллагын дотоод санхүүжилтээр батлагдсан зардал ороогүй болно./

ХАВСРАЛТ МАТЕРИАЛУУД

1. Аж ахуй нэгжийн гэрчилгээний хуулбар
2. Газар эзэмших гэрчилгээний хуулбар, засаг даргын захиримж
3. БОННУ-ний нэмэлт тодотголын нүүр
4. Технологийн хэрэгцээний усны лабораторийн сорилтын дүнгийн хуулбар
5. Агаарын лабораторийн сорилтын дүнгийн хуулбар
6. Хөрсний лабораторийн сорилтын дүнгийн хуулбар
7. Ус ашиглах 2024 оны дүгнэлт, гэрээ
8. Аж ахуй нэгж байгууллагыг зөөврийн цэвэр усаар хангах гэрээ
9. Хог хаягдлыг ачиж тээвэрлэх гэрээ
10. Ажлын байрны галын аюулгүй байдлын дүгнэлт

Хууль зүйн сайдын 2016 оны
А/204 дүгээр тушаалаар батлав.

МОНГОЛ УЛС
ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН
УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ
000197585

2006.02.23

/ Бүртгэсэн он, сар, өдөр /

9011817113

/ Хувийн хэргийн дугаар /

5045924

/ Регистрийн дугаар /

Налгартушиг

Хязгаарлагдмал хариуцлагатай
компани

/ Хуулийн этгээдийн нэр, хариуцлагын хэлбэр /

Дүрэм

/ Үүсгэн байгуулах баримт бичиг /

Тушаал

/ шийдвэрийн нэр /

A-403

/ дугаар /

2006.02.15

/ он, сар, өдөр /

4610

2511

1079

/ Код /

Гадаад худалдаа

Цементийн үйлдвэрлэл

Гурил, будааны савлагаа хийх

/ Үйл ажиллагааны чиглэл /

Хугацаагүй

/ хугацаа /

1

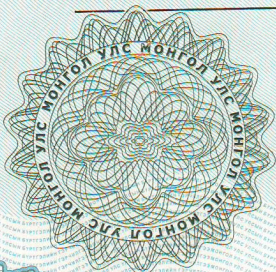
/ гишүүдийн тоо /

2,049,120.00

/ хөрөнгийн хэмжээ, мянган төгрөгөөр /

Улаанбаатар, Налайх, 4-р хороо, Нисэх, Цементийн үйлдвэрийн байр, Утас1: 99115635, Утас2: ,
Факс: 77000202

/ хуулийн этгээдийн албан ёсны хаяг /

Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар,
Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн
газар

/ Бүртгэсэн байгууллагын нэр /

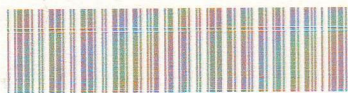
Гэрчилгээ дахин олгосон 2020 он 04 сар 13 өдөр

Хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулах баримт бичигт оруулсан нэмэлт өөрчлөлтийн бүртгэл

Д/д	Нэмэлт өөрчлөлтийн агуулга	Бүртгэсэн	
		Огноо	Ажилтан тэмдэг
1	Хархүү овогтой Баатархүү-г Гүйцэтгэх захирал-р сонгосон(томилсон)-ыг бүртгэв.	2006.02.23	Г.Алтантуяа
2	Дахин гэрчилгээ олгов.	2020.04.13	Г.Алтай
3	Жамъянсүрэн овогтой Батбаяр-г Гүйцэтгэх захирал -р сонгосон(томилсон)-ыг бүртгэв.	2020.06.30	Г.Хулан

Энэхүү гэрчилгээг хуурамчаар үйлдсэн этгээдэд Монгол Улсын хуулийн дагуу хариуцлага хүлээгэнэ. Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ засвартай бол хүчинтэй.

* 0 0 0 1 9 7 5 8 5 *

МОНГОЛ УЛС

АЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГЫН
ГАЗАР ЭЗЭМШИХ ЭРХИЙН

ГЭРЧИЛГЭЭ

Дугаар _____

Налгар түшиг

-д

(аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр)

Улаанбаатар аймаг (нийслэл)-ийн Налайх сум (дүүрэг)-ын

нутаг дэвсгэрт Засаг даргын 2 012 оны 09 сарын 25 өдрийн 463 тоот

шийдвэрийг үндэслэн, нэгж талбарын 18673295179935 дугаар бүхий

117056 м²/га/ газрыг 15 жилийн хугацаатай

-д

Налайх, Үйлдвэрийн бүс, 4-р хороо (Газрын байршлын хаяг, нэр)

зориулалтаар

Үйлдвэр
эзэмшүүлэхээр энэхүү гэрчилгээг олгов.

_____ аймаг (нийслэл)-ийн _____ сум (дүүрэг)-ын
Нийслэл Налайх

ГАЗРЫН АЛБАНЫ ДАРГА / СУМЫН ГАЗРЫН ДААМАЛ

ТАМГА/ТЭМДЭГ

(гарын үсэг)

(нэр)

С. Санжмятав

2 _____ оны _____ сарын _____ өдөр

013

01

03

Газар эзэмшигчийн:

а) 9019015028 5045924

(улсын бүртгэлийн гэрчилгээний дугаар, регистрийн дугаар)

б) УБ,НД,4-р хороо,Нисэхийн цементийн үйлдвэрийн байр

(байнгын хаяг)

ХАМТРАН ЭЗЭМШИГЧИЙН БҮРТГЭЛ				
д/д	Эцэг (эх)-ийн нэр, нэр	Иргэний үнэмлэхийн дугаар	Регистрийн дугаар	
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
ЭРХИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ БАРЬЦААЛСАН ТУХАЙ ТЭМДЭГЛЭЛ				
Барьцаалагчийн нэр	Эхэлсэн огноо	Дууссан огноо	Бичилт хийсэн албан тушаалтан	
			нэр	гарын үсэг

Эзэмших эрхийн хугацааны сунгалт:

_____ аймаг (нийслэл)-ийн _____ сум (дүүрэг)-ын нутаг дэвсгэрт Засаг даргын 2 _____ оны _____ сарын _____ өдрийн _____ тоот шийдвэрийг үндэслэн газар эзэмших эрхийн гэрчилгээг _____ жилийн хугацаагаар 2 _____ оны _____ сарын _____ өдөр хүртэл сунгав.

_____ аймаг (нийслэл)-ийн _____ сум (дүүрэг)-ын

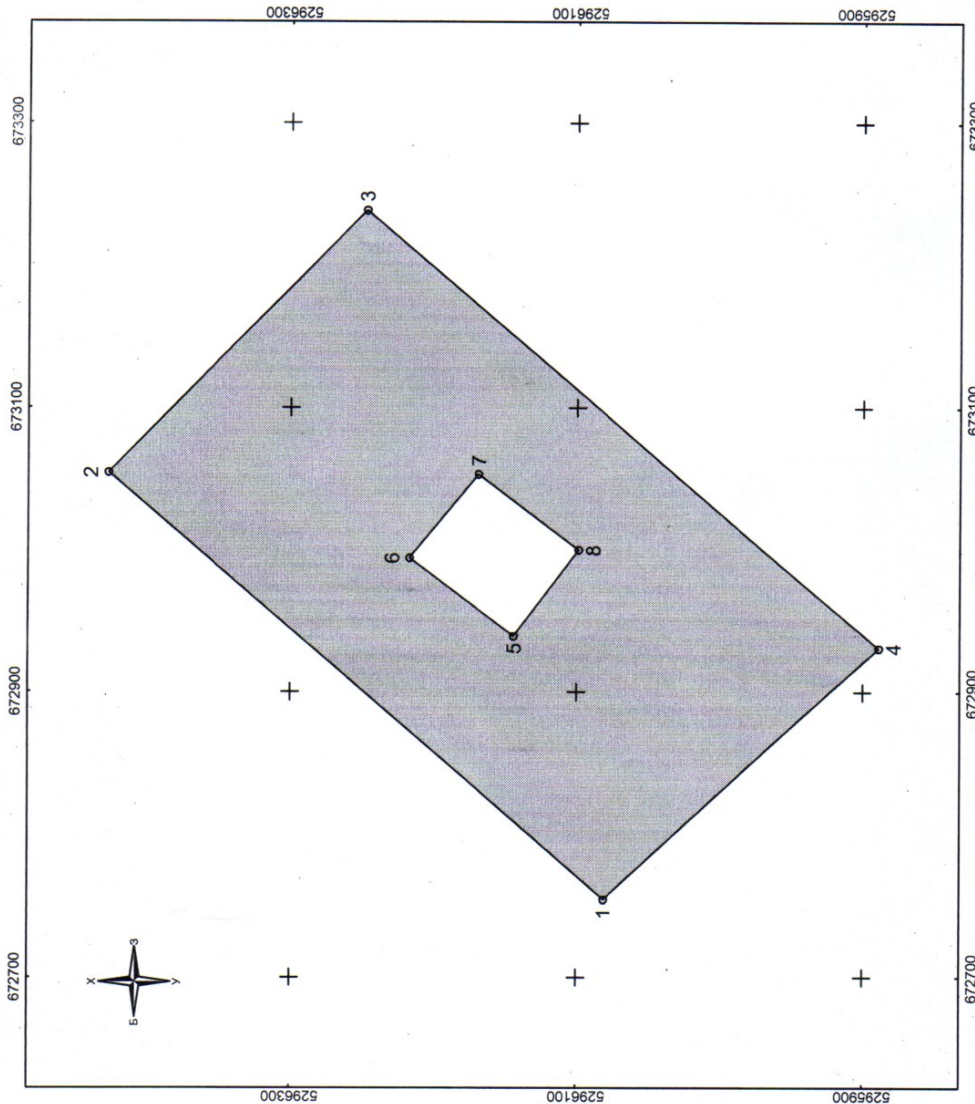
ГАЗРЫН АЛБАНЫ ДАРГА / СУМЫН ГАЗРЫН ДААМАЛ
ТАМГА/ТЭМДЭГ _____ / _____ /
(гарын үсэг) (нэр)

2 _____ оны _____ сарын _____

Аж ахуй нэгж "НАЛГАР ТУШИГ" ХХК (5045924) - ИЙН ЭЗЭМШИЖ БАЙГАА ГАЗРЫН БАЙРШЛЫН КАДАСТРЫН ЗУРАГ

Нэгж талбарын дугаар:

Хаяг: УБ хот, Налайх дүүрэг, 4-р хороо Үйлдвэрлэлийн бүс

Огноо: 2017-06-19

Хашааны координат:

Дугаар	X	Y	Өндөр	Урт	Цэгүүд
1	5296080.853	672754.747	1428.654	457.94	1-2
2	5296426.967	673054.599	1434.654	257.41	2-3
3	5296246.890	673238.540	1430.654	472.05	3-4
4	5295888.550	672931.250	1423.650	261.02	4-5
5	5296148.930	672995.373	1427.123	91.51	5-6
6	5296221.818	673050.711	1428.654	75.97	6-7
7	5296173.756	673109.539	1424.065	87.67	7-8
8	5296103.951	673056.493	1425.455	75.89	8-1

Талбайн хэмжээ: 113200,0 квадрат метр

Зураг үйлдсэн:

"Хишиг хөндий" ХХК-ны инженер

(Хэмжит хийсэн санхүүдлага, мэргэжилтний нэр)
Отонцөгцөг

Шалгасан: Б.Батхшиг

Хянасан: (дүүрэг, сумын газрын албаны мэргэжилтний нэр, гарын үсэг)

(Тамга)

Зургийн масштаб 1:5000 (1 сантиметрт 50 метр багтана)

Хэмжилтийн ажлыг тулгуурлан гүйцэтгэсэн үндэслэлийн цэгүүд

Цэг	X	Y	X	Y
0989	5295605.511	671453.113	1439.853	
Налайх	5296002.504	671846.757	1460.875	

Батлав:
БОАЖЯ-ны Ерөнхий шинжээч

Шүүмж хийсэн:
БОАЖЯ-ны шинжээч

Ц. УРАНЧИМЭГ

О.АМАРСАНАА

**УЛААНБААТАР ХОТЫН НАЛАЙХ ДҮҮРГИЙН НУТАГТ ОРШИХ
“ЦЕМЕНТ, ШОХОЙН ҮЙЛДВЭРЛЭЛ”-ИЙН ТӨСЛИЙН БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ НӨЛӨӨЛЛИЙН НАРИЙВЧИЛСАН
ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН**

/РД:5045924/

Үнэлгээ хийсэн мэргэжлийн байгууллага:
“Тээм смайл” ХХК-ний захирал

Э.СОЛОНГО

Тайлантай танилцаж баталгаажуулсан:
“Налгар түшиг” ХХК-ийн захирал

Ж. БАТБАЯР

Батлав:
БОАЖЯ-ны Ерөнхий шинжээч

Ц. УРАНЧИМЭГ

**УЛААНБААТАР ХОТЫН НАЛАЙХ ДҮҮРГИЙН НУТАГТ ОРШИХ
"ЦЕМЕНТ, ШОХОЙН ҮЙЛДВЭРЛЭЛ"-ИЙН ТӨСЛИЙН БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ
(2023-2027)**

/РД:5045924/

Үнэлгээ хийсэн мэргэжлийн байгууллага:
"Тээм смайл" ХХК-ний захирал

Э.СОЛОНГО

Тайлантай танилцаж баталгаажуулсан:
"Налгар түшиг" ХХК-ийн захирал

Ж. БАТБАЯР

0003324

БАРИЛГА, ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН ЯАМ
ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛ

Дугаар...МУ 15-089/19

“Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай” Монгол Улсын
хуулийг үндэслэн Улаанбаатар аймаг/нийслэлийн

..... Чингэлтэй сум/дүүргийн

..... "Налгар түшиг" ХХК -д

..... 9019015028 5045924

..... /улсын бүртгэлийн дугаар/ /регистрийн дугаар/

Материалын үйлдвэрлэл: 1.1 заалтын дагуу

..... ажил, үйлчилгээ эрхлэх тусгай
зөвшөөрлийг 2019 оны 01 -р сарын 21 -ны өдрөөс гурван
жилийн хугацаатай олгов.

Тусгай зөвшөөрөл нь хавсралт болон гэрээний хамт хүчинтэй.

БАРИЛГА, ХОТ
БАЙГУУЛАЛТЫН САЙД

Х.БАДЕЛХАН

2019 он 01 сар 21 өдөр
Улаанбаатар хот

ХИМИЙН ХОРТ БОЛОН АЮУЛТАЙ БОДИСЫГ ЭКСПОРТЛОХ,
ИМПОРТЛОХ, ХИЛ ДАМЖУУЛАН ТЭЭВЭРЛЭХ, ҮЙЛДВЭРЛЭХ,
АШИГЛАХ, ХУДАЛДАХ АЖ АХУЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТУСГАЙ

ЗӨВШӨӨРӨЛ

Огноо: 2020-03-18

Дугаар: 0001603

Улаанбаатар хот

Аж ахуйн нэгжийн нэр: **Налгар түшиг ХХК**
Аж ахуйн нэгжийн гэрчилгээний дугаар: **9019015028**
Регистрийн дугаар: **5045924**
Хаяг: **Налайх, 4-р хороо, Нисэхийн, Цементийн үйлдвэрийн байр-00**

Утас: **99107700**
Дараах химийн хортой, аюултай бодис:
Ашиглах

аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай

зөвшөөрлийг

2020.03.18- 2023.03.31

хүртэл хугацаагаар олгов.

№	Бодисын нэр		Томьёо	Олон улсын бүртгэлийн дугаар /CAS/	Ангилал	Үйлдвэрлэсэн улс	Хэмжээ
	Монгол	Олон улсын					
1	Хавсралтад дурдсан 35 төрлийн бодис						
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							

Улсын хилээр нэвтрүүлэх боомт: —

Зөвшөөрөл олгосон: Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам
Төрийн нарийн бичгийн дарга

Д. ГАНБОЛД /

Химийн хорт болон аюултай бодисын бодлого
зохицуулалт хариуцсан мэргэжилтэн

Ц. БАТЖАРГАЛ /

Химийн хорт болон аюултай бодисыг
Ашиглах 0001603 дугаартай тусгай
зөвшөөрлийн хавсралт

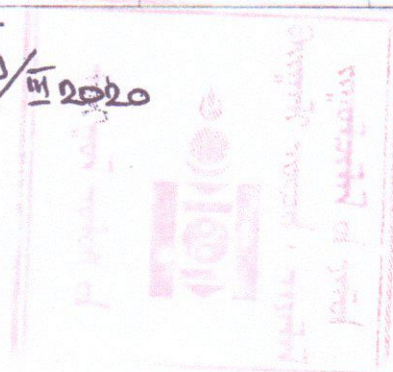
№	Бодисын монгол нэр	Бодисын олон улсын нэршил	Томьёо	CAS дугаар	Зөвшөөрсөн хэмжээ, кг
1	Азотын хүчил	Nitric Acid	HNO_3	7697-37-2	41
2	Аммонийн гидроксид	Ammonium hydroxide	NH_4OH	1336-21-6	51,3
3	Калийн гидроксид	Potassium hydroxide	KOH	1310-58-3	12
4	Натрийн гидроксид	Sodium hydroxide	NaOH	1310-73-2	150
5	Мөнгөний нитрат	Silver nitrate, analytical concentrate	AgNO_3	7761-88-8	0,3
6	Калийн нитрат	Potassium nitrate	KNO_3	7757-79-1	1,5
7	Калийн перманганат	Potassium permanganate	KMnO_4	7722-64-7	3
8	Нүүрсхүчлийн натри	Sodium carbonate	Na_2CO_3	5969-11-6	15
9	Сульфосалицилын хүчил	Sulfosalicylic acid	$\text{C}_7\text{H}_6\text{O}_6\text{S}\cdot 2\text{H}_2\text{O}$	5965-83-3	0,3
10	Сегнетийн давс	Potassium sodium tartrate tetrahydrate	$\text{C}_4\text{H}_4\text{O}_6\text{KNa}\cdot 4\text{H}_2\text{O}$	6381-59-5	6
11	Фосфорын хүчил	Phosphoric acid	H_3PO_4	7664-38-2	100
12	Давсны хүчил	Hydrochloric acid, analytical concentrate	HCl	7647-01-0	185
13	Калийн фторид	Potassium fluoride	$\text{KF}\cdot 2\text{H}_2\text{O}$	13455-21-5	12
14	Калийн хлорид	Potassium chloride	KCl	7447-40-7	9
15	Натрийн хлорид	Sodium chloride	NaCl	7647-14-5	3
16	Барийн хлорид	Barium chloride dihydrate	$\text{BaCl}_2\cdot 2\text{H}_2\text{O}$	10361-37-2	3
17	Аммонийн хлорид	Ammonium chloride	NH_4Cl	12125-02-9	9
18	Зэсийн сульфат	Cupric sulfate	$\text{CuSO}_4\cdot 2\text{H}_2\text{O}$	7758-99-8	15
19	Бензойны хүчил	Benzoic acid	$\text{C}_6\text{H}_5\text{COOH}$	65-85-0	15
20	Этиленгликоль	Ethylene glycol	$(\text{CH}_2\text{OH})_2$	107-21-1	200
21	Трилон-Б	EDTA, Disodium analytical concentrate	$\text{Na}_2\text{C}_{10}\text{H}_{14}\text{O}_8\text{N}_2\cdot 2\text{H}_2\text{O}$	6381-92-6	9
22	Сальцийн карбонат	Calcium carbonate	CaCO_3	471-34-1	3

 19/11 2020

23	Графит (нунтаг)	Graphite powder	C	7782-42-5	10
24	Калийн хромат	Potassium dichromate	$K_2Cr_2O_7$	7778-50-9	12
25	Цууны хүчил	Acetic acid	CH_3COOH	64-19-7	12,6
26	Этилийн спирт	Ethanol	C_2H_5OH	64-17-5	20
27	Хүчиллэг хромын хөх	Acid chrome blue K	$C_{16}H_9N_2Na_3O_{12}S_3$	3270-25-5	0,1
28	Кальцейн	Calcein	$C_{30}H_{24}N_2O_{13}Na_2$	1461-15-0	0,1
29	ПАН индикатор	PAN indicator	$C_{15}H_{11}N_3O$	85-85-8	0,1
30	Триметилбензол	1,2,4-Trimethylbenzene	$(CH_3)_3C_6H_5$	05-63-6	12
31	Нафтол ногоон Б	Naphtol green B	$C_{30}H_{15}FeN_3Na_3O_{15}S_3$	19381-50-1	0,1
32	Метил улаан	Methyl red	$C_{15}H_{15}N_3O_2$	493-52-7	0,1
33	Метилоранж	Methylorange	$C_{14}H_{14}N_3SO_3Na$	547-58-0	0,2
34	Тимолфталеин	Thymolphthalein	$C_{28}H_{30}O_4$	125-20-2	0,3
35	Фенолфталеин	Phenolphthalein	$C_{20}H_{14}O_4$	77-09-8	0,2

[Handwritten signature]

19/11/2020

ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗАР
БАЙГАЛЬ ОРЧИН, ХЭМЖИЛ ЗҮЙН
ТӨВ ЛАБОРАТОРИ

17043, Үйлдвэр 2-4, Чингисийн өргөн чөлөө гудамж,
Хан-Уул дүүрэг, 20-р хороо, Утас: 11-341818
E-mail: bohzt1@gmail.com

СОРИЛТЫН ДҮН

Дугаар он/№	: 2024/ Ц-179
Сорьцыг ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас	: “Налгар Түшиг” ХХК
Сорьцыг авсан хүний нэр, албан тушаал	: Д.Сувд, БОХЗТЛ
Сорьцын тоо, төрөл	: 1, ус
Сорьцыг авсан огноо	: 2024.06.14
Сорьцын тодорхойлолт	: Усны сорьц
Шинжилгээний аргын стандарт	MNS ISO 10523:2001, MNS ISO 7888:1999, MNS 6271:2011, MNS 4424:2005, MNS 1097:1970
Шинжилсэн огноо	: 2024.06.14-06.25
Хуудасны тоо	: 2 /2
Үр дүн	: 1

Сорьцын нэр	pH	EC μS/cm	SO ₄ мг/л	Cl мг/л	Ca мг/л	Mg мг/л	Na+K мг/л	HCO ₃ мг/л	Эрд мг/л	Хат мг-экв/л
НД, 4-р хороо Цементийн үйлдвэр Далангийн ус	7.50	1968	627	86.7	227	92.6	106	470	1609	18.95

Тайлбар: EC - цахилгаан дамжуулах чанар, Хат-Хатуулаг, Эрд-Эрдэсжилт

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн инженер:

Г.Нарансолонго

Хянаж баталгаажуулсан инженер:

Ц.Мийдүв

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хүчинтэй.

ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗАР
БАЙГАЛЬ ОРЧИН, ХЭМЖИЛ ЗҮЙН
ТӨВ ЛАБОРАТОРИ

17043, Үйлдвэр 2-4, Чингисийн өргөн чөлөө гудамж,
Хан-Уул дүүрэг, 20-р хороо, Утас: 11-341818
E-mail: bohzt@gmail.com

СОРИЛТЫН ДҮН

Дугаар он/№	: 2024/ Ц-178
Сорьцыг ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас	: “Налгар Түшиг” ХХК
Сорьцыг авсан хүний нэр, албан тушаал	: Д.Сувд, БОХЗТЛ
Сорьцын тоо, төрөл	: 1, ус
Сорьцыг авсан огноо	: 2024.06.14
Сорьцын тодорхойлолт	: Усны сорьц
Шинжилгээний аргын стандарт	MNS ISO 6836:2020, MNS 6833:2020 MNS ISO 7150-1:2006, MNS 6779:2019 MNS 6834:2020, MNS ISO 6878:2001 MNS 4430:2005, MNS 6272: 2011
Шинжилсэн огноо	: 2024.06.14-06.25
Хуудасны тоо	: 1 /2
Үр дүн	: 1

Сорьцын нэр	Ж/б мг/л	ПИЧ мг/л	NH ₄ -N мгN/л	NO ₂ -N мгN/л	NO ₃ -N мгN/л	PO ₄ мгP/л	Fe мг/л	F мг/л
НД, 4-р хороо Цементийн үйлдвэр Гүний худаг	19.6	1.8	1.81	0.095	1.46	илр	0.25	0.81
MNS 0900:2018	-	-	1.5	1.0	50	3.5	0.3	0.7-1.5

Тайлбар: Ж/б- Жинлэгдэгч бодис, ПИЧ-Перманганатын Исэлдэх Чанар, илр-илрээгүй

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн инженер:

Хянаж баталгаажуулсан инженер:

Г.Нарансолонго

Ц.Мийдүв

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хүчинтэй.

ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗАР
БАЙГАЛЬ ОРЧИН, ХЭМЖИЛ ЗҮЙН
ТӨВ ЛАБОРАТОРИ

17043, Үйлдвэр 2-4, Чингисийн өргөн чөлөө гудамж,
Хан-Уул дүүрэг, 20-р хороо, Утас: 11-341818
E-mail: bohzi@gmail.com

СОРИЛТЫН ДҮН

Дугаар он/№ : 2024/A-298
Дээжийг ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас : "Налгар Түшиг" ХХК
Дээжийг авсан хүний нэр, албан тушаал : Д.Сувд агаарын хэсэг
Дээжийн тоо, төрөл : 8 агаар, 8 дуу чимээ
Сорьц авсан огноо : 2024.06.13
Дээжийн тодорхойлолт : Налайх дүүрэг, 4-р хороо, Цементийн үйлдвэр
Шинжилгээний аргын стандарт : MNS 0017-2-5-12:2021, MNS 0017-2-5-11:2021
CA3 A07-2016
Шинжилсэн огноо : 2024.06.14
Хуудасны тоо : 1/1
Үр дүн :

№	Сорьц авсан цэг	Сорьц авсан өдөр	Сорьц авсан цаг	Хүхэрлэг хий мг/м ³	Азотын давхар исэл мг/м ³	Нийт Тоос /TSP/ мг/м ³	Дуу чимээ /ДБА/
1	Бутлуурын цех орчим	X/13	12:50	0.018	0.034	0.320	61
2	Түүхий эдийн овоолгийн хажууд	X/13	13:30	0.017	0.032	0.180	69
3	Үйлдвэрийн яндангийн хойно, ТШБ хажууд	X/13	14:10	0.015	0.026	0.390	65
4	Эргэх зуух орчим	X/13	14:36	0.013	0.029	0.454	78
5	Савлах цех орчим	X/13	15:10	0.019	0.024	0.320	66
6	Автозасвар, авто зогсоолын хажууд	X/13	15:35	0.021	0.038	0.240	62
7	Кемп орчим	X/13	16:10	0.016	0.032	0.160	48
8	Цементийн үйлдвэрийн хашааны урд, яндангаас 200 метрт	X/13	16:40	0.019	0.037	0.370	46
Агаарын чанарын стандарт MNS 4585:2016 (20 минутын хэмжилт)				0.450	0.200	0.500	60

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн:
Агаарын хэсгийн инженер

Хянаж баталгаажуулсан:
Агаарын хэсгийн инженер

Э.Оюунтуяа

Д.Түмэндэлгэр

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хүчинтэй

ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗАР
БАЙГАЛЬ ОРЧИН, ХЭМЖИЛ ЗҮЙН
ТӨВ ЛАБОРАТОРИ

17043, Үйлдвэр 2-4, Чингисийн өргөн чөлөө гудамж,
Хан-Уул дүүрэг, 20-р хороо, Утас: 11-341818
E-mail: bohzt1@gmail.com

СОРИЛТЫН ДҮН

Дугаар он/ № : 2024/ 603-606
 Дээжийг ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас : "Налгар түшиг" ХХК
 Дээжийг авсан хүний нэр, албан тушаал : Д.Сувд, агаарын хэсгийн техникч
 Дээжийн тоо, төрөл : 4, хөрсний сорьц
 Хүлээн авсан огноо : 2024.06.12
 Дээжийн тодорхойлолт : Улаанбаатар хот – Налайх дүүрэг, 4-р хороо
 Цементийн үйлдвэр
 Шинжилгээний аргын стандарт : САЗ А01:2022
 Шинжилсэн огноо : 2024.06.14
 Хуудасны тоо : 1/1
 Үр дүн:

№	Сорьц авсан цэгийн нэр	Кадьми (Cd)	Хар тугалга (Pb)	Мөнгөн ус (Hg)	Хром (Cr)	Цайр (Zn)	Зэс (Cu)	Кобальт (Co)	Стронци (Sr)
1	Үйлдвэрийн яндангаас баруун тийш салхин дээд талын эталон цэг 47°46'27.60" 107°18'31.30"	<0.005	33.9	<0.005	<0.005	32.9	30.1	22.0	270.3
2	Үйлдвэрийн яндангаас зүүн урагш 25м зайд 47°46'23.66" 107°18'44.70"	0.1	40.9	<0.005	<0.005	109.3	29.6	26.3	294.9
3	Авто машины зогсоол засвар үйлчилгээний цэг 47°46'25.05" 107°18'34.81"	<0.005	92.2	<0.005	<0.005	130.4	29.3	7.5	310.5
4	Үйлдвэрийн яндангаас зүүн урагш 500м зайд 47°46'16.00" 107°18'47.40"	<0.005	42.2	<0.005	<0.005	62.0	29.3	9.8	279.3
MNS 5850:2019 /ЗДХ/		3	100	2	150	300	100	50	800

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн :

Хянаж баталгаажуулсан :
Хөрсний хэсгийн инженер

Б.Даваасүрэн

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн дээжинд хүчинтэй

ТУУЛ ГОЛЫН САВ ГАЗРЫН ЗАХИРГАА
"НАЛГАР ТҮШИГ" ХХК-ИЙН
УС АШИГЛУУЛАХ ДҮГНЭЛТ

2024 оны 04 дугаар
сарын 29-ны/ний өдөр

Дугаар УАД 24/47

Улаанбаатар хот
Утас: 7000-3716, 7000-3714

1. Аж ахуйн нэгж байгууллага, захирлын нэр, хаяг, утас факс, улсын бүртгэлийн дугаар болон регистрийн дугаар:

- "Налгар түшиг" ХХК, Ерөнхий захирал Ж.Батбаяр, утас: 8072-1073 УБД: 9019015028, РД:5045924.

2. Төслийн байршил, харьяалагдах сав газар:

- "Налгар түшиг" ХХК-ийн "Портланд цементийн үйлдвэр" нь Нийслэлийн Налайх дүүргийн 4 дүгээр хороо, Зэвсэгт хүчний 337-р ангийн нефтийн агуулахын баруун талд байрладаг. Туул голын сав газарт хамрагдана. Солбицол: 47°46'37.5" ,107°18'42.4"

3. Төсөл хэрэгжүүлэгч:

- "Налгар түшиг" ХХК.

4. Тусгай зөвшөөрлийн дугаар болон талбайн хэмжээ, координат /X;Y/:

- Барилга хот байгуулалтын яамнаас 2022 онд олгосон МУ 123-006/22 тоот тусгай зөвшөөрлөөр үйл ажиллагаа явуулдаг.

- Налайх дүүргийн Засаг даргын 2012 оны 463 дугаар шийдвэрээр олгосон 11'705.6 м² газрыг 15 жилийн хугацаатай, үйлдвэрлэлийн зориулалтаар эзэмшдэг.

5. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний нэр төрөл, зориулалт:

- Үйлдвэр нь OPC42.5 ба PPC32.5 ангийн М-400, М-500 маркийн порталд цемент үйлдвэрлэдэг.

6. Үйлдвэрийн техник, технологи ажиллах горим, хүчин чадал:

- Үйлдвэр нь БНХАУ-ын иж бүрэн тоног төхөөрөмжтэй. Үйлдвэрлэлийн технологи нь бутлуур, түүхий материал, зуух, цементийн тээрэм, савлах цэх гэсэн үндсэн технологийн дарааллаар явагдана. Үйлдвэр нь жилд 100'000.0 тн хүртэл OPC42.5, OPC32.5 зориулалтын шохой үйлдвэрлэх бөгөөд жилд 4'180.0 м³ гантиг чулуу боловсруулж 145'400.0 м³ хавтан үйлдвэрлэх хүчин чадалтай. Үйлдвэрт 70 ажилтантай. 200-350 хоног ажиллана.

7. Үйлдвэрлэх, боловсруулах бүтээгдэхүүний хэмжээ:

- Үйлдвэр нь 2024 онд 21'000.0 тн цемент үйлдвэрлэхээр төлөвлөсөн /2024 оны бизнес төлөвлөгөөг үндэслэв/.

8. Усны эх үүсвэр, нөөц, хоногт ашиглах хэмжээ:

Худгийн дугаар	Солбицол	Гүн, метр	Ундарга, л/сек	Гаргасан он
12720-05046	47°46'31.22" 107°18'43.49"	65.0	5.0	2019

2024 онд үйлдвэрлэх бүтээгдэхүүний хэмжээгээр тооцоход хоногт дунджаар 99.2 м³ усыг үйлдвэрлэлийн зориулалтаар ашиглаж байна.

9. Усны барилга байгууламжууд /нэр, хүчин чадал, хэмжээ, хийц, дамжуулах шугам сүлжээний урт, диаметр/:

- Үйлдвэрийн ус хангамжийн зориулалтаар гаргасан 1 гүний худгаас өөр усны барилга байгууламж ашигладаггүй.

10. Худаг, өргөлтийн станцууд, усны тоолуур /Насосны хүчин чадал, марк/:

- Худагт Стандарт, хэмжил зүйн газраас 2024 оны 04 дугаар сард шинээр суурилуулсан XSG-50 загварын, 50 мм-ийн голчтой, 202303942 дугаартай усны тоолуур суурилуулсан. 2024 оны 04 дүгээр сарын 26-ны өдрийн тоолуурын заалт: 000002 м³.

- Тоолуурын хэвийн ажиллагааг хангаж, заалтын тэмдэглэгээг тогтмол хөтөлж, баталгаажуулах шаардлагатай.

11. Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ, нөхцөл:

- Үйлдвэрийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлангийн нэмэлт тодотгол тайланг "Теем смайл" ХХК 2023 онд хийж, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамаар батлуулсан байна. Цаашид байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлангийн усны нөөцөд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээг нэмж төлөвлөх шаардлагатай.

12. Онцгой нөхцөл:

- "Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Ариутгах татуургын сүлжээнд нийлүүлэх хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага MNS 6561:2015" стандартаас давсан бохирдолтой хаягдал усыг төвлөрсөн сүлжээнд нийлүүлсэн тохиолдолд Усны тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.6 дахь заалтын дагуу ус ашиглах эрх цуцлагдах нөхцөл үүсэхийг анхаарах;

- Ус хангамжийн худгаас улирал бүр дээж авч итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжилгээ хийлгэж, "Хүрээлэн буй орчин. Эрүүл мэндийг хамгаалах. Аюулгүй байдал. Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS 0900:2018" стандартын шаардлагад нийцэж байгаа эсэхийг тодорхойлох, шинжилгээний дүнг тайланд хавсаргаж Туул голын сав газрын захиргаанд ирүүлэх.

13. Холбогдох хууль, дүрэм, журам, норм стандартын дагуу усны зарцуулалтыг тооцох:

- Ус ашиглалтын хэмжээг 2024 онд $21'000.0 \text{ м}^3$ бетон зуурмаг үйлдвэрлэх бүтээгдэхүүний хэмжээг үндэслэн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайдын 2015 оны А/301 дүгээр тушаалаар батлагдсан "Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны норм"-оор тооцов.

2024 оны ус ашиглалтын хэмжээг урьдчилсан байдлаар тооцвол:

1 м^3 эргэлтийн системтэй хуурай технологитой үйлдвэрт ашиглах усны хэмжээ: $1.4 \text{ м}^3/\text{Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайдын 2015 оны А/301 дүгээр тушаалын 6 дугаар хавсралт/}$.

2024 онд ашиглах үйлдвэрийн усны хэрэглээг урьдчилан тооцоход:

- Үйлдвэрийн ажилчдын унд ахуйн усны хэрэглээ:

$$70 \text{ хүн} \times 80 \text{ л/хүн} \times 200 \text{ хон} = 1'120.0 \text{ м}^3/\text{жил}$$

- Технологийн усны хэрэглээнд:

$$21'000.0 \text{ м}^3 \times 1.4 \text{ м}^3 = 29'400.0 \text{ м}^3/\text{жил}$$

- Ногоон байгууламжийн усалгаанд:

$$35'000.0 \text{ м}^2 \times 4 \text{ л} \times 30 \text{ хон} = 4'200.0 \text{ м}^3/\text{жил}$$

$$\text{Нийт } 1'120.0 \text{ м}^3/\text{жил} + 29'400.0 \text{ м}^3/\text{жил} + 4'200.0 \text{ м}^3/\text{жил} = 34'720.0 \text{ м}^3/\text{жил}$$

14. Холбогдох хууль, тогтоол шийдвэрийн дагуу оногдуулах усны нөөцийн төлбөрийг урьдчилсан байдлаар тооцоход:

- Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1.1-т заасны дагуу унд, ахуйд ашиглах $1'120.0 \text{ м}^3/\text{жил}$ усыг төлбөрөөс чөлөөлнө.

Засгийн газрын 2011 оны 302 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Усны экологи, эдийн засгийн суурь үнэлгээ", Засгийн газрын 2013 оны 326 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь хэмжээ", Засгийн газрын 2013 оны 327 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Ашиглалтын зориулалтыг тооцох итгэлцүүр"-ийг тус тус үндэслэн тооцоход, үйлдвэрлэлийн зориулалтаар ашиглах 1 м^3 усны нөөцийн төлбөрт:

Технологийн усны хэрэглээнд:

$$1 \text{ м}^3 \text{ газрын доорх усны үнэ: } 9'440 \text{ төг}/\text{м}^3 \times 20\% \times 0.1 = 188.8 \text{ төг}$$

$9'440 \text{ төг}/\text{м}^3$ – Туул голын сав газарт тогтоосон газрын доорх усны экологи, эдийн засгийн суурь үнэлгээ;

20% – Усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь, хэмжээ;

0.1- Ашиглалтын зориулалтыг тооцох итгэлцүүр.

$$29'400.0 \text{ м}^3/\text{жил} \times 188.8 = 5'550'720.0 \text{ /Таван сая таван зуун тавин мянга долоон зуун хорин/ төгрөг}$$

Ногоон байгууламжийн усалгаанд усны нөөц ашигласны төлбөрт:

$1 \text{ м}^3 \text{ газрын доорх усны үнэ: } 9'440.0 \text{ төг/м}^3 \times 0.1 \times 0.08 = 75.52 \text{ төг/м}^3$

9'440 төг/м³ - Туул голын сав газарт тогтоосон газрын доорх усны экологи, эдийн засгийн суурь үнэлгээ;

10% - Усны нөөц, ашигласны төлбөрийн хувь, хэмжээ;

0.08 - Ашиглалтын зориулалтаар тооцох итгэлцүүр.

$4'200.0 \text{ м}^3/\text{жил} \times 75.52 \text{ төг} = 317'184.0$ /Гурван зуун арван долоон мянга нэг зуун наян таван/ төгрөг.

2024 онд ашиглах усны нөөцийн төлбөрийг урьдчилан тооцоход:

$5'550'720.0 \text{ төгрөг} + 317'184.0 \text{ төгрөг} = 5'867'904.0$ /Тав сая найман зуун жаран долоон мянга есөн зуун дөрвөн/ төгрөг.

Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн 23.2-т заасны дагуу усны нөөцийн төлбөрийн орлогыг дараа сарын 10-ны өдрийн дотор ус ашиглах дүгнэлтээр тогтоосон хувь хэмжээгээр усны тоолуурын заалтаар Налайх дүүргийн Татварын хэлтсийн дансанд төвлөрүүлнэ.

15. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд усны нөөцийг хэмнэх, эргүүлж ашиглах даалгавар:

- Порталд цементийн үйлдвэрт хэрэглэсэн усаа хөргөж, эргүүлэн хэрэглэдэг бөгөөд эргэлтийн усны алдагдлыг нөхөхөд сард дунджаар 5.0 тонн ус ашигладаг.

16. Тавих шаардлага, цаашид авах арга хэмжээ, зөвлөгөө:

- Усны тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.6, 29 дүгээр зүйлийн 29.1 дэх заалтад заасны дагуу Нийслэлийн Байгаль орчны газраас ус ашиглах зөвшөөрөл авч, гэрээ байгуулан ажиллах шаардлагатай;

- Усны тухай хуулийн 30 дугаар зүйлийн 30.1.4 дэх заалтын дагуу ус авах цэг, газрын доорх усны цооног, шугам хоолой бүрийг тоолууржуулах;

- Төсвийн тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн 6.5-р заалтын дагуу үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зориулалтаар ашигласан усны төлбөрийг Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хуулийн 23.2 дахь заалтад заасны дагуу тухайн дүүргийн Татварын хэлтэст төвлөрүүлэх шаардлагатай;

- Усны тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.18 дахь заалтын дагуу ус ашиглуулах дүгнэлт, холбогдох зөвшөөрөлгүйгээр ус ашиглах, дур мэдэн цооног гаргахыг хориглоно;

- Гэрээнд зааснаас илүү ашигласан усанд Засгийн газрын 2018 оны 391 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Зөвшөөрсөн хэмжээнээс илүү ашигласан усны төлбөр тооцох журам"-ын дагуу шатлан өсгөх хэлбэрээр тооцохыг анхаарах;

- Усны тоолуурын заалтын баталгаа алдагдсан, тоолуурыг шугам хоолойноос салгасан, тоолуургүй үйл ажиллагаа явуулсан тохиолдолд усны нөөц ашигласны төлбөрийг Байгаль орчин, ногоон хөгжил аялал жуулчлалын Сайдын 2015 оны А-301 дүгээр тушаалаар батлагдсан "Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны норм"-оор тооцож ногдуулахыг анхаарах;

- Ус ашиглуулах дүгнэлтээр ногдуулсан усны нөөц ашигласны төлбөрийн орлогыг хугацаанд нь төлөхгүй үйл ажиллагаа явуулбал Усны тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.3.3 дахь заалтын дагуу ус ашиглах эрх цуцлагдах, Зөрчлийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.15 дахь заалтын дагуу хариуцлага хүлээх нөхцөл үүсэхийг анхаарч ажиллах;

- Усны тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.5, 17 дугаар зүйлийн 17.1.5 дахь заалтад заасны дагуу сав газрын усны мэдээллийн дэд сан бүрдүүлэхэд шаардлагатай мэдээ тайлан, ус ашиглах зөвшөөрөл, гэрээ, усны нөөц ашигласны төлбөрийн баримт, ус ашиглалтын тайланг 2024 оны 12 дугаар сарын 02-ны өдрийн дотор Туул голын сав газрын захиргаанд ирүүлж ажиллах;

- Үйл ажиллагаа түр болон удаан хугацаагаар зогсолт хийсэн, эргэн ажиллах тухай бүрд холбогдох төрийн захиргааны байгууллагуудад даруй мэдэгдэж, тухайн оны ус ашиглалтын тайланд тусгаж оруулах;

- Ус ашиглуулах дүгнэлт болон хаягдал усны дүгнэлтийг тухайн жилийн эхний хагас жилд багтаан жил бүр гаргуулж байхыг анхаарах.

ХЯНАСАН:

УНУАЗА-НЫ ДАРГА

П.ЭНХБАЯР

БОЛОВСРУУЛСАН:

УНУАЗА-НЫ АХЛАХ МЭРГЭЖИЛТЭН

Д.УРАНЧИМЭГ

ТУУЛ ГОЛЫН САВ ГАЗРЫН ЗАХИРГАА
"НАЛГАР ТҮШИГ" ХХК-ИЙН
ХАЯГДАЛ УСНЫ ДҮГНЭЛТ

2024 оны 04 дүгээр
сарын 29-ны/ний өдөр

Дугаар ХУ 24/66

Улаанбаатар хот
Утас: 70003714, 70003716

1. Иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллага, захирлын нэр, хаяг, утас, улсын бүртгэлийн болон регистрийн дугаар, цахим хаяг:

- "Налгар түшиг" ХХК, Ерөнхий захирал Ж.Батбаяр, утас: 8072-1073 УБД: 9019015028, РД:5045924.

2. Төслийн нэр, байршил:

- "Налгар түшиг" ХХК-ийн "Портланд цементийн үйлдвэр" нь Нийслэлийн Налайх дүүргийн 4 дүгээр хороо, Зэвсэгт хүчний 337-р ангийн нефтийн агуулахын баруун талд байрладаг. Туул голын сав газарт хамрагдана. Солбицол: 47°46'37.5" ,107°18'42.4".

3. Хаягдал ус хаях цэгийн байршил, координат:

- Ажилчдын унд ахуйн хэрэглээнээс гарч буй бохир усыг бетон доторлогоотой санд хуримтлуулж, автоцистернээр зөөвөрлөн хотын бохир усны өмнөд коллекторын зориулалтын худагт нийлүүлдэг. Цаашид бохир ус татан зайлуулах гэрээг "Чандмань Налайх" ОНААТҮГ-тай байгуулсан.

4. Цэвэрлэгээний арга, түвшин:

- Цэвэрлэхгүй.

5. Хаягдал усны хэмжээ:

- Тус компанийн 2023 оны хаягдал усны хэмжээг "Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны норм"-оор тооцов. Жилд: 1'120.0 м³.

6. Хаягдал усан дахь бохирдуулах бодисын хэмжээ, төрөл:

- Бохирдуулах бодисын хэмжээг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайд, Барилга хот байгуулалтын Сайдын 2019 оны А-816/218 дугаар хамтарсан тушаалаар батлагдсан "Хаягдал усанд агуулагдах бохирдуулах бодисын жишиг хэмжээ"-г үндэслэн тооцов. Бохирдуулах бодисын төрөл: Ажилчдын тосгон - 1.5 кг/м³.

7. Ус бохирдуулсны төлбөр, тооцоо:

- Унд, ахуйн хаягдал усны хэмжээ: 70 хүн x 80 л/хүн x 200 хон = 1'120.0 м³/жил

Хаягдал усны хэмжээ (м ³)	Жишиг хэмжээ (кг/м ³)	Бохирдуулах бодис (кг)	Ус бохирдуулсны төлбөр (төг/кг)	Нийт төлбөр, төг
1'120.0 м ³	1.5	1'680.0	50.0	84'000.0

- Ус бохирдуулсны төлбөр: 84'000.0 /Наян дөрвөн мянган/ төгрөгийг Төсвийн тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн 23.4.10, Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1 дэх заалтад заасны дагуу 2024 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдрийн дотор Налайх дүүргийн Татварын хэлтсийн дансанд төвлөрүүлнэ.

8. Хууль тогтоомж, дүрэм журам, норм стандартын талаар зөвлөмж:

- "Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Ариутгах татуургын сүлжээнд нийлүүлэх хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага MNS 6561:2015" стандартаас давсан бохирдолтой хаягдал усыг төвлөрсөн сүлжээнд нийлүүлсэн тохиолдолд Усны тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.6 дахь заалтын дагуу ус ашиглах эрх цуцлагдах нөхцөл үүсэхийг анхаарах;

- Усны тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дахь заалтад заасны дагуу хаягдал ус хаях, зайлуулах зөвшөөрлийн бичгийг Налайх дүүргийн Засаг даргаар сунгуулах;

- Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн Сайдын 2013 оны А-156 дугаар тушаалаар батлагдсан "Ус ашиглалт, хэрэглээг тоолууржуулах журам"-ын 2.1.4, 3.6.1 дэх заалтыг хэрэгжүүлэн ажиллах.

9. Тавигдах шаардлага, цаашид авах арга хэмжээ:

- Өмнөх оны хаягдал усны дүгнэлтийг дараа жилийн эхний улиралд багтаан гаргуулах бөгөөд жилд нэг удаа хаягдал усны сорьц авч итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлэн жил бүрийн 11 дүгээр сарын 20-ны өдрийн дотор Туул голын сав газрын захиргаанд хүргүүлэх;

- Усны тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.5, 17 дугаар зүйлийн 17.1.5 дахь заалтад заасны дагуу сав газрын усны мэдээллийн дэд сан бүрдүүлэхэд шаардлагатай хаягдал ус хаях, зайлуулах зөвшөөрлийн бичиг, хаягдал усны шинжилгээний дүнгүүд, хаягдал усны төлбөр төлсөн баримтыг 2024 оны 12 дугаар сарын 02-ны өдрийн дотор Туул голын сав газрын захиргаанд ирүүлэх.

ХЯНАСАН:

УСНЫ НӨӨЦ, УС АШИГЛАЛТЫГ ЗОХИЦУУЛАХ
АЛБАНЫ ДАРГА

П.ЭНХБАЯР

БОЛОВСРУУЛСАН:

УНУАЗА-НЫ АХЛАХ МЭРГЭЖИЛТЭН

Д.УРАНЧИМЭГ

БАТЛАВ:
 НАЛАЙХ "ТОХИЖИЛТ ҮЙЛЧИЛГЭЭ" ОНӨААТҮГ-ЫН
 ДАРГЫН ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ
 Т.АРИУНЖАРГАЛ

ХОГ ХАЯГДЛЫН ТӨЛБӨРТ
 ҮЙЛЧИЛГЭЭ ҮЗҮҮЛЭХ ГЭРЭЭ

24 09 23
 20... оны ... сарын ... -ны өдөр

№

Налайх дүүрэг

Иргэн, ААНБ-ын нэр	Налайх Түвшин
Регистрийн дугаар	5045924.
Үйл ажиллагаа явуулж буй объектын оноосон нэр:	Демонт
Үйл ажиллагааны чиглэл	С.Мабуршаа шилжүүлэн.
Иргэн, ААНБ-ын хаяг	Ур хороо.
ААНБ-ын холбогдох утас	99108745.
Газар зүйн хязгаарлалт	Налайх дүүргийн 4-р хороо
Данс:5749062084	Хаан банк
Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамжийн төрөл	ЭНБийн
Төлбөрийн нөхцөл	Дансаар
Гэрээний хугацаа	2024. 5-6-7-8-9-10 сар

Энэхүү гэрээ нь Монгол Улсын хог хаягдлын тухай (шинэчилсэн найруулга) хууль, Хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчинд үзүүлэх хортой нөлөөллийг арилгах, ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хог хаягдлыг цуглуулах, хадгалах, тээвэрлэх харилцааг зохицуулах, аж ахуйн нэгж байгууллага, ХХЭрхлэгч нэг бүрийн үүрэг хариуцлагыг тодорхойлж дүгнэх, Эрүүл ахуйн тухай хууль, Нийслэлийн ИТХ-ийн Тэргүүлэгчдийн 2009 оны 63-р тогтоолоор батлагдсан "Хот тохижилт, цэвэрлэгээний талаар албан байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэдийн дагаж мөрдөх журам", "Журамд өөрчлөлт оруулах тухай" Нийслэлийн ИТХ-ийн 2012 оны 61-р тогтоол, Налайх дүүргийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын 2022 оны 12 дугаар сарын 16-ны өдрийн 19/04 дугаар тогтоол болон бусад холбогдох хууль тогтоомжийг үндэслэн баримтална.

Нэг талаас Налайх дүүргийн Тохижилт Үйлчилгээ ОНӨААТҮГ /цаашид "хог хаягдал тээвэрлэгч" гэх/ нөгөө талаас
 Т.Ариунжаргал /иргэн, аж ахуй нэгж байгууллагын нэр/

Төлөөлж /цаашид "Хог хаягдал тээвэрлүүлэгч" гэх ажилтай овогтой Т.Ариунжаргал нар харилцан тохиролцож энэхүү гэрээг байгуулав.

НЭГ. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1.1. Энэхүү гэрээ нь Налайх дүүргийн 4-р хорооны нийтийн эзэмшлийн зам талбай, айл өрх, аж ахуй нэгж байгууллагын хог хаягдлыг цуглуулж, ачиж тээвэрлэн төвлөрсөн хогийн цэгт хүргэж хариуцсан бүсийг хог хаягдалгүй цэвэр байлгахад оршино.

1.2. Энэхүү гэрээнд зохицуулагдаагүй харилцааг Монгол Улсын “Иргэний хууль” Монгол Улсын Хог хаягдлын тухай хууль болон бусад хууль тогтоомжоор зохицуулна.

1.3. Их цэвэрлэгээ болон бусад хог хаягдлыг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх чиглэлээр хороо болон бусад төрийн байгууллагатай хамтран ажиллана.

ХОЁР. ХОГ ТЭЭВЭРЛЭГЧИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ

2.1. Хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх чиглэл хуваарийг тогтоож ажиллана

2.2. Хог хаягдлыг зориулалтын битүүмжлэлтэй ажилгүй ажиллагааны шаардлага хангасан тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэнэ.

2.3. Хог хаягдлыг тээвэрлэх тээврийн хэрэгслийн жолооч, ачигч нар нь зохих сургалтад хамрагдах аюулгүй ажиллагааны шаардлага хангаж ажиллана.

2.4. Хог хаягдлыг цуглуулах тээвэрлэх үед унах, асгарах, хийсэхээс сэргийлэх арга хэмжээ авна.

2.5. Овор хэмжээ ихтэй болон барилгын хог хаягдлыг ачиж тээвэрлэхдээ үйлчилгээний хөлс авч үйлчилнэ.

2.6. Хог хаягдлын тухай хууль, түүнтэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад акт болон энэхүү гэрээний 3.3, 3.8 дахь заалтын хэрэгжилтэд хяналт тавьж хангалтгүй биелүүлсэн тохиолдолд шаардлага хүргүүлнэ.

ГУРАВ. ХОГ ТЭЭВЭРЛҮҮЛЭГЧИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ

3.1. Хог тээврийн үйлчилгээний гэрээний төсөлтэй танилцаж, хог хаягдлын тухай хуулийн 10.2.3-д заасны дагуу гэрээ байгуулах

3.2. Хог хаягдлын тухай хууль түүнтэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад акт болон энэ гэрээний 2.2-2.6 дахь заалтын хэрэгжилтэд хяналт тавьж, хангалтгүй биелүүлсэн тохиолдолд шаардлага тавих эрхтэй.

3.3. Хог хаягдлыг ангилах, ачих цуглуулах технологид нийцсэн, галд тэсвэртэй материалаар хийгдсэн, хог хаягдал салхиар тархах, хур тунадасны ус хуримтлагдах, шүүрэл ялгарахаас сэргийлсэн хогийн савтай байх ба хогийн саванд жилд удаа холбогдох тусгай зөвшөөрөл бүхий иргэн, аж ахуй нэгж байгууллагаар ариутгал хийлгэж, ариутгал хийлгэсэн талаар тээвэрлэг байгууллага болон мэргэжлийн холбогдох байгууллагад мэдэгдэх.

3.4. Хог хаягдлын талаарх сургалтад хамрагдах

3.5. Хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх эрх аваагүй аж ахуй нэгж, байгууллагаас хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх үйлчилгээ авахыг хориглоно.

3.6. Хог хаягдлыг зориулалтын хогийн сав болон цэгээс хүлээлгэн өгөх ба авах хуваарийн дагуу ачих үед саадгүй тээвэрлэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ. Хөлдүү болон нурам үүссэн хогийг захиалагч өөрөө хариуцаж савлаж, унтрааж, хогийн сав болон орчноос бүрэн суллаж ачихад бэлтгэнэ.

3.7. Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас үйл ажиллагаа явуулах боломжгүй болон тохиолдолд үйл ажиллагаа явуулах хугацааг урьдчилан мэдэгдэж хуваарьт өөрчлөлт оруулах хүсэлтийг бичгээр гарган нягтлан бодогчид өгнө.

3.8. Овор хэмжээ ихтэй болон барилгын хог хаягдлыг тээвэрлэгч байгууллагад шилжүүлнэ.

ДӨРӨВ. ТӨЛБӨР ТООЦОО

4.1. Монгол Улсын “Хог хаягдлын тухай (шинэчилсэн найруулга)” хуулийн 41 дүгээр зүйлийг үндэслэн хог хаягдал гарган төлбөрийг Налайх дүүргийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын 2022 оны 12 дугаар сарын 16-ны өдрийн 19/04 дугаар тогтоолоор батлагдсан төлбөрийн хэмжээгээр төгрөгийг сар бүрийн өдрийн дотор Хаан банк 5749062084 тоот дансанд аж ахуй нэгжийн нэр, утасны дугаар, хаягийг бичиж хугацаанд бүрэн төлнө.

4.2. Овор хэмжээ ихтэй болон барилгын хог хаягдлыг тээвэрлэх үйлчилгээний хөлс нь хог хаягдлын үйлчилгээний хураамжид хамаарахгүй. Үйлчилгээний хөлсийг гэрээгээр тохиролцсоны дагуу төлнө.

4.3. Төлбөр хураамжид өөрчлөлт орсон тохиолдолд тухайн гэрээнд өөрчлөлт хийнэ.

ТАВ. ТАЛУУДЫН ХАРИУЦЛАГА

5.1. Талууд гэрээний биелэлтийг хагас бүтэн жилээр дүгнэж, цаашид илүү үр дүнтэй хамтран ажиллах боломжийг тодорхойлж тооцоо нийлнэ.

5.2. Талууд гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй эсвэл зохих ёсоор биелүүлээгүй бол Хог хаягдлын тухай хууль болон Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээнэ.

ЗУРГАА. ДАВТАГДАШГҮЙ ХҮЧИН ЗҮЙЛ

6.1. Энэхүү гэрээг гүйцэтгэх нөлөөлөх давтагдашгүй хүчин зүйлийн нөхцөл / үер ус, газар хөдлөлт, гал түймэр, нийтийг хамарсан үймээн самуун гэх мэт онц байдлын нөхцөлүүд/ үүсэн тохиолдолд талууд гэрээний үүргээсээ татгалзах эрхтэй ба гэрээний талууд учирсан хохирлыг төлөхийг шаардах эрхгүй.

ДОЛОО. БУСАД

7.1. Талууд энэхүү гэрээнд гарын үсэг зурснаар хүчин төгөлдөр болно.

7.2. Талууд гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулж болно. Гэрээний нэмэлт өөрчлөлт нь зөвхөн бичгээр хийгдэж талууд гарын үсэг зурснаар хүчин төгөлдөр болно. Гэрээний нэмэлт өөрчлөлт нь талуудын эрх тэгш байдал болон гэрээний чөлөөт байдлын зарчим дээр харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр хийгдэнэ.

7.3. Энэхүү гэрээ нь Монгол хэлээр 2 ижил хувь хийгдэх бөгөөд нэг хувийг иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага, нөгөө хувийг Налайх Тохижилт Үйлчилгээ ОНӨААТҮГ тус тус хадгална.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

Тээвэрлэгчийг төлөөлж:
Налайх "Тохижилт Үйлчилгээ"
ОНӨААТҮГ-ыг *С. Аюу* ажилтай
..... /
Утасны дугаар :

Тээвэрлүүлэгчийг төлөөлж"
Малгар тучин ХХК-ий
ХАБТА н Ошигтан ажилтай
Г. Наргарсамхуу / *Мидва* /
Утасны дугаар: *80721073*

ЧАНДМАНЬ НАЛАЙХ ОНӨААТҮГ-ЫН
ЗАХИРАЛ Д.ГАНЗОРИГ

**АЖ АХУЙН НЭГЖ БАЙГУУЛЛАГЫГ ЗӨӨВРИЙН
ЦЭВЭР УСААР ХАНГАХ ГЭРЭЭ**

2024 оны 02 сарын 29 өдөр

№2024-

Налайх дүүрэг

Нэг. Ерөнхий зүйл

1.1 Монгол улсын "Хот суурны ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай хууль"-ийн 13-р зүйлийн 13.2 дахь заалт, Ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалт үйлчилгээг зохицуулах аж ахуйн харилцааны дүрмийн 2.1 дэх заалтыг тус тус үндэслэн, нэг талаас "Чандмань-Налайх" ОНӨААТҮГ /цаашид Хангагч гэх/-г төлөөлж Хуулийн зөвлөх ажилтай Б.Батчимэг, нөгөө талаас Налайх түшиг захирал /цаашид Хэрэглэгч гэх/-ийг төлөөлж М.Б. Ажилтан ажилтай М.Сүрэншалан нар нь 2024 оны 02 сарын 29 -ний өдрөөс 2024 оны 12 сарын 31 -ний өдрийг хүртэл хугацаатай дор дурдсан нөхцөлийг биелүүлж ажиллахаар харилцан тохирч энэхүү гэрээг байгуулав.

Хоёр. Хэрэглэгчийн эрх, үүрэг

2.1 Хангагч болон ажилтнуудын үйл ажиллагааны талаарх санал хүсэлт, гомдлыг "Чандмань-Налайх" ОНӨААТҮГ-ын диспетчерийн 70233310, 89953310 утсаар болон байгууллагын удирдлагад мэдээлэх, гомдол гаргах.

2.2 Хэрэглэгч байгууллага нь ус хүлээн авах шугам хоолой, савыг стандартын шаардлагад нийцүүлсэн, цэвэрлэж ариутгасан байх.

2.3 Хэрэглэгч нь цэвэр усны төлбөрийг сар бүрийн 25-ны дотор хангагчийн харилцах дансанд эсвэл хангагчийн кассад төлж барагдуулах бөгөөд төлөөгүй тохиолдолд хугацаа хэтэрсэн хоног тутамд үнийн дүнгийн 0,5%-тай тэнцэх алданги төлнө.

2.4 Ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын талаарх хууль тогтоомж, норм, стандарт, техникийн аюулгүй ажиллагааны дүрэм, зааврыг үйл ажиллагаандаа мөрдөх, гэрээнд заасан нөхцөлийг биелүүлэх.

2.5 Хангагч байгууллагатай заасан хугацаанд гэрээ байгуулах, гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэх.

2.6 Хэрэглэгч өөрийн байршил, харилцагч банк, дансны дугаар, хаягийн бүртгэл солигдох бүрт гэрээнд тодотгол хийлгэх.

2.7 Цэвэр ус нийлүүлэх үйлчилгээг зүй зохистой хэрэглэж, үйлчилгээний төлбөрийг гэрээнд заасан хугацаанд бүрэн төлөх, хэрэглэгч төлбөрөө хүлээн зөвшөөрөхгүй

тохиолдолд “Чандмань-Налайх” ОНӨААТҮГ-т ирж тооцоо нийлэн асуудлаа шийдвэрлүүлэх.

2.8 Нөхөн тооцооны төлбөр, алданги, төлбөрт үйлчилгээний төлбөр, бусад үйлчилгээний төлбөр, сануулах, түдгэлзүүлэх болон шүүхэд шилжүүлэх мэдэгдэл хүргэсний хураамжуудыг зохих журмын дагуу төлөх.

Гурав. Хангагчийн эрх, үүрэг

3.1 Стандартын шаардлагад нийцсэн цэвэр усыг нийлүүлэх.

3.2 Хэрэглэгч гэрээнд заасан үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд гэрээ цуцлах, хэрэглээг хязгаарлах, учирсан хохирлоо төлүүлэхийг шаардах

3.3 Өр төлбөрөө барагдуулах арга хэмжээ авахгүй байгаа хэрэглэгчийн гэрээг цуцлах, хуулийн байгууллагад шилжүүлэх.

3.4 Хангагч нь хэрэглэгчийн хүсэлтээр төлбөртэй үйлчилгээг үзүүлэх.

3.5 Гэнэтийн осол аваар гарсан болон зайлшгүй урьдчилан сэргийлэх засвар үйлчилгээг хийх үед энэ тухай хэрэглэгчдэд урьдчилан мэдэгдэнэ.

3.6 Хангагч нь хэрэглэгчийн санал гомдлыг хүлээн авч, 24 цагийн дотор барагдуулна.

3.7 Хэрэглэгчийн захиалга болон дуудлагаар засвар үйлчилгээний ажлыг батлагдсан үнэ тарифаар хийнэ.

3.8 Хэрэглэгч байгууллага нь усны машинаас ус хүлээж авах стандартын шугам хоолойг бэлтгэх, бэлтгээгүй тохиолдолд усаар хангахгүй болно.

3.9 Амралтын өдрүүдэд усны захиалга хүлээн авахгүй.

Дөрөв. Цэвэр усны хэрэглээ, хэрэглээнээс гарсан бохир ус татан зайлуулах үйл ажиллагааг хязгаарлах, зогсоох

4.1 Хангагч дор дурдсан нөхцөлд хэрэглэгчид урьдчилан мэдэгдэхгүйгээр усаар хангах болон бохир устатан зайлуулах үйл ажиллагаанд хязгаарлалтыг хийж болно.

4.1.1 Ус хангамжийн эх үүсвэрийн барилга байгууламжид эрчим хүчний гэнэтийн тасалдал гарсан

4.1.2 Гэнэтийн болон давагдашгүй хүчний шинжтэй, онцгой нөхцөл байдал үүссэн, ус хангамж, ариутгах татуургын шугам сүлжээ, барилга байгууламжид ноцтой гэмтэл гарсан

4.2 Хангагч дор дурдсан нөхцөлд хэрэглэгчид урьдчилан мэдэгдсэний үндсэн дээр дээрх үйл ажиллагааг хязгаарлах буюу зогсоох хүртэл арга хэмжээ авна.

4.2.1 Эрүүл мэнд, байгаль орчинд аюул учрахуйц нөхцөл бий болсон.

4.2.2 Цэвэр усны төлбөрийг гэрээнд заасан хугацаанд төлөх үүргээ биелүүлээгүй.

Тав. Төлбөр тооцооны журам

5.1 Нийт зөөвөрлөх усны үнэ 105,000 төгрөг, хангагч байгууллагын 6 тонны усны машинаар хүргэнэ. /тээврийн зардал НӨАТ ороогүй болно/

5.2 Усыг зөөвөрлөх нийт зай 18 км

Зургаа.Талуудын харилцан хүлээх үүрэг хариуцлага

6.1 Хоёр тал Иргэний хууль, Усны тухай хууль, Хот суурины ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай хууль, Хэмжлийн нэгдмэл байдлын тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээнэ.

6.2 Гэрээтэй холбогдсон аливаа асуудлыг хоёр тал хамтран шийдвэрлэх ба тохиролцоогүй тохиолдолд хуулийн байгууллагад хандан шийдвэрлүүлнэ.

Долоо. Маргаан шийдвэрлэх

7.1 Хангагч хэрэглэгчийн хооронд гарсан хэрэглээ, төлбөр тооцоотой холбогдсон маргаантай асуудлыг харилцан тохиролцож шийдвэрлэнэ.

7.2 Гэрээний үүргээ биелүүлээгүй хоёр тал харилцан эс зөвшөөрвөл хуулийн байгууллагаар шийдүүлнэ.

Найм: Бусад зүйл

8.1 Гэрээг 2% үйлдэж талууд авах ба хувь бүр адил хүчинтэй байна.

8.2 Хэрэглэгч өөрийн хүсэлтээр гэрээг цуцалж болох ба энэ тухай хангагчид 14 хоногийн өмнө мэдэгдэнэ.

8.3 Гэрээтэй холбогдсон аливаа асуудлыг хоёр тал хамтран шийдвэрлэх ба тохиролцоогүй тохиолдолд Хуулийн байгууллагад хандан шийдвэрлүүлнэ.

8.4 Үнэ тарифт өөрчлөлт орох бүрд хангагч энэ тухай хэрэглэгчдэд 30 хоногийн өмнө албан мэдэгдэл болон хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр дамжуулан мэдэгдэх ба үнэ тарифын хэрэгжилт нь эрх бүхий байгууллагын тушаал шийдвэрт заасан хугацаанаас эхлэн мөрдөгдөнө.

8.5 Гэрээнд хангагч талаас нэмэлт өөрчлөлт оруулж болно.

Харилцах банк, дансны дугаар: ХАС БАНК- 5000192357

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

ХАНГАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:
Хуулийн зөвлөх
Б.Батчимэг
...Б.БАТЧИМЭГ
Утас: 86163838
Хаяг: Налайх дүүрэг, 2 хороо,

ХЭРЭГЛЭГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:
Х.А.В. АШИГЧИЙН
М.Сүх В. Мажмалзан
Утас: 7
Хаяг:

Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын
2021 оны 07 дугаар сарын 07-ны өдрийн
А/154 дугаар тушаалын 2 дугаар хавсралт

ГАЛЫН АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН ДҮГНЭЛТ

Дугаар **0017990**

Аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр: *"Намар туринг" УХК*

Хаяг: *Налайя дүүргийн 4-р хороо*

Ажлын байрны зориулалт, үйл ажиллагааны чиглэл:

Цөмөгний үйлдвэр

Барилга байгууламжид гал унтраах тоног төхөөрөмж, /гал унтраах автомат болон дохиоллын систем, утаа зайлуулах систем, усан хангамж/ анхан шатны багаж хэрэгсэл, бодис материал зэргийг байрлуулан ашиглахад энэхүү дүгнэлтийг олгоно.
/Галын аюулгүй байдлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.3/
/Улсын тэмдэгтийн хураамжийн тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.1.4/

Олгосон: *2024* он *10* сар *22* өдөр

Хүчинтэй хугацаа: *2025* он *10* сар *22* өдөр хүртэл

Дүгнэлт олгосон: *Налайя дүүргийн дарга 999 зурагдаа* аймаг, нийслэлийн Онцгой байдлын газар /хэлтсийн/ цолтой *М.Мягмар* *М.Мягмар*

Дүгнэлт гаргасан: **1116121164**
ДТ0004 9102957

Налайя дүүргийн дарга аймаг, нийслэлийн Онцгой байдлын газар /хэлтсийн/ Гал түймрийн улсын хяналтын байцаагч: *Халуур* цолтой *Н.Мягмар*

Х.Мягмар
/Тэмдэгт дарга

БАТЛАВ:
“ЭЛЕМЕНТ” ХХК-ИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

Б.ЭНХБАДРАЛ

БАТЛАВ:
“НАЛГАР ТҮШИГ” ХХК-ИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

О.АДЬЯА

ХИМИЙН ХОРТОЙ БОЛОН АЮУЛТАЙ БОДИСЫН ХАЯГДАЛ ТЭЭВЭРЛЭХ, УСТГАХ АЖИЛ ГҮЙЦЭТГЭХ ГЭРЭЭ

№ ХБ-24/008

2024 оны 01-р сарын 08-ны өдөр

Улаанбаатар хот

НЭГ. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1. Нэг талаас “Элемент” ХХК /цаашид гүйцэтгэгч гэх/ төлөөлж, Ерөнхий менежер албан тушаалтай Б.Ундармаа нөгөө талаас /цаашид захиалагч гэх/-ыг “Налгар түшиг” ХХК-ийг төлөөлж албан тушаалтай С.Өнөрмөнх бид харилцан тохиролцож, Монгол Улсын Иргэний хууль, Хог хаягдлын тухай хууль, Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай хууль, Байгаль орчны тухай хууль Монгол улсын шадар сайд, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Эрүүл мэндийн сайдын хамтарсан тушаалаар батлагдсан Химийн хорт болон аюултай бодис хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах, устгах журам болон бусад холбогдох хууль тогтоомжийг үндэслэн энэхүү гэрээг байгуулав.

- 1.1. Энэхүү гэрээний зорилго нь Гүйцэтгэгч тал нь зориулалтын шатаах зууханд химийн бодисын аюултай хог хаягдлыг гэрээнд заасан хугацаанд ачиж тээвэрлэх, устгахад оршино.
- 1.2. Захиалагч тал нь гэрээнд заасан хугацаанд төлбөрийг төлөх болон байгууллага хоорондын ажлын уялдааг сайжруулж хариуцлагыг дээшлүүлж, хамтран ажиллахад оршино.

ХОЁР. ЗАХИАЛАГЧ ТАЛЫН ЭРХ ҮҮРЭГ

- 2.1. Захиалагч дараах эрхтэй:
 - 2.1.1. Гүйцэтгэгч талаас гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэхийг шаардах эрхтэй,
 - 2.1.2. Химийн хорт болон аюултай бодис хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах, устгахдаа холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу ажиллах, зориулалтын тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэхийг шаардах,
 - 2.1.3. Химийн хорт болон аюултай бодисыг устгахдаа зориулалтын дагуу устгаж, булшилсан актаа гаргаж өгөхийг шаардах зэрэг эрхтэй.
- 2.2. Захиалагч дараах үүрэгтэй:
 - 2.2.1. Аюултай хог хаягдлыг Хог хаягдлын тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.2 дахь заалтын дагуу аюултай хог хаягдал савлаж хадгалах сав нэг бүр нь “Аюултай хог хаягдал” гэсэн бичиглэлтэй, стандартаар тогтоосон тэмдэг, тэмдэглэгээтэй байх ба ил харагдахуйц газар тухайн хаягдлын нэр, хуримтлуулж эхэлсэн хугацааг заавал тэмдэглэсэн байх,
 - 2.2.2. Үүссэн аюултай, эрсдэлтэй хог хаягдлыг Хог хаягдлын тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн 23.1 дэх заалтын дагуу тасаг нэгжээс нэг цэгт цуглуулан, зориулалтын түр хадгалах байранд хадгалах,
 - 2.2.3. Хог хаягдлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.7 дахь заалтад заасан маягтын дагуу дагалдах бичгийг бүрдүүлэх. Мөн химийн бодисын хор аюулын лавлах мэдээлэл дагалдан өгч явуулах,
 - 2.2.4. Аюултай хог хаягдал ачуулсан тээврийн тооцооны хуудсанд ажилласан цаг, гарын үсэг зурж, тамга тэмдэг дарж багалгаажуулах,
 - 2.2.5. Хадгалсан хог хаягдлыг хүлээлгэж өгөхдөө бодит хэмжээг бодитоор зөв хэмжих,
 - 2.2.6. Аюултай хог хаягдал тээвэрлэж, устгасан хөлсийг гэрээнд заасан хугацаанд төлөх,
 - 2.2.7. Захиалагчийн буруутай үйл ажиллагаанаас үүдэн гүйцэтгэгчийн ажилтан бэртэж гэмтсэн, өртсөн, хордсоноос үүдэн гарах хохиролыг захиалагч бүрэн хариуцлага хүлээх,

- 2.2.8. Аюултай хог хаягдлаа ачиж тээвэрлэх, захиалга өгсөн үед тээврийн хэрэгсэл очиход бэлэн байх, хариуцсан ажилтаныг байгууллага дээрээ байлгаж, хог ачилтанд хяналт тавих тус тус үүрэгтэй.

ГУРАВ. ГҮЙЦЭТГЭГЧ ТАЛЫН ЭРХ, ҮҮРЭГ

- 3.1. Гүйцэтгэгч дараах эрхтэй:
- 3.1.1. Захиалагч талаас гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэхийг шаардах эрхтэй,
 - 3.1.2. Аюултай хог хаягдал тээвэрлэсний хөлсийг гэрээнд заасан хугацаанд төлж барагдуулахыг шаардах эрхтэй,
 - 3.1.3. Ачиж тээвэрлүүлэх хаягдлыг зориулалтын сав баглаа боодолтой, хаяг шошготой, аюултай тэмдэглэгээтэй байхыг шаардах хаяггүй бол тээвэрлэхгүй байх эрхтэй,
 - 3.1.4. Хог хаягдлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.7 дахь заалтад заасан маягтын дагуу дагалдах бичгийг шаардах эсвэл дагалдах бичиггүй бол хог хаягдлыг тээвэрлэхгүй байх эрхтэй
- 3.2. Гүйцэтгэгч дараах үүрэгтэй:
- 3.2.1. Аюултай хог хаягдлыг тээвэрлэх, тээврийн хэрэгслийг ажилд бэлэн байлгаж, захиалагч талын хог хаягдлыг гэрээнд заасан хуваарийн дагуу хугацаанд зориулалтын тээврийн хэрэгслээр саадгүй тээвэрлэх,
 - 3.2.2. Аюултай хог хаягдлыг хүлээн авах, тээвэрлэх явцад хууль, журам, стандарт шаардлагад заасны дагуу ажиллах, тээврийн хэрэгсэлийн аюулгүй байдал, ажиллагсдын хөдөлмөрийн аюулгүй байдлыг хөдөлмөр аюулгүй байдлыг хангаж, бүрэн хүлээн авах, түүнээс үүдэх аливаа эрсдэл хариуцлагыг бүрэн хариуцах,
 - 3.2.3. Гүйцэтгэгчийн буруутай үйл ажиллагаанаас үүдэн захиалагч болон гүйцэтгэгчийн ажилтан, бусад этгээд бэртэж гэмтсэн, өртсөн, хордсоноос үүдэн гарах хохиролыг гүйцэтгэгч бүрэн хариуцах,
 - 3.2.4. Аюултай хог хаягдалтай холбоотой зөрчил илэрсэн болон засаж сайжруулах шаардлагатай санал байгаа тохиолдолд мэдэгдэх,
 - 3.2.5. Аюултай хог хаягдлыг зориулалтын устгалын төвд аюулгүй болгон устгах
 - 3.2.6. Устгал хийгдсэний дараа устгалын акт гаргах тус тус үүрэгтэй,
 - 3.2.7. Тухайн байгууллага дээр гарсан онцгой нөхцөл байдлын улмаас ажиллах тохиолдолд харилцан тохиролцож, гэрээнд заагдсаны дагуу үүргээ биелүүлэх үүрэгтэй. Шаардлагатай бол гэрээнд нэмэлт тодотгол оруулж болно.

ДӨРӨВ. ТЭЭВЭРЛЭХ ХУГАЦАА, ТӨЛБӨР ТООЦОО

- 4.1. Үйлчилгээний төлбөр нь тухайн устгах аргачлалын дагуу устгалын үед аюултай хог хаягдлын хэмжээнээс хамааран, устгал өгөх бүрт тооцож нэхэмжилнэ. Аюултай хог хаягдлын устгалын төлбөрийг хавсралт №1-г тусгав.
- 4.2. Захиалагч аюултай хог хаягдлын устгал өгөхөөс өмнө устгалын урьдчилгаа төлбөр **500,000.0 /Таван зуун мянга/** төгрөг гүйцэтгэгчийн дансанд шилжүүлнэ. Урьдчилгаа төлбөр нь нийт устгалын зардлаас хасагдаж тооцогдоно.
- 4.3. Аюултай хог хаягдлыг гүйцэтгэгч ачил тээвэрлэлт хийх үед болон устгалын төвд хүлээн аван нарийн хэмжилт хийх үед гэрээнд заасан хэмжээнээс илүү гарсан тохиолдолд гүйцэтгэлээр захиалагч талаас нэхэмжлэнэ.
- 4.4. Гэрээний төлбөрийг ажил гүйцэтгэж дууссаны дараа гэрээнд заасан журмаар устгалын акт үйлдсэнээс хойш ажлын 5 хоногийн дотор “Элемент” ХХК-ийн 1715164140 /Голомт банк/ тоот дансанд төлнө.
- 4.5. Хүндэтгэн үзэх шалтгаанаар хугацаандаа төлбөр төлөгдөөгүй тохиолдолд боломжит хугацааг мэдэгдэж, онцгой объектыг харгалзан үзэж, энэхүү хугацаанд төлбөр төлөх хүртэл үйлчилгээг тасалдуулахгүй хүргэнэ,

- 4.6. Төлбөр тооцоог байгууллагын данснаас бусад хувь хүний дансанд шилжүүлсэнээс үүдэх хохиролыг гүйцэтгэгч тал хариуцахгүй болно.
- 4.7. Энэхүү гэрээг 2 хувь үйлдэх бөгөөд талуудын гарын үсэг зурснаар хүчин төгөлдөр болж, гэрээг 1 жил буюу 2024 оны 01 дүгээр сарын 08-ны өдрөөс 2025 оны 01-р сарын 08-ны өдөр хүртэлх хугацаагаар байгуулав.

ТАВ. ТАЛУУДЫН ХҮЛЭЭХ ХАРИУЦЛАГА

- 5.1 Энэхүү гэрээний 4.4-т заасан хугацаанд захиалагч тал үйлчилгээний төлбөрөө төлөөгүй тохиолдолд хугацаа хэтрүүлсэн хоног тутам гүйцэтгээгүй үүргийн үнийн дүнгийн 0.2 хувиар алданги төлнө.
- 5.2 Энэхүү гэрээний 4.7-д заасан хугацаанд гүйцэтгэгч үүргээ гүйцэтгээгүй тохиолдолд хугацаа хэтрүүлсэн хоног тутам гүйцэтгээгүй үүргийн үнийн дүнгийн 0.2 хувиар алданги төлнө.
- 5.3 Үйл ажиллагаандаа дагаж мөрдөх дүрэм журмыг мөрдөөгүйгээс гэрээнд оролцогч талуудад гэм хор учирсан бол буруутай тал нь хариуцлагыг бүрэн хүлээнэ.

ЗУРГАА. ДАВАГДАШГҮЙ ХҮЧИН ЗҮЙЛ

- 6.1. Гэнэтийн буюу давагдашгүй хүчин зүйл гэдэгт гал түймэр, газар хөдлөлт, салхи шуурга, аянга цахилгаан, үер усны гамшиг зэрэг байгалийн гамшиг, нийтийг хамарсан үймээн самуун, эмх замбараагүй байдал, ажил хаялт, эрчим хүчний тасалдал, эсэргүүцлийн хөдөлгөөн, гоц халдварт өвчин, дайн, террорист халдлага, төрийн эрх бүхий байгууллагын шийдвэр, хорио, цээр, сүлжээний хэвийн ажиллагааны горимоос хэтэрсэн гэнэтийн огцом ачаалал зэрэг талуудын хүсэл зоригоос үл хамаарах, тэдгээрийн хяналтаас гадуур, урьдчилж тооцох ба даван туулах боломжгүй шалтгаануудыг ойлгоно.
- 6.2. Гэнэтийн буюу давагдашгүй хүчний шинжтэй нөхцөл байдлын улмаас гэрээгээр хүлээсэн үүргээ зохих ёсоор биелүүлэх боломжгүй болсон тохиолдолд нэн даруй нөгөө талдаа мэдэгдэнэ. Энэ тохиолдолд үүрэг гүйцэтгэх хугацаа нь энэхүү нөхцөл байдал арилах хүртэл хугацаагаар хойшлогдоно.
- 6.3. Гэнэтийн болон давагдашгүй хүчний шинжтэй нөхцөл байдал үүссэн тухай тодорхойлолтыг холбогдох эрх бүхий байгууллагаас гаргуулж авна. Энэ тохиолдолд Талууд харилцан тохиролцож асуудлыг шийдвэрлэнэ.
- 6.4. Гэнэтийн буюу давагдашгүй хүчин зүйлсийн улмаас гэрээний үүргээ биелүүлээгүй, эсвэл зохих ёсоор биелүүлээгүй тал нь энэ тухайгаа нотолсон тохиолдолд хариуцлагаас чөлөөлөгдөнө.

ДОЛОО. МАРГААНЫГ ШИЙДВЭРЛЭХ

- 7.1. Талууд энэ гэрээг биелүүлэх явцад иргэний болон эрх зүйн маргаанд хамаарагдах асуудлаар бие биедээ өгсөн зөвлөмжийг анхааралдаа авч ажиллана.
- 7.2. Энэхүү гэрээтэй холбоотой маргаан гарсан тохиолдолд талууд аль болох хэлэлцээрийн аргаар шийдэхийг эрмэлзэх бөгөөд эс эвлэрвэл захиалагчийн оршин байгаа газрын харьяаллаар Монгол Улсын шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

НАЙМ. МЭДЭЭ, МЭДЭЭЛЛИЙН НУУЦЛАЛЫГ ХАДГАЛАХ

- 8.1. Талууд энэхүү гэрээг байгуулсантай холбоотой болон гэрээг хэрэгжүүлэх явцад шууд болон шууд бусаар олж мэдсэн байгууллага, ажилтан ажиллагсад, харилцагч, үйлчлүүлэгчийн байгууллагын болон ажилтны хувийн нууцад хамааралтай (техник, санхүү, бизнес, хувь хүний эрүүл мэндийн мэдээллийн нууц гэх мэт) аливаа мэдээ, мэдээллийг бусдад бичгэн, аман болон бусад хэлбэрээр задруулахгүй байх үүргийг хугацаагүй хүлээнэ.
- 8.2. Энэхүү гэрээний 8.1-д заасан нөхцөлийг зөрчсөн тал үүнтэй холбоотойгоор үүсэх аливаа үр дагавар, хохирлыг хуулийн дагуу арилгах үүрэг хүлээнэ.

БС. ГЭРЭЭ ЦУЦЛАХ

- 9.1. Талууд харилцан тохиролцсоноор гэрээг цуцалж болно. Гэрээг цуцлах тохиолдолд нөгөө талдаа хуанлийн 15-аас доошгүй хоногийн өмнө бичгээр мэдэгдэл хүргүүлнэ. Мэдэгдэлд гэрээг цуцлах үндэслэл, цуцлах огноог тодорхой дурдсан байна.
- 9.2. Дараах тохиолдолд гэрээ дуусгавар болно. Үүнд:
- 9.2.1. Гэрээний хугацаа дуусаж, гэрээний биелэлтийг дүгнэснээр,
- 9.2.2. Талууд харилцан тохиролцсоноор,
- 9.3. Гэрээ дараах үндэслэлээр хугацаанаас өмнө цуцлагдана. Үүнд:
- 9.3.1. Аль нэг тал гэрээгээр хүлээсэн үүргээ удаа дараа (2 ба түүнээс дээш удаа) биелүүлээгүй бөгөөд энэ талаар нөгөө талд бичгээр мэдэгдэл шаардлага хүргүүлсэн боловч биелүүлээгүй,
- 9.3.2. Талууд оролцогч талын нэр хүндэд ноцтой хохирол учруулсан зэрэг болно.

АРАВ. ГЭРЭЭНИЙ БАТАЛГАА

- 10.1. Энэхүү гэрээний үндсэн эхийг хоёр хувь үйлдэж, тал тус бүр нэг хувийг хадгална.
- 10.2. Талууд харилцан тохиролцвол гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулж болно.
- 10.3. Гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулах санал, хүсэлтийг бичгээр үйлдэж 10-аас доошгүй хоногийн өмнө нөгөө талдаа гэрээнд заасан хаягаар, баталгаат шуудангаар эсвэл биечлэн хүргүүлнэ.
- 10.4. Энэхүү гэрээ нь талуудын эрх бүхий албан тушаалтнууд гарын үсэг зурж, тамга дарсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болох бөгөөд гэрээний хугацаа дуусах хүртэл хүчинтэй үйлчилнэ.
- 10.5. Гэрээнд оруулсан нэмэлт өөрчлөлт нь гэрээний салшгүй хэсэг болно.
- 10.6. Гүйцэтгэгч нь гэрээт ажлыг гүйцэтгэх, мэргэжлийн туршлагатай ажилтан, зориулалтын тээврийн хэрэгсэлтэй, ажил гүйцэтгэх, үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийн холбогдох хууль журмын дагуу шударгаар авсан бөгөөд тусгай зөвшөөрлийн хугацаа дуусаагүй болохыг үүгээр баталж байна.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

Гүйцэтгэгчийг төлөөлж:

Ерөнхий менежер, албан тушаалтай
..... /Б. Ундармаа/

Утас: 88103666
Ерөнхий нягтлан бодогч албан тушаалтай
..... /А. Энхтуяа/

Утас: 86113790
//Тамга, тэмдэг//
Харилцах утас: 8610-3790, 9910-7745

РД: 2100061

Хаяг: Налайх дүүрэг 3-р хороо, Бүс нуур /12610/

Захиалагчийг төлөөлж:

Аж ахуйн дарга албан тушаалтай
..... /С. Өнөрмөнх /
Утас: 99001408

РД: 5045924

Хаяг: Налайх дүүрэг 4-р хороо, Цементийн Үйлдвэрийн байр
Утас: 99108745, 88106960

Химийн хортой болон аюултай бодисын хаягдал тээвэрлэх, устгах ажил гүйцэтгэх ХБ-24/ 002 дугаартай Гэрээний хавсралт №1

Энэхүү гэрээгээр зөвхөн доорх хаягдлыг хүлээн авч хадгалах, устгал хийнэ.

АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДЛЫН МЭДЭЭЛЭЛ		Хэмжих нэгж	Тоо илэрхэг	Нэгж үнэ
1	Химийн бодисын хоосон сав /Хуванцар/	кг	1	1,700.0
2	Хүчлийн холимог хаягдал	л	1	12,500.0
3	Химийн бодисын үлдэгдэлтэй шил сав	кг	1	2,700.0
4	Тээвэрлэлт /20кг хүртэл /	рейс	1	35,000.0

/Дээрхи тээвэрлэлт, устгалын зардал нь НӨАТ ороогүй дүн бөгөөд зардлыг тооцоходоо НӨАТ -ын 10% нэмж нэхэмжилнэ/

Устгах арга аргачлал: Дээрхи хог хаягдлыг зориулалтын эргэлтэт системтэй 2ST загварын шатаах зууханд 2 давхар шатаах камер (1-р камер 800°C, 2-р камер 1200°C)-т 99% шатааж устгалд оруулна. Шатаалтаас үүссэн үнсний хаягдлыг зориулалтын ландфиллын талбайд булшилж устгана.

Гэрээний үнийн задаргааг гаргасан.

Гүйцэтгэгч талаас:

Ерөнхий менежер албан тушаалтай

Б.Ундармаа

АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДЛЫН ДАГАЛДАХ БИЧИГ

Дагалдах бичгийн дугаар:

1. Үүсгэгчийн талаарх мэдээлэл

Бүртгэлийн дугаар: Ү

2. Аюултай хог хаягдлыг хүлээлгэн өгсөн:

Овог нэр (дармал үсгээр бичих) _____ Гарын үсэг (тамга) _____ он сар өдөр _____

3. Тээвэрлэгчийн талаарх мэдээлэл:

1/ Тээврийн хэрэгслийн улсын дугаар: _____
Тээвэрлэгч аж ахуй нэгжийн нэр: "Элемент" ХХК

4. Аюултай хог хаягдлын талаарх мэдээлэл:

№	Аюултай хог хаягдлын нэр	Аюулын ангилал	Савалга аны	Савны		Хэмжээ	Нэгж (кг, л)	Аюултай хог хаягдлын код			
				дугаар	төрөл						
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											

5. Тээвэрлэх үед анхаарах нэмэлт зааварчилгаа, мэдээлэл:

6. Аюултай хог хаягдлыг хүлээн авсан тээвэрлэгч:

1/ Овог нэр (дармал үсгээр бичих) _____ Гарын үсэг (тамга) _____ он сар өдөр _____

7. Үл зохицол:

8. Аюултай хог хаягдал хүлээн авагчийн мэдээлэл:

Аж ахуй нэгжийн нэр: Элемент ХХК Бүртгэлийн дугаар:

Аюултай хог хаягдал хүлээн авсан:

Овог нэр (дармал үсгээр бичих) _____ Гарын үсэг (тамга) _____ он сар өдөр _____

МОНГОЛ УЛС
ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН
УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ

000272868

2007.01.29

/ Бүртгэсэн он, сар, өдөр /

9011082081

/ Хувийн хэргийн дугаар /

2100061

/ Регистрийн дугаар /

Элемент

Хязгаарлагдмал хариуцлагатай
компани

/ Хуулийн этгээдийн нэр, хариуцлагын хэлбэр /

Дүрэм

/ Үүсгэн байгуулах баримт бичиг /

Тогтоол

/ шийдвэрийн нэр /

1

/ дугаар /

1996.08.23

/ он, сар, өдөр /

9609

Халуун ус

3821

Эрүүл мэндийн байгууллагуудын аюултай эрсдэлтэй хог хаягдал устгах
үйлдвэр

1030

Хүнсний ногоо даршлах, хадгалах

46100

Төлбөр эсвэл гэрээний үндсэн дээр хийгдэх бөөний худалдаа

/ Код /

/ Үйл ажиллагааны чиглэл /

Хугацаагүй

/ хугацаа /

2

/ гишүүдийн тоо /

10,660.00

/ хөрөнгийн хэмжээ, мянган төгрөгөөр /

Улаанбаатар, Налайх, 3-р хороо, бүс нуур /12610/, 77 тоот, Утас1: 99193790, Утас2: 99107745,
Факс:

/ хуулийн этгээдийн албан ёсны хаяг /

ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГАЗАР

/ Бүртгэсэн байгууллагын нэр /

УЛСЫН БҮРТГЭГЧ

/ тэмдэг /

Т.ЗУЛЗАЯА

/ гарын үсэг /

Гэрчилгээ дахин олгосон 2023 он 06 сар 22 өдөр

Хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулах баримт бичигт оруулсан нэмэлт өөрчлөлтийн бүртгэл

Д/д	Нэмэлт өөрчлөлтийн агуулга	Бүртгэсэн	
		Огноо	Ажилтан тэмдэг
1	Зундуй овогтой Баярсайхан-г Захирал-р сонгосон(томилсон)-ыг бүртгэв.	2013.05.13	Г.Өлзийбаяр
2	Дахин гэрчилгээ олгов.	2023.06.22	Т.Зулзаяа

Энэхүү гэрчилгээг хуурамчаар үйлдсэн этгээдэд Монгол Улсын хуулийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ. Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ засвартай бол хүчингүй.

000272868

АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДАЛ ЦУГЛУУЛАХ, ТЭЭВЭРЛЭХ,
ДАХИН БОЛОВСРУУЛАХ, УСТГАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭХ
ЗӨВШӨӨРӨЛ

Дугаар 0000032

Огноо: 2023.09.25

Хавсралт 1 -д заасан нөхцлийн дагуу аюултай хог хаягдал
Аюултай хог хаягдлийг цуглуулах, тээвэрлэх, устгах _____ үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг
(зөвшөөрлийн төрөл)
9011082081 улсын бүртгэлийн дугаартай 2100061
регистрийн дугаартай Элемент ХХК -д 2023 оны 09 дугаар сарын 25 -ны
өдрөөс 2028 оны 09 дугаар сарын 25 -ны өдөр 5 жилийн хугацаагаар олгов.

Үйл ажиллагаа эрхлэх талаарх мэдээлэл:

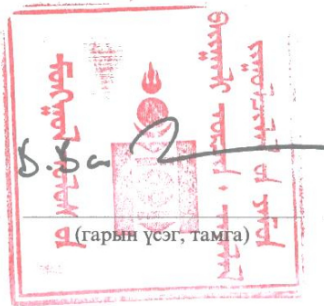
Аюултай хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, устгах үйл ажиллагаа
эрхлэгчийн бүртгэлийн дугаар 0000025
Аж ахуйн нэгж/иргэний хаяг: Улаанбаатар хот аймаг, хот Налайх
сум, дүүргийн 3-р дугаар баг, хорооны Бүс нуур /12610/, 77 тоот
(гудамж, байшин/хотын дугаар) Улаанбаатар
Зөвшөөрөл олгосон үйл ажиллагаа явуулах газрын байршил: _____
Налайх аймаг, хот _____ сум, дүүргийн 3-р дугаар
Бүс нуур /12610/, 77 тоот
баг, хорооны _____
(газрын нэр/гудамжны нэр, дугаар)

Хавсралт нь энэхүү зөвшөөрлийн салшгүй нэг хэсэг болно.

Зөвшөөрөл олгосон:

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ
ЖУУЛЧЛАЛЫН САЙД

(байгууллагын нэр, албан тушаал)

(гарын үсэг, тамга)

Б.БАТ-ЭРДЭНЭ

(овог нэр)

2023 оны 09 сарын 25 өдрийн

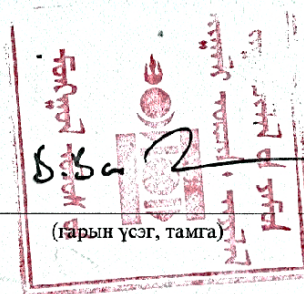
0000023 зөвшөөрлийн

1 хавсралт

№	Тушаалын дугаар	Хугацаа	Олгосон өдөр
1	A/464	2023.09.25-2028.09.25	2023.09.25
2			
3			
4			
5			

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ
ЖУУЛЧЛАЛЫН САЙД

(байгууллагын нэр, албан тушаал)

(гарын үсэг, тамга)

Б.БАТ-ЭРДЭНЭ

(овог нэр)

САНАМЖ:

Тус яамнаас олгосон энэхүү гэрчилгээг зориулалтын бусаар ашигласан, үйл ажиллагаандаа ноцтой алдаа дутагдал гаргасан, худалдан борлуулсан, холбогдох хууль тогтоомжийг зөрчсөн бол хүчингүй болгох үндэслэл болно.

НАЛГАРТУШИГ ХХК-д

**МОНГОЛ УЛСЫН
БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ**

Арцатын 624, 23 дугаар хороо,
Хан-Уул дүүрэг, Улаанбаатар хот, 17100
Утас: 26 61 71, Цахим шуудан: contact@met.gov.mn,
Цахим хуудас: www.met.gov.mn

2024.06.07 № 12/2792
танай _____-ны № _____-т

**Ерөнхий үнэлгээний дүгнэлт
хүргүүлэх тухай**

Танай компаниас боловсруулж ирүүлсэн Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн 4-р хорооны нутаг дэвсгэрт хэрэгжих "Цемент, шохойн үйлдвэрлэлийн шинжилгээний лаборатори"-ийн төсөлд Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.3 дахь хэсэг, Засгийн газрын 2023 оны 02 дугаар сарын 08-ны өдрийн "Журам шинэчлэн батлах тухай" 58 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар баталсан "Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ хийх журам"-д заасан аргачлалын дагуу байгаль орчны нөлөөллийн ерөнхий үнэлгээ хийж, уг төсөлд байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний нэмэлт тодотгол хийлгэх шаардлагатай гэж үзэв.

Төсөл хэрэгжүүлэгч нь Ерөнхий үнэлгээний гүйцэтгэлийн хуудаст заасан нарийвчилсан үнэлгээний явцад тодруулах асуудлууд, онцгойлон анхаарах чиглэлийн дагуу байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг эрх бүхий мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэж 2025 оны 1 дүгээр улиралд багтаан тус яаманд ирүүлнэ үү.

Ерөнхий үнэлгээний гүйцэтгэлийн хуудсыг хавсаргав.

Хавсралт 7 хуудастай.

ЕРӨНХИЙ ШИНЖЭЭЧ

Г.ЭНХМӨНХ

152402472

Хянасан:
Ерөнхий шинжээч:
Боловсруулсан:
БОУАХ-ийн мэргэжилтэн:
Хувь: 2
2024.06.05

Г.Энхмөнх

З.Азжаргал

16. Төслийн үйл ажиллагаа болон байгалийн гамшгаас үүдэн гарч болзошгүй осол, эрсдэлийн үнэлгээ хийлгэх;
17. Засгийн газрын тогтоолын дагуу нийгмийн нөлөөллийн үнэлгээ хийх;
18. Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд төслийн хүчин чадалд тулгуурлан мод тарих, модны төрөл зүйл, тоо хэмжээг тайланд тусгах;

Бусад зүйлс:

1. Хууль тогтоомжийг биелүүлэх, мөрдөх, төслийн үйл ажиллагаатай холбогдуулж орон нутгийн засаг захиргааны болон байгаль орчны хяналтын байгууллагаас тавигдах нэмэлт шаардлагыг цаг тухай бүрт нь ханган биелүүлж байх;
2. Нарийвчилсан үнэлгээний тайланд шүүмж хийлгэн дүгнэлт, шийдвэр гаргуулах асуудлыг ерөнхий үнэлгээгээр тогтоосон хугацаанд хэрэгжүүлэх;
3. Ерөнхий үнэлгээнд заасан чиглэл, нөхцөл, болзлоос өөр үйл ажиллагаа явуулах болон төсөлд өөрчлөлт орох, эсхүл өргөтгөх, шинэ тоног төхөөрөмж, технологи нэвтрүүлэх бүрт Ерөнхий үнэлгээнд хамрагдаж байх;

Ерөнхий үнэлгээ хийсэн:

**БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН
ЯАМНЫ ШИНЖЭЭЧ**

З.АЗЖАРГАЛ

Ерөнхий үнэлгээний үр дүнг зөвшөөрсөн:
“НАЛГАРТУШИГ” ХХК -ИЙН ЗАХИРАЛ

Ж.БАТБАЯР

1. Төслийн үйл ажиллагаа болон байгалийн гамшгаас үүдэн гарч болзошгүй ослын үнэлгээ хийж, ослоос сэргийлэх, түүнийг багасгах, арилгах арга хэмжээг тодорхойлж тайланд тусгана.

Нэгдсэн дүгнэлт:

Ерөнхий үнэлгээний гүйцэтгэлээр уг төсөлд байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2014 оны “Аргачлал батлах тухай” А-117 дугаар тушаалын хавсралтын дагуу хийлгэн, нарийвчилсан үнэлгээний тайланг тус яаманд 2025 оны 1 дүгээр улиралд багтаан ирүүлж, шүүмж хийлгэн, шийдвэр гаргуулах шаардлагатай гэж үзлээ.

Онцгойлон анхаарах зүйлс:

1. “Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай” хуулийн 8, 9, 10, 12, 13, 14, 17, 18 дугаар зүйл, заалтуудыг тогтмол мөрдөж ажиллах;
2. Химийн хорт болон аюултай бодис хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах, устгах журмын 2.3, 3.1 дэх заалтыг тайланд тусгах;
3. “Химийн хорт болон аюултай бодис, бүтээгдэхүүний агуулахын /Ерөнхий шаардлага” MNS 6458:2014/ стандарт"-ыг бармтлах, тайланд тусгах;
4. Улсын байцаагчийн агуулахын дүгнэлтийг тайланд хавсаргах;
5. Төслийн байршил нь холбогдох хууль тогтоомжтой нийцэж байгаа эсэхийг судалж тайланд тусгах, мөн суурьшилын бүсэд үзүүлэх нөлөөллийг нарийвчилан тооцох;
6. Төслийн үйл ажиллагаанаас үүсэх агаар, орчны бохирдлын тархалтын зургалалыг тооцож гаргах, бууруулах арга хэмжээний зөвлөмжийг нарийвчилан тайланд тусгах;
7. Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланг батлагдсан аргачлалын дагуу боловсруулах, тухайн баг/хорооны ИНХ-аар хэлэлцүүлэн санал, тэмдэглэл хавсаргах
8. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.3 дахь хэсэгт “Төсөл хэрэгжүүлэгч нь холбогдох эрх бүхий байгууллагаар баталгаажсан техник-эдийн засгийн үндэслэл...”-ийг бүрдүүлнэ гэсний дагуу ТЭЗҮ боловсруулж баталгаажуулан, БОННУ-нд хавсаргах
9. Төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх аливаа сөрөг нөлөөллийг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг тусгасан Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулж, түүнийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлыг нарийвчилан гаргах;
10. Төслийн үйл ажиллагааны явцад унд ахуйд ашиглах цэвэр усны хэрэглээний хэмжээг эх үүсвэртэй уялдуулан, түүнээс гарах ахуйн бохир усыг тус тус нарийвчилан тооцох, түүнчлэн хог хаягдлын менежментийн асуудлыг бүлэг болгон байгаль орчинд халгүйгээр зайлуулах аргыг нарийвчилан тодорхойлох;
11. БОННУ-нд байгаль орчинд ээлтэй, олон улсын стандартад нийцсэн технологийг ашиглах талаар заавар, зөвлөмжийг боловсруулах;
12. Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль болон холбогдох бусад дүрэм, журамд заасны дагуу Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2010 оны 156 дугаар тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны хохирлын үнэлгээ, нөхөн төлбөр тооцох аргачлал”-ын дагуу төслийн үйл ажиллагаанаас ургамал, хөрс, ус, амьтан, агаар орчинд учруулах хохирлыг байгалийн бүрэлдэл тус бүрээр тогтоож, улмаар тухайн газрыг эвдрэлд оруулснаар учирч болох хохирлыг урьдчилан тооцож нийлбэр үнэлгээ гарган төслийг хэрэгжүүлэх байгаль орчны хариуцлагын болон эдийн засгийн үндэслэлийг тодруулж дүгнэлт гаргах;
13. Төслийн үйл ажиллагааны явцад баримтлах хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа, ажиллагсадын эрүүл мэнд, ажлын байрны эрүүл ахуйн талаар зөвлөмж, дүгнэлт боловсруулах;
14. Нарийвчилсан үнэлгээ хийх явцдаа төслөөс байгаль орчин, хүний эрүүл мэндэд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг тогтоон, түүнээс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээний талаар зөвлөмж боловсруулан тайланд тусгах;
15. Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 10¹ дүгээр зүйлд заасны дагуу байгаль орчны төлөвлөгөөт аудитыг 2 жил тутамд төслийн үйл ажиллагаанд хийх асуудлыг холбогдох зардлын хамт тайланд тусгах;

	Хөрс доройтох, цөлжих эсэх			Тийм	
	1. Хатуу, шингэн хог хаягдал, техник технологийн ашиглалтын явцад хөрс бохирдуулахаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг төлөвлөх;				
	Ургамлан нөмрөг				
	Ургамлан нөмрөг, ой мод өртөх эсэх			Тийм	Ургамлан нөмрөг өртөнө.
	Ховор, нэн ховор ургамлын төрөл зүйлс өртөх, эсэх			Тийм	Нарийвчилсан үнэлгээгээр тодорхойлох
	Амьтны аймаг				
	Зэрлэг амьтдын амьдрах орчинг доройтуулах, эсэх			Тийм	
	Ховор, нэн ховор амьтан өртөх, эсэх			Тийм	
Нийгмийн нөлөөллийн урьдчилсан үнэлгээ	Нутгийн оршин суугчид				
	Газар эзэмших, ашиглах эрх зөрчигдөх, эсэх	Тийм			
	Нутгийн оршин суугчдын нийгмийн байдалд сөрөг нөлөөлөлтэй, эсэх			Тийм	
	Нөлөөлөлд өртөж болзошгүй төв, суурин газар байгаа, эсэх			Тийм	
	Нүүлгэн шилжүүлэх асуудал үүсэх, эсэх			Тийм	
	Түүх, соёлын биет өв				
	Сөрөг нөлөөлөлд өртөх түүх, соёлын үнэт зүйлс бий эсэх			Тийм	
	Хүний эрүүл мэндэд нөлөөлөх нөлөөлөл				
	Нутгийн иргэд, оршин суугчдын эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлөх эсэх			Тийм	
	Төслийн бүх үе шатанд хүний эрүүл мэнд, амь насанд эрсдэл үүсэх эсэх			Тийм	

	өөрчлөлтөд эмзэг, мэдрэмтгий эсэх				
	Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэр, түүний ойр орчимд улс, орон нутгийн хэтийн хөгжилд ашиглахаар төлөвлөсөн, сөрөг нөлөөлөлд өртөж болзошгүй газар байгаа эсэх			Тийм	
	Болзошгүй хуримтлагдах нөлөөлөл үүсгэх эсэх			Тийм	
	Агаарын чанар				
	Бохирдуулагч болон аюултай, хортой бодис агаар мандалд ялгаруулах, эсэх			Тийм	
	Дуу чимээ, доргио чичиргээ, гэрлийн болон дулааны нөлөөлөл, цахилгаан соронзон цацраг үүсэх, эсэх			Тийм	
Төслийн байгаль орчны нөлөөллийн урьдчилсан үнэлгээ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Төслийн явцад орчны бохирдлыг тооцож, үйл ажиллагаанаас агаарт үзүүлж болзошгүй нөлөөллийг тодорхойлох, 2. Төслийн үйл ажиллагаанаас гарах хатуу, шингэн хог хаягдлын байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг тогтоож, арилгах, бууруулах, байгаль орчинд халгүй аргаар зайлуулах арга хэмжээг төлөвлөх, 				
	Усан орчин				
	Гадаргын болон газрын доорх усны нөөцийн хомсдол үүсэх, эсэх			Тийм	
	Цэнгэг усны нөөцийг ашиглах, эсэх			Тийм	
	Гадаргын болон газрын доорх усанд бохирдол үүсэх, эсэх			Тийм	
	Хөрсөн бүрхэвч				
	Хөрсөн бүрхэвч эвдрэх, эсэх			Тийм	
	Хөрс бохирдуулах эсэх			Тийм	

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ
ЕРӨНХИЙ ҮНЭЛГЭЭНИЙ ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН
ХУУДАС

2024 оны 05-р сарын 31

Улаанбаатар хот

Дугаар 2024/ЗА-39

Төсөл хэрэгжүүлэгчийн нэр, хаяг: "Налгартүшиг" ХХК, Улаанбаатар хот, Налайх дүүрэг, 4-р хороо, Нисэхийн, Цементийн үйлдвэрийн байр-00, Регистрийн дугаар: 6732973;

Холбоо барих утас, И-мэйл хаяг: 99107700;

Төслийн нэр: "Цемент, шохойн үйлдвэрлэлийн шинжилгээний лаборатори"-ын төсөл.

Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэр, байршил: Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн 4-р хорооны нутаг дэвсгэрт байрлана.

Орон нутгийн санал: Дүүргийн засаг даргын 2023.12.28-ний өдрийн 04/2471 дугаар албан бичиг, И-Монгол цахим системийн **077-2404-000335** тоот хүсэлтийг үндэслэв.

Төслийн байршил: Нэгж талбар

№	Х	Ү
1	5296080.853	672754.747
2	5296426.967	673054.599
3	5296246.890	673238.540
4	5295888.550	672931.250

	Ерөнхий үнэлгээний гол шалгуурууд	Нийцсэн	Нийцээгүй	Нарийвчилсан үнэлгээ хийх шаардлагатай	Үндэслэл, тайлбар
Байгаль орчныг хамгаалах хууль тогтоомжийн нийцэл	Монгол улсад хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа байгаль орчныг хамгаалах болон байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалт	Тийм			Нарийвчилсан үнэлгээний явцад хууль тогтоомжийн нийцлийг нарийвчлан тодорхойлох
Төрийн бодлого, шийдвэрийн нийцэл	Төрөөс баримтлах бодлогын баримт бичиг, Стратегийн үнэлгээний дүгнэлт, зөвлөмжийн холбогдох заалт	Тийм			Нарийвчилсан үнэлгээний явцад хууль тогтоомжийн нийцлийг нарийвчлан тодорхойлох
Төслийн байршил, түүнтэй холбогдох шалгуурууд	Газрын тухай хууль тогтоомжид нийцсэн эсэх	Тийм			Нарийвчилсан үнэлгээний явцад хууль тогтоомжийн нийцлийг нарийвчлан тодорхойлох
	Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэр нь хүний нөлөө, байгаль цаг уурын			Тийм	

**ҮНЭЛГЭЭНИЙ ХҮСЭЛТ, БАРИМТ БИЧИГ
ХҮЛЭЭН АВАХ МАЯГТ**

Төсөл хэрэгжүүлэгчийн нэр, хаяг: “Налгартүшиг” ХХК, Улаанбаатар хот, Налайх дүүрэг, 4-р хороо, Нисэхийн, Цементийн үйлдвэрийн байр-00, Регистрийн дугаар: 6732973;

Холбоо барих утас, И-мэйл хаяг: 99107700;

Төслийн нэр: “Цемент, шохойн үйлдвэрлэлийн шинжилгээний лаборатори”-ын төсөл.

Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэр, байршил: Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн 4-р хорооны нутаг дэвсгэрт байрлана.

Баримт бичгийн нэр	Шаардлагатай эсэх	Шаардлага хангасан эсэх	Тайлбар
Төсөл хэрэгжүүлэгчийн ерөнхий үнэлгээ хийлгэх тухай хүсэлт /албан бичиг/	Тийм	+	2024.04.09-ний өдөр, 24/19 дугаар / 077-2404-000335/
Эрх бүхий байгууллагаар баталгаажуулсан ТЭЗҮ, зураг төсөл	Тийм	Үгүй	/-/
Тухайн жилийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөө, хөтөлбөрт тусгагдсан эсэх /газрын зөвшөөрөл, ТХГН-т байрлах бол Хамгаалалтын захиргааны санал/		-	
Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчны төлөв байдлын тодорхойлолт	Үгүй		
Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээний тайлан	Тийм	+	“ФЛОУРЕКСОН” ХХК боловсруулсан.
Төсөл хэрэгжих орчны тойм зураг (топо, сансрын)	Тийм	+	-
Тухайн сум, дүүргийн Засаг даргын тодорхойлолт	Тийм		Дүүргийн засаг даргын 2023.12.28-ний өдрийн 04/2471 дугаар албан бичиг.
Аж ахуйн нэгжийн гэрчилгээний хуулбар /нотариатаар батлуулсан байх/	Тийм	+	
Тусгай тэмдэглэл: “НАЛГАРТҮШИГ” ХХК -ийн төслийн “Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлан”-г Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын “Аргачлал батлах тухай” 2014 оны А-117 дугаар тушаалын хавсралтын дагуу хийлгэх шаардлагатай гэж үзлээ.			
Ерөнхий үнэлгээ хийлгэх хүсэлт, материалыг хянасан:			
БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМНЫ ШИНЖЭЭЧ			3.АЗЖАРГАЛ